

Eesti Pank
Bank of Estonia

Eesti Panga 2006. aasta aruanne

2007

© Eesti Pank, 2007

Address

Estonia pst 13
15095 Tallinn

Telefon

6680 719

Faks

6680 836

E-post

info@epbe.ee

Veebileht

www.eestipank.info

Eesti Panga trükiste tellimisinfo

telefonil: 6680 998

faksil: 6680 954

e-postiga: trykis@epbe.ee

ISSN 1406-1406

Tegevtoimetaja: Kadri Põdra

Kujundus ja makett: Vincent OÜ

Küljendus: Villu Tammer

Trükitud Tallinna Raamatutrükikojas

SISUKORD

EESTI PANGA OLEMUS JA PÕHIÜLESANDED	9
2006. AASTA ARUANDE EESSÕNA EESTI PANGA PRESIDENTILT	13
ARUANDEKOHUSTUS	16
Keskpanga aruandekohustuse õigusraamistik ja kohustuslikud väljaanded	16
Aruandekohustus Riigikogu ees	16
Riigikogu liikmete arupärimised 2006. aastal	16
Majanduspoliitiliste seisukohtade regulaarne tutvustamine ja majandusandmete kättesaadavaks tegemine avalikkusele	17
EESTI PANGA PÕHIÜLESANNETE TÄITMISEL JÄRGITAVAD STRATEEGILISED EESMÄRGID	20
EESTI PANGA OLULISEMAD TEGEVUSED JA SAAVUTUSED 2006. AASTAL	
RAHAPOLIITIKA	24
Eesti rahapoliitilise raamistiku sujuva toimimise tagamine	24
Eesti rahasüsteemi põhijooned	24
Rahapoliitika 2006. aastal	25
Ettevalmistused Eesti rahasüsteemi vastavusse viimiseks euroalaga liitumisel esitatavate nõuetega	27
Majandusanalüüs, -prognoos ja -uuringud kui raha- ja finantspoliitiliste otsuste põhistamise alus	27
Seiretegevus	27
Majandusülevaated	28
Prognoos	28
Uuringud	28
Reservihaldus	29
Välisvaluutareservi struktuur	29
Investeeringiprotsess	30
2006. aasta investeeringutulemused ja neid mõjutanud tegurid	30
Normportfelli muutused 2006. aastal	31
Varahaldusteenuse osutamine avalikule sektorile	31
FINANTSSTABIILSUSE TAGAMINE	32
Finantssektori analüüs ja hinnang finantsstabiilsusele	32
Eesti Panga 2006. aastal jõustunud meetmed	33
Piiriülene koostöö ja teised ELi finantssektori poliitika teemad	33
Finantsturvavõrk	34
Pangandust reguleerivad õigusaktid	35
Maksüsteemide järelevaatamine	35
STATISTIKAALANE TEGEVUS	37
Pangandus- ja muu finantsstatistika	37
Maksebilansistatistika	38

Üldmajandusstatistika	39
RAHARINGLUS	41
Maksekeskkonna arendamine	41
Pankadevaheliste maksete arveldussüsteem	41
Sularahanõudluse rahuldamine	42
Ringlusse lastud pangatähed ja mündid ning nende struktuur	42
Sularaha töötlemine ja ekspertiis	44
100krooniste juhtum	44
Uute pangatähtede ja müntide ettevalmistamine	44
Euro sularahale ülemineku ettevalmistused	45
ORGANISATSIOON JA KOOSTÖÖ	46
Rahvusvaheline koostöö	46
Regulaarne koostöö Euroopa Liidu institutsioonidega	46
Euroopa Keskpang	47
Eesti Panga tegevus pärast eurole üleminekut	47
Euroopa Liidu Nõukogu	48
Euroopa Komisjon	48
Koostöö Rahvusvahelise Valuutafondiga	48
VALIK EUROOPA KESKPANGA KOHTUMISTEL 2006. AASTAL	
KÄSITLETUD OLULISEMATEST TEEMADEST	49
VALIK EUROOPA LIIDU NÕUKOGU 2006. AASTAL	
PÄEVAKORRAS OLNUD OLULISEMATEST TEEMADEST	50
Koostöö reitinguagentuuridega	52
VALIK RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDI FOORUMITEL 2006. AASTAL	
KÄSITLETUD TEEMASID	52
EESTI-SISENE KOOSTÖÖ	53
Koostöö Vabariigi Presidendi kantseleiga	53
Koostöö Rahandusministeeriumiga	53
Koostöö Finantsinspeksiooniga	54
Koostöö Eesti Pangaliidu ja pankadega	54
EUROVALMIDUSE HINDAMINE 2006. AASTAL – LÄHENEMISARUANDED	54
AVALIKUD SUHTED JA KOMMUNIKATSIOON	56
Avalikkuse teavitamise põhimõtted	56
Meediasuhtlus ja avalikud esinemised	57
Eurokommunikatsioon	57
JUHTIMINE, ORGANISATSIOON JA PERSONALIPOLIITIKA	59
Eesti Panga juhtimis- ja otsustusorganid ning otsustusprotsessid	59
Eesti Panga nõukogu	59
Eesti Panga president	59
Eesti Panga juhatus	59
Rahapoliitika komitee	61
Finantsinspeksioon	61
EESTI PANGA JUHTIMISSÜSTEEMI JA TÖÖKORRALDUSE ARENDAMINE 2006. AASTAL	61

Strateegiline juhtimine	61
Protsessijuhtimine	62
Riskijuhtimine	62
e-Eesti Pank 2006	62
Eesti Panga Sakala 6 hoone renoveerimine	62
EESTI PANGA PERSONALIPOLIITIKA	63
Töötajad	63
Arendamine ja koostöö	63
Töötajate harrastused ja traditsioonid	64

EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

31. detsembril 2006 lõppenud majandusaasta kohta	67
---	-----------

LISAD

ÜLEILMNE MAJANDUS 2006. AASTAL	90
Ameerika Ühendriigid ja Jaapan	90
Euroala	91
Rahvusvahelised finants- ja toormeturud	91
EESTI MAJANDUS 2006. AASTAL	94
Reaalsektor	94
Rahapoliitiline keskkond	94
Sise- ja välisnõudlus	94
Inflatsioon	95
Valitsussektor	98
Reitingud	99
FINANTSSEKTOR	100
Pangandus	100
Institutsionaalne areng	100
Pankade varad ja kohustused	100
Tulukus	101
Kapitali adekvaatsus ja riskid	102
Väärtpaberiturg	102
Võlakirjaturg	102
Aktsiaturg	102
Muud finantsvahendajad	104
Investeeringu- ja pensionifondid	104
Kindlustus	104
Makseviisid	105
EESTI PANGA 2006. AASTA MAJANDUSPROGNOOSIDE PÕHISÕNUMID	107
MÄÄRUSED, OTSUSED JA PUBLIKATSIOONID	111
2006. AASTAL VASTU VÕETUD EESTI PANGA PRESIDENDI MÄÄRUSED	112
2006. AASTAL VASTU VÕETUD EESTI PANGA NÕUKOGU OTSUSED	113
EESTI PANGA PUBLIKATSIOONID 2006	114

Kristjan Raua rahvusromantilised kavandid

Käesoleva aastaraamatu vahelehtedel on illustratsioonidena kasutatud Eesti vanema põlve kunstniku Kristjan Raua (1865–1943) rahatähekavandeid. Tema loomingu, pedagoogilise tegevuse, muinsuskaitse ning mõtteavaldustega on seotud enam kui pool sajandit Eesti kunsti- ja kultuuriajaloo.

Eriti tuntud ja armastatud on Kristjan Raua rahvusromantilised pliiatsi- ja sõejoonistused. Siin on nähtava kuju saanud kummalised olendid, tondid ja kratid, rahvaluulest tuntud lendava järve motiiv ja isikustatud loodusjõud. Raua joonistustes leidub üsna vähe kergust ja mängulisust, kuid samas on neis palju elujõudu ja ka omapärast huumoritaju.

Kunstniku isikupärane loomekäekiri on rahatähekavanditel sama selgesti äratuntav kui tema kuulsates „Kalevipoja“ illustratsioonides. Numismaatikahuviline märkab seda kindlasti, sest Raua Kalevipoja-motiive on kasutatud Eesti Vabariigi 80. aastapäeva tähistamiseks 1998. aastal välja antud meenemüntidel.

Kristjan Raua kavandatud rahatähtedest jõudis ringlusse ainult 1919. aasta kümnemargane Eesti Vabariigi kassatäht.

Kristjan Rauda ennast on aga kujutatud praegu käibel oleva Eesti ühekroonisel rahatähel.

Eesti Panga olemus ja põhiülesanded

Eesti Pank on Eesti Vabariigi keskpank ning põhiseaduslik institutsioon, kes analüüsib ja hoiab käigus Eesti rahasüsteemi ehk teostab riigi rahapoliitikat. Rahapoliitika eesmärk on säilitada stabiilselt madal hinnatõus ja tagada parimad võimalused majanduskasvuks. Lisaks sellele seisab keskpank hea finantsüsteemi turvalisuse ja stabiilsuse eest. Tal on ainuõigus välja lasta Eesti raha ning kohustus korraldada raharinglust ja hoida riigi vääring stabiilsena.

Eesti Panga missioon on tagada hinnastabiilsus Eestis. Missiooni elluviimiseks täidab Eesti Pank järgmisi **põhiülesandeid**:

- osaleb riigi majanduspoliitikas iseseisva rahapoliitika teostamise, valitsuse nõustamise ja rahvusvahelise koostöö kaudu;
- hoolitseb finantsstabiilsuse eest Eestis – see tähendab finantssektori poliitika kujundamist ning usaldusväärsete ja hästitoimivate maksesüsteemide käigushoidmist;
- korraldab sularaharinglust Eestis;
- valmistub saama üheks Euroopa kooskõlastatud majanduspoliitika ja ühtse rahapoliitika võrdväärseks kujundajaks teiste euroala keskpankade seas.

1000

TUHAT EESTI MARKA

1000

KILIA WAARTIISES RIIGI PANGA POJIT
GARANTEERITUD SAIS TA LEMNASAS TOOMEKSE

N:437523

RIIGIKOPIKATEL KORIA SEE RUMIAT
HEI SAA. OLE HOOLAP IA KOKKUHOLD

ERSTOOTA SIA SUURE SMIIDE
DA ISMAG ATUUD JI OLE ATUUD
OKTEBERI

RAHATIN: KUKK

N:437523

RIIGIKOPIKATEL KORIA SEE RUMIAT
HEI SAA. OLE HOOLAP IA KOKKUHOLD

RAHATIN: KUKK

2006. aasta aruande
eessõna Eesti Panga
presidendilt

KESTOÖTA
DA IUMAL

2006. aasta aruande eessõna Eesti Panga presidendilt

Aasta 2006 oli Eesti jaoks edukas majandusaasta ja sellest tulenevalt juba teine järjestikune ülikiire kasvu aasta. Töötuse määr oli viimase kümne aasta madalaim ja reaalpalk kasvas rohkem kui 12 protsenti. Paljud kasutasid võimalust oma elutingimuste parandamiseks laenu võtta.

Paraku võib kiire majanduskasv tähendada ka suuremaid riske. Keskpank juhtis sellele aasta jooksul mitu korda tähelepanu. Liigse optimismi jahutamisele suunatud selgitustest on ilmselt olnud kasu. Aasta 2006 tõi murrangu üldises suhtumises: kui enne küsiti, kas keskpank ei räägi riskidest ja ohtudest liiga palju, siis nüüd pigem, miks keskpank ja valitsus ei võta riskide maandamiseks veelgi otsustavamaid meetmeid. Millised need meetmed peaksid olema – ja kas üldse peaksid olema mingid erilised meetmed?

Eesti Pank prognoosib 2007. aasta majanduskasvuks 8,4% ning järgmiseks aastaks ligikaudu 6,5%. Nende näitajatega on Eesti ka edaspidi üks jõulisema majanduskasvuga riike Euroopa Liidus. Ent pikemas perspektiivis jätkub kiire areng ja elatustaseme lähenemine juhtivate Euroopa tööstusriikide omale vaid juhul, kui majanduse suundumine senisest veidi aeglasema ja tasakaalustatuma arengu rajale kulgeb sujuvalt.

Oluline on, et edasine majanduskasv ei rajaneks ainuüksi sisenõudlusel. Eesti eksport kasvas 2006. aastal kiiresti, eksportijate tulevikuootused olid aasta lõpuks isegi optimistlikumad kui aasta alguses ning majanduse konkurentsivõime oli jätkuvalt tugev. Kui konkurentsivõime püsib, jääb see nii ka edaspidi.

Eesti majanduse konkurentsivõime säilimine eeldab paindlikku tööturгу ja piisavalt kvaliteetset tööjõudu. Viimase aja kiire areng ja lõimumine Euroopa Liiduga võib tähendada palgatõusurve püsimist. 2006. aasta lõpul hakkasid ilmnema tööjõu erikulu (ehk ühe toodanguühiku kohta tehtavate tööjõukulutuste) kasvuga seotud riskid. 2007. aastal on oodata palgasurve jätkumist. Kui see toob kaasa tööjõukulude suurenemise kasumlikkuse arvel, siis konkurentsivõime seisukohalt on see ohu märk. Tähtis on, et palgakasv ei ületaks tootlikkuse kasvu.

Eesti majandus kasvab ka paaril lähiaastal kiiresti. Siit tuleneb kõrge investeeinguvajadus – on ju Eesti majanduses kapitali töötaja kohta Euroopa Liidu keskmisest tunduvalt vähem. Seetõttu jääb suhteliselt suureks ka jooksevkonto puudujääk, mis 2006. aastal ulatus 15%ni SKPst. Puudujäägis kajastub kodumaiste säästude ja investeeingute vahe ning väliskapitali osa praegu Eesti majandusse tehtavate investeeingute rahastamises. Väliskapitali sissevool Eestisse on meie majanduse praegust arenguetappi

ja usaldusväärst arvestades loomulik. Jooksevkonto puudujäägi järkjärgulist vähenemist on oodata alles siis, kui investeeringute vajadus väheneb. Eelöeldu taustal tuleb rõhutada, et valitsuse säästlik eelarvepoliitika avaldas puudujäägi kasvule pärssivat mõju. Väärrib märkimist, et sissetulekute kasvades suurenesid 2006. aastal ka elanike säästud, kusjuures Eesti majanduses on säästmistase juba praegu võrreldav kõrgema sissetulekuga tööstusriikide omaga.

Kui Eesti eurole üleminek peaks määramatuks ajaks edasi lükkuma, süveneksid kõik majandust ohustavad riskid. Eurole üleminek on Eesti majanduspoliitiline prioriteet ja peab selleks jääma ka edaspidi. Kuigi me aastatel 2007–2009 suure töönaosusega ei täida Maastrichti inflatsioonikriteeriumit, peame säilitama valmisoleku eurole üleminekuks esimesel võimalusel.

Veidi pikemas vaates on Eesti kiire arengu püsimise eelduseks jätkuvad muudatused tootmisstruktuuris ning tootlikkuse tõus. Riiklikust vaatepunktist tähendab see eelkõige soodsa investeerimis- ja kasvukeskkonna pakkumist, ettevõtluse ja riskivalmiduse tähtsuse teadvustamist ja selget arusaama sellest, kui oluline on meie jaoks kõrget kvaliteeti tagav ning tulemuslik haridussüsteem.

Samas tuleb kindlasti hoida kõi ke seda, mis on meile seni edu toonud – säästlik ja läbipaistev eelarvepoliitika, avatud ja arusaadav maksukorraldus, ettevõtlust soodustav majanduskliima.

Kokkuvõttes võib öelda, et kohanemine muutunud oludega ei nõua meilt erilist, senisest põhimõtteliselt erinevat majanduspoliitikat, vaid see toimub pigem loomuliku turuarengu kaudu. Eestile edu toonud majanduspoliitilist joont tuleb kindlameelselt jätkata.

Andres Lipstok
president

ESTI VABARIIGI RAHAVAARTTAKT
KINNITATUD JA VALLAANTUD TALLINN
15. TOOMPAAL 1918. AASTALE KRIS
RAHAMIJA-KUKK

TUHAT EES

1000

TI MARKA

ESTI VABARIIGI RAHAVAARTTAKT
 KINNITATUD JA VALLAANTUD TALLINN
 15. TOOMPAAL 1918. AASTALE KRIS
 RAHAMIJA-KUKK

ESTI VABARIIGI RAHAVAARTTAKT
 KINNITATUD JA VALLAANTUD TALLINN
 15. TOOMPAAL 1918. AASTALE KRIS
 RAHAMIJA-KUKK
 № 934517

KUNBERG ON SOOME LUVIETRA SURNISTE
 HELSINGIS WIKUNNE KOLME EUNAAST

ASUTATU

VRENNHOIT

KUNBERG ON SOOME LUVIETRA SURNISTE
HELSEINGIS WIKUNNE KOLME EUNAAST

EEST VAG
TAHT KINN
NNAS TOON

Aruandekohustus

ARUANDEKOHUSTUS

Viimase poolsajandiga on keskpanga sõltumatus kujunenud iga hinnastabiilsuse tagamist esmatähtsaks hindava rahasüsteemi lahutamatuks osaks. Samas eeldab kaasaegne demokraatlik ühiskonnakorraldus igalt avalikke ülesandeid täitvalt institutsioonilt aruandmist oma tegevuse kohta. Eesti Panga kui Eesti Vabariigi sõltumatu keskpanga puhul tähendab see kohustust selgitada oma majanduspoliitilist nägemust ja otsuseid piisavalt selgelt ja põhjalikult nii Eesti kodanikele kui nende valitud esindajatele. Aruandekohustus ja keskpanga sõltumatus on kaks teineteist tasakaalustavat põhimõtet.

Keskpanga aruandekohustuse õigusraamistik ja kohustuslikud väljaanded

Keskpanga aruandekohustuse ulatust on täpsustatud mitmes Eesti seaduses. Vastavalt Eesti krooni tagamise seadusele tuleb keskpangal vähemalt kord kuus avaldada andmed oma kulla- ja välisvaluuta-reservi suuruse ja ringluses olevate Eesti kroonide hulga kohta. Need andmed avaldatakse **Eesti Panga bilansi ja krooni kattevara iseloomustavate ülevaate tabelite** näol. Vastavalt riikliku statistika seadusele ja Eesti Panga seadusele on keskpangal õigus ja kohustus koguda ning reeglitekohaselt avaldada oma vastutusvaldkonda puudutavat **raha-, finants- ja maksebilansistatistikat**. Seda tehakse Eesti Panga veebilehe statistikarubriikides. Lisaks kohustab Eesti Panga seadus keskpanka avaldama vähemalt kord kvartalis ilmutatavat **kvartalibülletäänid on vaheldumisi kas raha- või finantspoliitilise suunitlusega. Aastaraamat** avaldatakse koos aasta finantsaruandega. Aastaruande kinnitab Eesti Panga nõukogu, kes seejärel esitab selle koos audiitori järeldusotsusega Riigikogule. Samaaegselt keskpanga aastaruandega esitatakse Riigikogule Finantsinspektsiooni nõukogu kinnitatud Finantsinspektsiooni aastaruanne. Riigikogu kuulab ära Eesti Panga presidendi ettekande keskpanga aastaruande kohta.

Aruandekohustus Riigikogu ees

Lisaks Eesti Panga presidendi iga-aastasele ettekandele aastaruande teemal Riigikogus teeb Eesti Pank Riigikoguga koostööd erinevate kohtumiste vormis ning annab vastuseks Riigikogu liikmete esitatud küsimustele selgitusi ja kommentaare.

Eesti Panga juhid ja spetsialistid kohtuvad regulaarselt Riigikogu rahanduskomisjoniga, et selgitada keskpanga hinnanguid majandusprotsessidele ja arutada sõlmküsimusi.

Riigikogu fraktsioonide huvi korral on Eesti Panga juhid tutvustanud keskpanga majanduspoliitilist nägemust ning erinevaid töövaldkondi. 2006. aastal tunti enim huvi euroala keskpanga rolli ja sularaha kvaliteedi tagamise süsteemi vastu.

Riigikogu liikmete arupärimised 2006. aastal

- Riigikogu liikme Janno Reiljani esitatud arupärimised seoses Eesti Panga seaduse muutmise seaduse 720 SE menetlemisega Riigikogus, täpsustamaks keskpanga funktsioone ja varasid eurosüsteemi liikmena.
- Riigikogu liikme Urmas Reinsalu arupärimine Eesti Panga ettepaneku kohta kaotada laenukasvuga kaasnevate riskide piiramiseks eluasemelaenude intressidele kehtiv tulumaksusoodustus.
- Riigikogu liikme Marko Pomerantsi arupärimine ringlusesse sattunud defektsete 100krooniste kohta.
- Riigikogu liikme Andres Herkeli arupärimine ringlusesse sattunud defektsete 100kroonistega seotud juhtumi üksikasjade kohta.

Majanduspoliitiliste seisukohtade regulaarne tutvustamine ja majandusandmete kättesaadavaks tegemine avalikkusele

Keskpanga usaldusväärsus avalikkuse silmis ja läbipaistev tegutsemine on hästi toimiva rahasüsteemi eelduseks. Nii laiem avalikkus kui spetsialistid peavad saama Eesti Pangast regulaarset, piisavalt põhjalikku ja kvaliteetset majandusteavet. Keskpank peab oluliseks pakkuda infot kasutajale võimalikult mugavalt ja soodsalt (näiteks on Eesti Panga regulaarsed trükised tellijatele tasuta, neid saavad tasuta ka kõik maakonnaraamatukogud), võimalikult kvaliteetselt ja õigeaegselt (näiteks kehtivad väga ranged nõuded statistikanäitajate avaldamise süsteemile¹). Lisaks veebilehel ning erinevates trükistes² avaldatud teabele saavad huvilised infot Eesti Pangast ka ise küsida. Infopäringuid saab esitada nii kirja, e-posti kui telefoni teel. 2006. aastal laekus Eesti Pangale 3074 päringut, millest 172 registreeriti teabenõudena.

¹ Andmed tuleb avaldada mitte ainult kindlal kuupäeval, vaid ka kindlal kellaajal ning need peavad vastama rahvusvaheliselt aktsepteeritavatele kvaliteedinõuetele.

² Eesti Panga 2006. aasta publikatsioonide täielik loend on toodud aastaaruande lisas lk 114.

500

VISSADA

*Raha väärtuse taga
ei ole garantiid.*

500 VISSADA EESTI MARKA 500

EWR

RIISU RAIGI VARANDUSEGATAHINNASS
KRIIST-O MATUBA OMA TUBA LINDA. N° 43075

RAHAM: IKKIKKE

RIISU RAIGI VARANDUSEGATAHINNASS
KRIIST-O MATUBA OMA TUBA LINDA. N° 43075

Eesti Panga
põhiülesannete täitmiseel
järgitavad strateegilised
eesmärgid

EESTI PANGA PÕHIÜLESANNETE TÄITMISEL JÄRGITAVAD STRATEEGILISED EESMÄRGID¹

I Rahapoliitika

1. Valuutakomitee säilitatakse Eesti ühinemiseni euroalaga.
2. Eesti majanduse seirel pööratakse põhitähelepanu kiirenenud laenukasvu ja tugevneda või va inflatsioonisurvega kaasnevatele ohtudele; majanduspoliitilises koostöös valitsusega otsitakse viise nendest ohtudest tuleneda võivate tagasilöökkide vältimiseks.
3. Eesti rahapoliitiline keskkond ja turuoperatsioonid ühtlustatakse majandus- ja rahaliidu omadega, arvestades Eesti eripärasid.
4. Valmistatakse ette välisvaluutareservide haldamise muudatused, et tagada varade optimaalne investeerimine majandus- ja rahaliidu täisliikmena lähtuvalt selleks ajaks muutuvatest ülesannetest ja keskkonnast.
5. Majandusprognoosi meetodite arendamisel taotletakse sisulist ja protseduurilist ühtsust Euroopa Keskpankade Süsteemi majandusprognoosi koostamisega. Samuti süvendatakse Eesti majanduse lühiajalise kohanemismehhanismi analüüsi.
6. Tagatakse Euroopa Liidu standarditele vastava maksebilansi- ja finantssektori statistika järjepidev koostamine ja statistikaväljundite kõrge kvaliteet. Kasutajatele loouakse mugavamad infotehnoloogilised võimalused statistiliste andmete edastamiseks.

II Finantsstabiilsus

7. Finantsstabiilsuse tagamisel keskendutakse finantssektori turvavõrgu arendamisele. Koostöös Rahandusministeeriumi ja Finantsinspeksiooniga tugevdatakse riigisest ning koostöös Soome ja Rootsi keskpangaga piiriülest kriisihaldusalast valmisolekut.
8. Finantssektori määrustiku väljatöötamisel pööratakse tähelepanu selle ajakohasusele ning vastavusele pankade tegevuskeskkonna riskiprofiilile ja rahvusvahelistele tavadele.

9. Tegutsetakse arveldussüsteemide järelevaatajana ning avaldatakse korrapäraselt selleala-seid hinnanguid.

III Sularahanõudluse rahuldamine

10. Vähendatakse sularaha osatähtsust raharingluses ja soodustatakse kaasaegsete maksevahendite kasutamist. Ühinetakse loodava üleeuroopalise keskpankadevahelise automatiseeritud reaalaajalise brutoarveldussüsteemiga TARGET2.
11. Eesti tähtsündmusi väärtustatakse numismaatilis-bonistiliste toodete emiteerimisega.

IV Eesti ühinemine euroalaga

12. Euro kasutuselevõtu ettevalmistustööd viiakse nii kaugele, et need on võimalik lõpetada 12 kuu jooksul enne eurole ülemineku päeva ehk europäeva. Eesti valmisolekut eurole üleminekuks hinnatakse kaks korda aastas.
13. Tagatakse sularahahalduse valmisolek eurosularahale üleminekuks.
14. Tagatakse valmisolek asjatundlikuks osalemiseks Euroopa ühtse rahapoliitika otsustus- ja koostöömehhanismis.
15. Teavitatakse riigi-, era- ja kolmanda sektori organisatsioone ning avalikkust Euroopa ühtse rahapoliitika teostamisest ning selle mõjust Eesti majandusele, samuti enda ülesannetest keskpangana ja ülesannete muutumisest Eesti ühinemisel euroalaga. Ajakohastatakse panga teavitusväljundite struktuur.

V Organisatsioon ja koostöö

16. Osaletakse Rahvusvahelise Valuutafondi Põhja- ja Baltimaade valijaskonna töös.
17. Pangavälise uurimistöö alase koostöö edendamisel süvendatakse koostööd teiste Euroopa Liidu keskpankadega koostööprojektide kaudu, jätkatakse külalisuurijate programmi ja toetatakse Eesti-sisest teaduskoostööd, sh Eesti Majandusteaduse Seltsi kaudu.

¹ Eesti Panga nõukogu 2006. aasta 12. detsembri otsus nr 11-1 (Eesti Panga strateegiadokument 2007–2009).

18. Arendatakse panga töötajate tööalaseid teadmisi ja oskusi sisekoolituste ja individuaalsete arengukavade abil.
19. Koostatakse panga juhtimissüsteemi terviklik kirjeldus, määratletakse panga tooted ja teenused, arendatakse väärtuspõhist juhtimist, vaadatakse üle kompenseerimissüsteem ning tehakse ettevalmistusi nende täiustamiseks või muutmiseks. Eelarvestamist täiendatakse protsessikesksete arvestus- ja liigendusvõimalustega.
20. Eesti Panga riskijuhtimisprotsess ühildatakse lõplikult strateegilise plaanimise protsessiga.
21. Eesti Panga muuseumi ja raamatukogu põhjal luuakse Eesti Panga kui Euroopa Keskpankade Süsteemi liikme rolli ja ülesandeid, Eesti majandust ja raha ajalugu tutvustav interaktiivsete võimalustega külastuskeskus.
22. Rakendatakse kõiki IT-komponendiga süsteeme hõlmav süsteemihalduse mudel.
23. Parendatakse nii füüsilist kui infotehnoloogilist töökeskkonda ja luuakse kaugtöövõimalus.

Eesti Panga olulisemad
tegevused ja saavutused
2006. aastal

RAHAPOLIITIKA

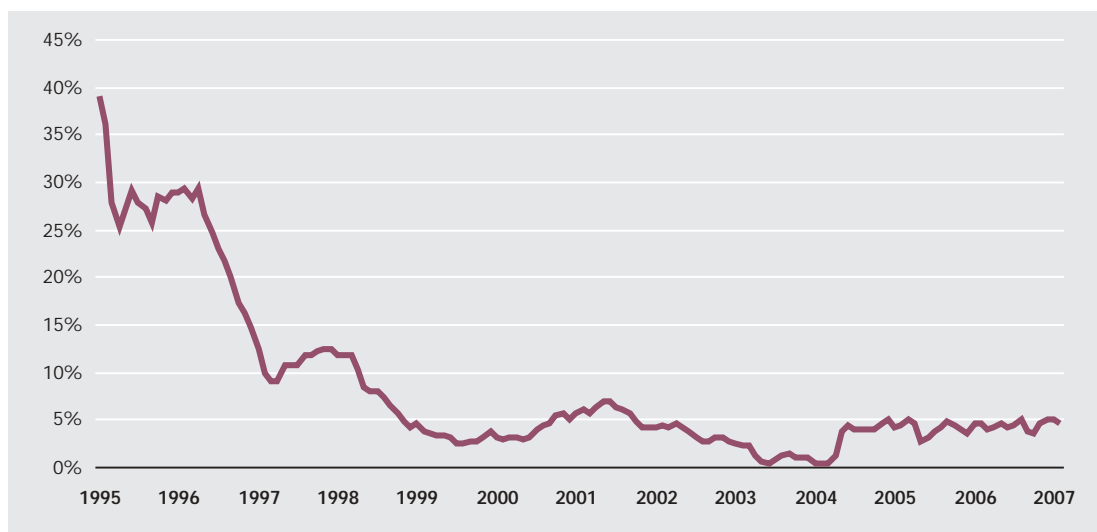
EESTI RAHAPOLIITILISE RAAMISTIKU SUJUVA TOIMIMISE TAGAMINE

Eesti rahasüsteemi põhijooned

Nii nagu paljudes teiste riikide keskpankades, on ka Eesti Panga missiooniks hinnastabiilsuse tagamine. **Stabiilne**, madal ja kergesti prognoositav inflatsioonitase loob kõige soodsamad tingimused pikaajaliseks majanduskasvuks. Juba alates 1992. aastast tagatakse Eestis hinnastabiilsus **valuutakomiteel põhineva fikseeritud vahetuskursisüsteemi vahenditega**. Peaaegu 15 aastat põhjoontes muutumatuna kehtinud rahapoliitiline raamistik toetab jätkuvalt Eesti majandusarengut. Eesti kroon on säilitanud kõrge usaldusväärsuse nii kodumaiste kasutajate kui välisinvestorite silmis (vt joonis 1). Eesti krooni range seotus Euroopa võimsaima majanduspiirkonna, euroala vääringuga ohjeldab inflatsiooni ootusi ning toetab majanduskeskkonna stabiilsust. Kuna valuutakomiteel põhinev rahapoliitika on Eestis ennast igati õigustanud, on Eesti võtnud enesele ühepoolse kohustuse jätkata valuutakomitee süsteemi ja praeguse vahetuskursiga kuni euro kasutuselevõtuni.

Arvestades Eesti rahasüsteemi seotust euroga on ootuspärane, et meie laiema rahapoliitilise keskkonna kujunemisel mängivad olulist rolli Euroopa Keskpanga otsused. 2006. aastal tõstis Euroopa Keskpank rahapoliitilisi intressimäärasid ning see kandus kiiresti ja täielikult Eesti laenuuru intressimääradesse, mõjutades finantsvahendite hinda Eestis.

Eesti Pank tagab rahasüsteemi sujuva toimimise **rahapoliitika vahenditega ning aktiivse osalusega majanduspoliitilises diskussioonis**. Keskpanga peamine rahapoliitika vahend on krediitiasutustele pakutav **välisvaluuta ostu-müügi püsivõimalus** (valuutaaken). Valuutaakna kaudu on pankadel võimalik täiendada oma Eesti krooni reservi, müües selleks keskpangale soovitud kogusele ekvivalentse koguse välisvaluutat, ja vastupidi – osta Eesti krooni eest välisvaluutat. Eesti Panga kasutada olevate rahapoliitika vahendite seas on oluline roll **kohustuslikku reservi nõudel**, millega kohustatakse pankasid hoidma osa oma varadest puhvritena Eesti Pangas või kvaliteetsetes välisvarades. Rakendades omalt poolt konservatiivset reservipoliitikat ja järelevalvemeetmeid, juhib keskpank regulaarselt avalikkuse ja valitsuse tähelepa-

Joonis 1. Eesti inflatsioon

Allikas: Eesti Statistikaamet

nu makromajanduskeskkonna riskidele. Eesti rangelt fikseeritud vahetuskursil põhineva rahasüsteemi edukat toimimist toetavad tasakaalustatud **eelarvepoliitika ja paindlikud turud**.

Rahapoliitika 2006. aastal

2006. aastal oli keskpanga tähelepanu pööratud eelkõige tugevast sisenõudlusest tulenevate riskide ohjamisele. Soodsa majanduskonjunktuuri keskkonnas juhtis Eesti Pank 2006. aastal korduvalt avalikkuse tähelepanu **liiga optimistliku tarbimis- ja laenukäitumisega seonduvatele riskidele**. Riskide vähendamiseks otsustas Eesti Pank rakendada rahapoliitika ja finantsjärelevalve meetmeid.

Esimesed regulatiivsed muudatused jõustusid 2006. aasta märtsis. Need olid suunatud eelkõige eluasemelaenudega seotud riskide vähendamisele (loe lähemalt peatükis „Finantsstabiilsuse tagamine“ lk 32). Töökohtumistel pankade ja finantsjärelevalve esindajatega rõhutas keskpank ka üldist riskide konservatiivse hindamise vajadust, millega kohtumistel osalenud nõustusid.

Et märtsis jõustunud regulatiivsed muudatused ei vähendanud riske piisavalt, otsustas Eesti Pank **tõsta 1. septembrist 2006 pankade kohustusliku reservi määra 13%lt 15%le**. Selle otsusega andis keskpank selge sõnumi majanduse ülekumenemise ohu tõsidusest. Eesti Pank kutsus nii laenuandjaid kui -võtjaid konservatiivsemalt majandusriske hindama. 2007. aasta alguseks oli eluasemelaenude mahu kasv pidurdunud, kuid jäi majanduse jätkusuutlikuks arenguks endiselt liiga kõrgeks.

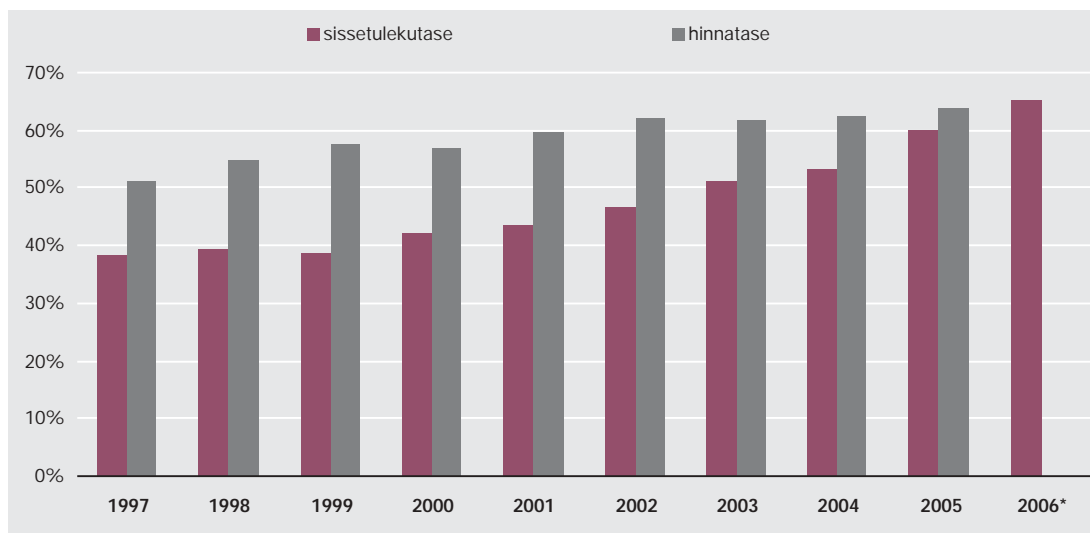
2006. aastal täpsustati ka pankade kohustusliku reservi arvestuse tehnilisi aspekte. 2007. aasta alguses jõustunud määruse järgi kaotati arvelduskonto igapäevase miinimumi nõue, ajakohastati kohustusliku reservi nõude mittetäitmisel rakendavat trahviintressi ning täpsustati reservinõuete muudatuste kehtima hakkamise korda.

Eduka majanduspoliitika eelduseks on **rahapoliitika ja eelarvepoliitika kooskõla**. Seetõttu kutsus

keskpank ka valitsust üles astuma samme ülekumenemise ohu vähendamiseks ja majanduse tasakaalu toetamiseks eelarvepoliitika kaudu. Eelkõige on see võimalik koondeelarve ülejäägi suurendamise teel. Eesti Panga esindajad suhtlesid tihedalt valitsusinstiitutsioonidega ning ülejäägis riigieelarve hoidmise vajadus leidis vastastikust mõistmist. 2006. aasta riigieelarve ülejääk ulatub esialgsetel andmetel ligikaudu 4%ni sisemajanduse koguproduktist (SKP); 2007. aastaks on planeeritud eelarveülejääk 1,9% SKPst.

Eestis jäi 2006. aasta **hinnakasv jätkusuutlikku arengut tagavale tasemele**, aasta kokkuvõttes kujunes inflatsioonitempoks 4,4%. Selline hinnakasv oli ootuspärane, arvestades Eesti majandusükli kõrgtaseme ja Euroopa jõukamate riikide majandusele lähenemise koosmõju. Kõrge majandusaktiivsus ning kaasnev suurenenud nõudlus soodustasid hinnatõusu. (Majanduskasvu mõõdukal aeglustumisel on oodata ka hinnakasvu alanemist.) Samal ajal jätkus Eesti majandusnäitajate lähenemine Euroopa Liidu keskmistele näitajatele, millega kaasnes Euroopa Liidu keskmisest märgatavalt kiirem sissetulekute kasv ja ka hinnatõus (vt joonis 2). Eesti sissetuleku- ja hinnatõus on Euroopa Liidu madalamaid. Erinevuste vähendamiseks peavad Eestis sissetulekud ja hinnad kasvama mõnevõrra kiiremini kui Euroopa Liidus keskmiselt. Majanduse tasakaalustatud arengu tagamiseks peab Euroopa Liidu keskmisest kiirema sissetulekute kasvuga kaasnema tootlikkuse kiirem kasv. Tootlikkuse kasvuga kooskõlas sissetulekute kasv piirab ka hindade liiga kiiret tõusu, toetades mõõdukat inflatsioonitempot.

Kiiresti arenevate ja jõukamate riikide majandusele lähenevate riikide kasvunäitajaid tuleb käsitleda nende riikide üldise majandusarengu kontekstis, mitte piirduda mõne üksiku majandusnäitaja riikidevahelise võrdlusega. Jõukamates riikides on reeglina nii tulu- kui ka hinnatõus suhteliselt kõrgem ning vastavalt ka majanduskasv ja inflatsioonitempo madalam. Suhteliselt väikse majanduskasvuga riikides peetakse hinnastabiilsusega kooskõlaliseks inflaiooni-

Joonis 2. Eesti sissetuleku- ja hinnatase võrreldes Euroopa Liidu keskmisega

Allikas: Eurostat
* Esialgsed andmed.

tempoks märksa madalamat hinnatõusu kui näiteks Eestis. Kiire majanduskasvuga arenevas riigis on arenenud riikidega võrreldav hinnatõus pigem erandlik kui ootuspärane. Kiiresti ELi keskmise taseme suunas arenevate riikide puhul oleks pelgalt inflatsiooninäitajate võrdluse asemel majanduslikult sisukam hinnata inflatsioonitempo kooskõla teiste majandusnäitajatega, sh võttes arvesse tootlikkuse kasvu.

Viimasel ajal on Eesti majanduses tugevnenud riskid, mis võivad ohustada jätkusuutlikku majandusarengut, sh põhjustada tasakaalustatud arengut pidurdava hinnatõusu.

Välistest riskidest säilis nafta ja teiste toorainete hindade määramatus, sisemaised riskid seonduvad eelkõige tootlikkust ületava palgatõusu ja suure sisenõudlusega. Võrreldes varasemate aastatega pingestus 2006. aastal tööturu olukord, millega kaasnes mõnes sektoris tööjõu nappus ja kiire palgakasv. Palgakasv ületas tootlikkuse kasvu, mis suurendas ohtu, et kiire palgakasv hakkab mõjutama inflatsiooni või vähendama Eesti ettevõtete konkurentsivõimet välisurgudel. Viimane on senise statistika järgi küll säilinud, kuid riskidest ei saa mööda vaadata.

Kasvanud sissetulekud ja hea ligipääs laenuvahale hoidsid eluasemelaenude mahu kasvu jätkuvalt kiire, kuid jõuliselt suurenes ka tarbimislaenude maht. Majapidamiste valmidus enam kulutada soodustas nii kinnisvarahindade kui igapäevakaupade hindade kasvu. Teisalt avaldas hindadele survet tööjõupuudusest tulenev kiire palgakasv, mis tõstis mitmete kaupade-teenuste omahinda.

Eesti majanduspoliitiline olukord oli korduvalt arutusel suhtluses rahvusvaheliste organisatsioonidega, sh Rahvusvahelise Valuutafondi, Euroopa Keskpanka, Euroopa Komisjoni ning reitinguagentuuridega (Moody's, Fitch, Standard&Poor's). Välispartnerid hindasid kõrgelt Eesti edukat raha- ja eelarvepoliitikat, kuid toonitasid sisenõudluse kiire kasvuga kaasnevate riskide ohjamise vajadust. Rahvusvaheline Valuutafond andis Eesti majandusele soodsa hinnangu, tunnustades usaldusväärset valuutakomiteed ja konservatiivset eelarvepoliitikat. Samas hoiatas fond majanduse ülekuumenemise ohu eest, millele viitavad pinged tööturul, inflatsiooni kiirenemine ja jooksevkonto puudujäägi suurenemine. Kõik rahvusvahelised organisatsioonid leidsid, et eurole ülemineku

lühiajaline edasilükkumine ei ohusta Eesti majandust, kuid Eesti peaks kindlasti jätkama senise konservatiivse majanduspoliitikaga.

Euroopa Keskpankade Süsteemi liikmena jätkas Eesti Pank osalemist euroalaväliste ELi liikmesriikide majandus- ja rahapoliitika küsimusi käsitlevates komiteedes ja töögruppides. Põhiliseks aruteluteemaks kujunesid majanduse tasakaalustatud arengut ohustavad riskid. Eesti ja mitme teise Euroopa Liidu uue liikmesriigi näitel diskuteeriti majanduse ülekuumenemissohu üle; kokkuvõttes rõhutati konservatiivse eelarvepoliitika vajadust. Eesti Pank selgitas EKP komiteede ja töögruppide koosolekul Eesti majanduse arengusuundumusi ning valuutakomitee süsteemi tasakaalustavat rolli üldises majandusraamistikus. Ühtlasi osalesid Eesti Panga esindajad teiste euroalaväliste liikmesriikide majanduse analüüsis, juhtides tähelepanu vajadusele arvestada üldist majanduskonteksti, mitte keskenduda üksikutele näitajatele. Eraldi vaatluse all oli Euroopa vahetuskursimehhanismi ERM2 kuuluvate riikide majandusareng, hindamaks mehhanismis osalevate riikide sobivust euroalasse.

Ettevalmistused Eesti rahasüsteemi vastavusse viimiseks euroalaga liitumisel esitatavate nõuetega

Eesti rahapoliitiline raamistik on väga sarnane euroala raamistikuga, mis võimaldab olemasolevat süsteemi euroalaga liitumisel kiiresti kohendada. Euroalaga ühinemine ei too kaasa olulisi majanduspoliitilisi muudatusi. Eestis toimivad juba täna euroala liikmesriikidele iseloomulikud rahapoliitika ülekandemehhanismid, millega Eesti majandus on valuutakomitee tingimustes aastate jooksul kohanevad. Eesti Pank ja valitsus on seadnud eesmärgiks võtta euro kasutusele niipea, kui on täidetud kõik selleks vajalikud eeltingimused.

Rahapoliitika raamistiku lõplik ühtlustamine euroala raamistikuga on suhteliselt väikesemahuline ega eelda pikemaajalist järkjärgulist kohandamist. Nõutavad muudatused suudetakse vajadusel ellu viia ka vahetult enne euro kasutuselevõttu. Euroalaga liitumi-

se ettevalmistusperioodil kohandab Eesti Pank rahapoliitika raamistikku vastavalt majanduskeskkonna vajadustele, vältides näiteks majandusaktiivsuse kõrgseisus lisalikviidsuse tekitamist.

Eesti kroon jätkab osalemist Euroopa Liidu vahetuskursimehhanismis ERM2, mis on üks euro kasutuselevõtu eeltingimusi. 2006. aasta juunis täitus Eestil euroalaga ühinemiseks vajalik kaheaastane osalemisperiood, millega Eesti täidab Maastrichti vahetuskursikriteeriumi. Eesti jätkab vahetuskursimehhanismis osalemist, säilitades seni kehtinud rahapoliitilise raamistiku, sh fikseeritud vahetuskursi euro suhtes tasemel 1 euro = 15,6466 krooni. Eesti kroon on vahetuskursimehhanismis osalemise perioodil ootuspäraselt säilitanud oma stabiilsuse, mis on toetanud usaldust Eesti majanduse vastu.

MAJANDUSANALÜÜS, -PROGNOOS JA -UURINGUD KUI RAHA- JA FINANTSPOLIITILISTE OTSUSTE PÕHISTAMISE ALUS

Seiretegevus

Rahapoliitiliste otsuste langetamine eeldab toimivat majandusarengu seire ja prognoosimise süsteemi, mida omakorda toetavad pikemaajalisi protsesse käsitlevad ühekordsed uuringud. Sellesse protsessi on kaasatud kõik keskpanga rahapoliitilisi otsuseid ettevalmistavad osakonnad.

Majandusarengu seire katab eelkõige Eestit ja Euroopa Liidu maid, kuid ka üleilmse majandusarengu seisukohalt olulisi suurriike. Väikese avatud majandusega riigi jaoks on väliskeskkonnas toimuva mõistmine väga tähtis, mistõttu ka Eesti arengut mõtestatakse Eesti Pangas alati välisriikide majanduses toimuva taustal. Eesti majanduse seire võib tinglikult jagada kaheks: reaalmajanduse ja finantssektori arengu jälgimine. Selle protsessi väljundiks on pangasiseks kasutamiseks mõeldud igakuised ülevaated, mille põhjal valmivad vajadusel pressiteated ja avalikud kommentaarid.

Majandusülevaated

Kord kvartalis koostab Eesti Pank majanduspoliitilise ülevaate, mis on aluseks avalikkusega suhtlemisele (vt ka „Eesti Panga 2006. aasta majandusprognooside põhisõnumid“ lk 107). Peale Eesti majandusolukorrale antavate hinnangute koostab keskpank kaks korda aastas ka lühiperioodi majandusprognoosi. Kord poolaastas hindab pank finantsstabiilsuse olukorda.

Fikseeritud vahetuskursi tingimustes on eriline tähtsus tööturu paindlikkusel. Tulutaseme sujuv ühtlustumine jõukamate riikide omaga eeldab tootlikkuse kasvul põhinevat paindlikku palgakujundust. Tööturu toimimine on aastaid olnud ühekordsete uurimisprojektide teemaks. Nendest kasvas välja kaks korda aastas pangasiseseks kasutamiseks koostatav **tööturu ülevaade**, mida 2006. aastast hakati ka Eesti Panga veebilehel avaldama (vt ka „Eesti Panga publikatsioonid 2006“ lk 114).

Prognoos

Eesti Pank avaldab prognoose kaks korda aastas: kevadprognoosi mais ja sügisprognoosi novembris (vt „Eesti Panga 2006. aasta majandusprognooside põhisõnumid“ lk 107). Prognoosi tarvis analüüsitakse jooksva aasta majandusarengut ning kahe järgmise aasta ettevaadet. Lisaks põhistsenaariumile kuulub prognoosi juurde enamasti kaks riskistsenaariumit. Põhjalikuma ülevaate Eesti Panga majandusprognooside sõnumitest võib leida keskpanga veebilehelt.

Kiired muutused majandusstruktuuris eeldavad makroprognoosi alusmudeli pidevat uuendamist. See ülesanne on keskpangas jagatud majandusuuringute osakonna ja keskpangapoliitika majandusprognoosi allosakonna vahel. Majandusuuringute osakond töötab välja kvartaalse majandusmudeli, mille abil koostatakse keskpangapoliitika osakonnas kaks korda aastas majandusprognoose. Seoses muutustega rahvamajanduse arvepidamise statistikas hinnati 2006. aastal ümber prognoosimiseks kasutatav ökonomeetiline mudel. Arendustegevuse teine peamine suund

oli seotud praktiliste ettevalmistustega Euroopa Keskpanga prognoosiprotsessis osalemiseks. Eesti Panga esindajad võtsid osa Euroopa Keskpanga majandusprognoosi töögrupi koostumisest, kus arutati üleilmse majanduse väljavaateid ja kooskõlastati prognoosi eeldusi. Euroopa Keskpankade Süsteemi liikmete vahelise infovahetuse eesmärk on suurendada majandusprognooside täpsust.

Uuringud

Eesti Panga majandusuuringud põhinevad **strateegilisel uurimisplaanel**, mis määratleb pangas tehtavate uuringute üldraamistiku. Aastatel 2004–2006 olid prioriteetseteks valdkondadeks **makromajandus- ja pangandusmudelite süsteemi arendamine, rahapoliitika- ja finantssektori alased uuringud ning Eesti rahasüsteemi jätkusuutlikkuse analüüs**. Nendel teemadel teostati 2006. aastal 13 uurimust.

Uurimustes käsitleti Eesti majapidamiste säästukäitumise ning Eesti ettevõtete jätkusuutlikkuse tegureid, hinna- ja palgakujunduse paindlikkust Eesti ettevõtetes, Eesti pankade laenukasvu euroalaga liitumise kontekstis, sisemajanduse koguprodukti potentsiaalset kasvu jm. Samuti täiendati Eesti majanduse makromudelit ning arendati välja rahapoliitika simulatsioonimudel.

Kuigi uurimistöid teostatakse valdavalt majandusuuringute osakonnas, viiakse ühekordseid, konkreetseid uurimisteemasid käsitlevaid uuringuid läbi ka teistes osakondades. 2006. aastal olid sellisteks uurimisvaldkondadeks näiteks sisenõudluse ja finantssüvenemisega seotud aspektid ning äriotsuste analüüs.

Lisaks Eesti Panga toimetistes avaldamisele on keskpangas läbi viidud majandusuuringute tulemusi tutvustatud edukalt ka rahvusvahelisel tasandil. 2006. aastal avaldati rahvusvahelise levikuga akadeemilistes teadusväljaannetes kümme uurimistööd.

2006. aastal jätkus uuringutealane **koostöö nii rahvusvahelises kui kodumaises plaanis**. Eesti

Panga spetsialistid osalesid Euroopa Keskpankade Süsteemi liikmete ökonomeetrilise modelleerimise töögrupi ning palgadünaamikat analüüsiva võrgustiku töös. Koostöös teadusorganisatsiooniga *National Bureau of Economic Research* (NBER) korraldati Tallinnas 2006. aasta suvel kõrgetasemeline majanduskonverents *International Seminar on Macroeconomics*, kus osalesid tunnustatud majandusteadlased nii Euroopast kui ka Ameerika Ühendriikidest.

Eesti Pangas tehtud uurimusi tutvustati mitmel rahvusvahelisel teaduskonverentsil: IAESI (*International Atlantic Economic Society*) ja EACESi (*European Association for Comparative Economic Studies*) aastakonverentsil, COPE (*Congress of Political Economists*) konverentsil, Euroopa Keskpankade Süsteemi liikmesriikide keskpankade seminaridel (*ESCB Workshop on Emerging Markets, Research seminar of De Nederlandsche Bank* jm). Samuti osalesid keskpanga spetsialistid 2006. aastal kodumaistel teaduskonverentsidel: Eesti Majandusteaduse Seltsi esimesel aastakonverentsil, noorte majandusteadlaste seminaril jm.

Eesti Panga enda uuringute esitlemise kõrval kutsuti Eestisse oma töödest rääkima ka nimekaid väliseksperthe. Nii tegi Euroopa üks tunnustatumaid majandusteadlasi professor Charles Wyplosz ettekande Euroopa majandus- ja rahaliidu ajaloolisest väljakutsetest; Euroopa Komisjoni majanduse ja rahanduse peadirektoraadi Lõuna-Euroopa riikide majandusega tegeleva allosakonna juhataja Carlos Martinez-Mongay pidas maksupoliitika teemalise seminari; Soome Panga ülemineku majanduste instituudi (*Institute for Economies in Transition*) juht Pekka Sutela viis läbi seminari Venemaa majanduse hetkeseisust ning arenguperspektiividest jne.

Panga avatud seminare toimus 2006. aasta jooksul kokku neliteist, millest üheksal olid lektoriteks küllalisinejad piiri tagant ning neljal panga enda uurimistööde esitlejad.

Püsivalt oluline roll teaduskoostöös on Eesti Panga **küllalisuurijate programmil** – 2006. aastal osales majandusuuringute läbiviimises kolm väliseksperthe.

Samuti jätkati edukalt Eesti noortele majandusteadlastele mõeldud iga-aastase **teaduspreemia** väljaandmise traditsiooni. 2006. aastal määrati preemia neljandat korda ja selle pälvis Tartu Ülikooli doktorant Katrin Männik uurimusega „*The Impact of the Autonomy on the Performance in a Multinational Corporation's Subsidiary in Transition Countries*“.

RESERVIHALDUS

Eesti Panga välisvaluutareserv (VVR) on Eesti krooni kattevara ning selle abil tagatakse krooni stabiilsust. Eestis rakendatavate valuutakomitee põhimõtete kohaselt peab VVR täielikult katma kõik Eesti Panga kroonikohustused, sh emitteeritud sularaha ja kommertspankade arved keskpangas. VVRI investeerimisel lähtub Eesti Pank rangetest riskipiirangutest, mille olulisimad eesmärgid on **tagada vahendite säilivus ja likviidsus. Tulu suurus** on eesmärgina kolmandal kohal.

Välisvaluutareservi struktuur

Välisvaluutareservi struktuuri osas 2006. aasta jooksul olulisi muudatusi ei toimunud. See jaguneb endiselt **likviidsuspuhvriks** ja **investeeringusportfelliiks**. Väikese osa reservist moodustab ka **kuld**.

Likviidsuspuhver, mida keskpank saab igal hetkel kasutada Eesti krooni ja välisvaluuta ostu-müügi tehinguks kodumaiste krediidasutustega, moodustab kogu VVRist umbes 10%.

Teine, suurem osa VVRist ehk investeeringusportfelli investeeritakse rahvusvahelistel finantsturgudel. Rahapaigutuse eesmärk on saavutada seatud piirangute raames üleilmse majandustsükli jooksul optimaalne, rahaturu intresse ületav keskmine tulusus. Investeeringusportfelli vahendeid paigutatakse peamiselt juhtivate tööstusriikide likviidsusel välikirjaturgudel, jälgides ja juhtides pidevalt investeeringute intressi-, krediidi-, valuuta- ja likviidsusriske. Riskide ja riskihalduse täpsem kirjeldus on olemas

Eesti Panga veebilehel (www.eestipank.info/pub/et/majandus/rahasysteem/haldamine/4Riskid.html).

Investeeringisprotsess

Intrinsiriski juhitakse Eesti Pangas normportfelli kaudu. Sellega määratakse keskmine riskitase, mida pank on valmis võtma, ning ühtlasi VVRI juhtimise efektiivsuse tulemusetalon. Normportfell ei sisalda valuutariski. Kehtestatud on limiidid, mille ulatuses võib tege-lik investeerimisportfell normportfelliga erineda.

Eesti Panga rahapoliitika komitee kaalub normportfelli muutmist siis, kui teoreetilise ja kehtiva normportfelli keskmine kestus erineb rohkem kui 10%. Normportfelli riskiastme vähendamine tähendab sisuliselt portfelli keskmise kestuse lühendamist – rohkem varasid paigutatakse väikese muutlikkusega kindlamat tootlust pakkuvatesse finantsinstru-mentidesse. Tänu sellele kompenseerivad kogune- nud intressid turu heitlikkusest tuleneva võimaliku hinnakõikumise. Riskiastme suurendamisel toimi- takse vastupidiselt – rohkem varasid paigutatakse pikema kestusega instrumentidesse ehk riiklikesse võlakirjadesse kestusega üle ühe aasta.

Kõrvuti tuluteenimisega suhteliselt stabiilse norm- portfelli abil ehk *passiivse investeerimisega* teeni- takse Eesti Pangas lisatulu ka *aktiivse investeerimi- sega*, võttes positsioone üleilmsetel finantsturgudel. Seda tüüpi investeerimisotsused põhinevad majan- dusanalüüsil, mitmesuguste turuseoste ja muu- de tegurite arvestamisel. Turgude ja väärtpaperite valikul lähtutakse investeringu ideest, eeldatavast kestusest ja oodatavast efektiivsusest. Peamise in- vesteerimisalase filosoofiana rakendatakse otsuste hajutatuse põhimõtet, mille eesmärk on riskide haj- jutamine ja turgudel tekkivate võimaluste parem ära- kasutamine. Investeeringutakse mitmel turul, kasuta- des erinevaid instrumente, ja võetakse erineva kes- tusega positsioone. Investeeringisotsuseid teevad portfelli haldurid üksteisest sõltumatult. Sõltumatu

otsustamine on võimalik seetõttu, et üldine riski- limiit on jagatud osadeks ja iga osa kasutamine jääb seda haldava portfelli halduri otsustada.

Eesti Pank püüab ajaga kaasas käia ning leida tä- nastel suhteliselt efektiivsetel turgudel oma nišši. Investeeringisel kasutatakse kahte erinevat otsusta- misviisi – subjektiivset ning mudelipõhist. Esimene neist põhineb peamiselt majandusprotsesside kva- litatiivsel analüüsil, turupsühholoogia arvestamisel ja portfelli haldurite kogemusel, teine aga kvantita- tiivsete turuseoste arvestamisel investeerimismude- lite abil (lähemalt võib kasutusel olevatest investee- rimismudelitest lugeda Eesti Panga toimetistest nr 6/2005 ja 4/2006). Nende kahe lähenemise kombi- neerimisel üritatakse teha parimaid otsuseid raha-, kapitali- ning valuutaturgudel investeerimisel.

Aktiivse investeerimise tulemusena teeniti norm- portfelli suhtes 15 baaspunkti lisatulu. Oma osa aktiivses investeerimises on ka välisvaldajatel. 2006. aastal sõlmiti leping uue halduriga BlackRock, PIMCO investeerib Eesti Panga varasid 2005. aastast ja ABN Amro Asset Management alates 2003. aastast. Välisvaldajate süsteemi arendamine ja laiendamine on Eesti Panga üks strateegilisi eesmärke. Välisvaldajate kasutuses on osa riskiliimidist, mis in- vesteeringutakse põhiliselt tuletisinstrumentidesse.

2006. aasta investeerimistulemused ja neid mõjutanud tegurid

Eesti Panga välisvaluutareservi suurus oli 2006. aasta lõpuks 33,17 miljardit krooni. Aastaga kasvas see ligikaudu 29%. Kohustustevaba reserv¹ moodustas sellest ligi 11% ehk 3,7 miljardit krooni.

Investeeringistegevusest saadi tulu rohkem kui prog- noositi. Tulu suurust mõjutasid nii välisvaluutareser- vide oodatust kiirem kasv kui ka intressimäärade lii- kumine euroalal ja Ameerika Ühendriikides. Euroalal ja Ameerika Ühendriikides jätkasid keskpangad

¹ Kohustustevaba reservi komponente ja nende arvestust on võimalik jälgida iga kuu 5. tööpäeval avaldatavast Eesti krooni kattevara tabelist (vt rida IX – välisvaluuta netoreserv).

baasintressimäärade tõstmist: USAs neljal korral (kokku 1 protsendipunkti võrra) ja euroalal viiel korral (1,25 protsendipunkti võrra). Intressimäärad tõusid mõlemas piirkonnas kogu tulukõvera ulatuses 0,3–1,2%, millest tulenevalt jäi 2006. aastal ka välisvaluutareservide tulusus rahaturu omale mõnevõrra alla (vt joonis 1).

Normportfelli muutused 2006. aastal

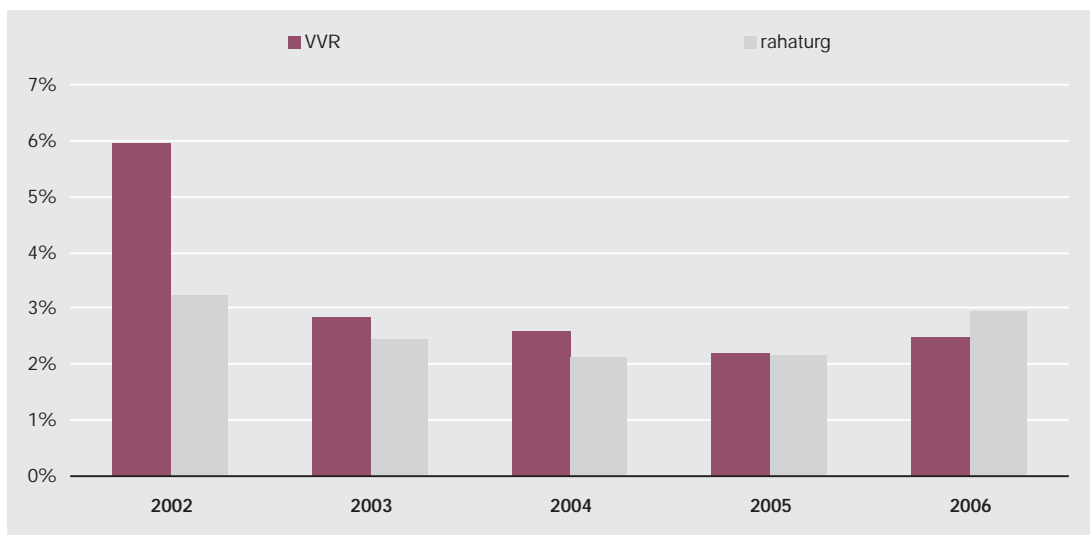
2006. aasta jooksul intressimäärad nii Euroopas kui Ameerika Ühendriikides valdavalt tõusid, seda eelkõige tulukõvera lühemas otsas. Seetõttu pidas Eesti Panga rahapoliitika komitee vajalikuks tõsta normportfelli kestust kahel korral – aprilli alguses ning septembri alguses. Selle tulemusena pikenes mõlema normportfelli kestus aasta lõpuks aasta algusega võrreldes 27%, neist euro normportfell 1,22 aastalt 1,56 aastale ja USA dollari normportfell 0,84 aastalt 1,07 aastale. Kokku pikenes normportfelli kestus 1,07 aastalt 1,36 aastale. Aasta lõpuni

kehtinud normportfelli struktuur, mille rahapoliitika komitee jõustas alates 1. detsembrist 2006, on toodud tabelis 1.

Varahaldusteenuse osutamine avalikule sektorile

Eesti Pank teeb juba mitmendat aastat koostööd mitme avaliku sektori institutsiooniga. 2006. aastal hakati riskihaldusteenust pakkuma Töötukassale. Teenus sisaldab väliste varahaldurite investeerimistegevuse igapäevast jälgimist, vastava aruandluse koostamist ja vajadusel Töötukassa nõustamist investeerimisega seonduvates küsimustes. Töötukassa portfelli maht oli 2006. aasta lõpus 1,6 miljardit krooni.

Täispaketina jätkas keskpank varahaldusteenuse osutamist Tagatisfondile, mille investeerimisportfelli maht oli 2006. aasta lõpus 1,3 miljardit krooni.

Joonis 1. Välisvaluutareservi tulusus võrreldes rahaturu tulususega

Tabel 1. Normportfelli struktuur

	3 kuud	1–3 a	3–5 a	5–7 a	7–10 a	10+ a	Kestus
Euroala	65,67%	15,05%	7,67%	5,44%	3,98%	2,19%	1,56
USA	73,88%	12,38%	6,28%	4,18%	3,28%		1,07

FINANTSSTABIILSUSE TAGAMINE

Keskpanga üks põhieesmärke on hoolitseda finantsstabiilsuse eest Eestis, mis tähendab **finantssektori poliitika kujundamist ning usaldusväärsete ja hästitoimivate maksesüsteemide käigushoidmist**. Eesti Panga ülesanded on osa laiemast **finantsstabiilsuse tagamise raamistikust**, mis hõlmab asjakohast õiguskeskkonda ja finantssektori poliitikat, tõhusat järelevalvet ning usaldusväärset teavet finantssektori kohta.

Finantsstabiilsuse all mõeldakse olukorda, kui finantsüsteemi toimimises ei esine selliseid häireid ja tõrkeid, mille tõttu oleks oluliselt takistatud finantsvahenduse toimimine ja seeläbi ka keskpanga põhieesmärgi ehk hinnastabiilsuse saavutamine. Teisisõnu sõltub rahapoliitika tulemuslikkus suuresti sellest, kui hästi toimivad olulised finantsettevõtted ja finantsinfrastruktuur. Keskpanga tegevus on suunatud finantsüsteemi kui terviku sujuvale toimimisele ning süsteemikriisi ohu minimeerimisele.

Finantspoliitika kujundamisel tugineb Eesti Pank finantsvahenduse pidevale seirele ja asjatundlikule analüüsile. Finantssektori analüüsi tulemused ja hinnang finantsstabiilsusele esitatakse kaks korda aastas avaldatavas Finantsstabiilsuse Ülevaates, mis sisaldab ka soovitusi edasise finantssektori poliitika osas. Oluliste finantsinfrastruktuuri osade – makse- ja arveldussüsteemide – kohta koostab Eesti Pank eraldi järelevaataja hinnangud.

Vastavalt Eesti-sisesele tööjaotusele ja seadustele täidab keskpank ka pangandusregulaatori rolli. Viimasel aastatel on üha rohkem tegeldud finantsüsteemi kriisihalduse arendamise ja selle toimimise parandamisega. Euroopa Liidu liikmesriigi keskpanganähtav osaleb Eesti Pank ühisturu ühtse finantspoliitika kujundamisel ja seadusandluse täiendamisel.

Finantssektori analüüs ja hinnang finantsstabiilsusele

Nagu varasematelgi aastatel, oli ka 2006. aastal finantsstabiilsuse analüüsi keskseks teemaks **kiire laenukasv ja sellega seotud riskid**. Osa Eesti ettevõtete ja majapidamiste laenukasvust saab kir-

jutada finantsstabiilsuse seni veel rahvusvahelises võrdluses suhteliselt madala taseme arvele. Ent võlakooormuse ülikiire kasvuga sissetulekute suhtes on kaasnenud ka riskide suurenemine.

Võlakooormuse kasv toob paratamatult kaasa laenuvõtjate riskitalumise võime nõrgenemise, mida võib lähiaastatel hakata negatiivselt mõjutama majanduskasvu aeglustumine ning intressimäära tõusust tulenev laenuteenindamiskulude kasv.

Signaalid, mis ootuspäraselt võinuks muuta laenuvõtjate hoiakuid (nt intressimäära tõus, stabiliseerumise ilmingud Tallinna korteriturul, eurole ülemineku edasilükkumine, märgid majanduse ülekümnemise ohust), ei suutnud optimistlikke tulevikootusi kahandada. Selle põhjuseks võib pidada laenuvõtjate käitumise inertsust, mis ilmneb selgelt nii uusi kinnisvaraarendusprojekte algatavate ettevõtete kui ka eluasemelaeu kavandavate majapidamiste puhul.

Arvestades kiire laenukasvuga seotud riske otsustas Eesti Pank liigoptimistlikke ootusi kärpida ennetavate **järelevalveliste ja rahapoliitiliste vahenditega** (vt taustinfo „Eesti Panga 2006. aastal jõustunud meetmed“ lk 33)

Kuna Eesti pangandusturu areng sõltub suuresti Põhjamaade pangagruppide tegevusest ja nende eesmärkidest, siis on oluline omada pidevalt adekvaatset ülevaadet piirkonna peamistest arengusuundadest ja riskidest. Eesti Pank osaleb alates 2003. aastast **Põhja- ja Baltimaade keskpankade koostöövõrgustikus**, mille kaudu vahetatakse regulaarselt teavet ja hinnanguid piirkonna finantsstabiilsuse kohta.

Koos teiste Euroopa Liidu keskpankade ja järelevalveasutustega osaleb Eesti Pank laiemat regioonini hõlmavate finantsstabiilsuse ja finantssektori struktuuri analüüsides ja hinnangute koostamises. 2006. aastal olid peamisteks koostöös valminud väljunditeks **regulaarsed ülevaated Euroopa finantsstabiilsusest ja pangasektori struk-**

EESTI PANGA 2006. AASTAL JÕUSTUNUD MEETMED

Alates 1. märtsist 2006 jõustus uus kapitali adekvaatsuse arvutamise kord, mille järgi pidid pangad suurendama kapitali adekvaatsuse arvutamisel kasutatavat **eluasemelaenude riskikaalu varasemalt 50%lt 100%ni**.

Eluasemelaenude riskikaalu tõstmise tulemusena suurenesid pankade kapitalipuhvrid ning vähenesid finantssektoriga seotud riskid. See ei toonud siiski kaasa erilist hoiakute muutumist laenuvõtjate ja -andjate käitumises. Et piirata üha enam laenudele tugineva sisenõudluse suure-

nemist, otsustas Eesti Pank tõsta alates 1. septembrist 2006 pankade **kohustusliku reservi nõude 13%lt 15%ni**.

Kuna riskid kaheaastase ettevaatega prognoosiperioodil püsivad, otsustas Eesti Pank säilitada 2007. aastast kehtima hakkavas uues kapitali adekvaatsuse arvutamise korras (Basel II) **kolmeaastaseks üleminekuperioodiks 100% riskikaalu eluasemelaenudele ning jääda senise 10% kapitalinõude juurde**.

tuurist. Eesti jaoks tähtsate eriteemadena käsitleti Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kiire laenukasvu põhjuseid ning alustati Euroopa Liidu pangasektori tugevusanalüüside läbiviimist.

Piiriülene koostöö ja teised ELi finantssektori poliitika teemad

Võrreldes teiste liikmesriikidega on Eesti finantssektor rohkem lõimunud ja seetõttu on ka Eesti Panga seisukohalt olulised sellised Euroopa Liidu finantssektoripoliitika teemad, mis puudutavad piiriülest **finantssektori lõimumist** ja sellest tulenevaid nõudeid finantsstabiilsuse tagamiseks.

Üks näide on finantssektori **järelevalve korralduse ühtlustamine**, mis hõlmab nii ühtseid protseduure ja nõudeid kui ka ühtset järelevalvekultuuri ja arusaamu. Oluliseks tähiseks finantsjärelevalve korralduse ühtlustamisel oli Lamfalussy raamistiku kasutuselevõtmine, kuid seoses sellega saab rääkida pigem regulatiivse raamistiku kui praktika ühtlustamisest. Et enamik Eestis tegutsevaid krediidiasutusi on teistes liikmesriikides registreeritud pankade tütarettevõtted, on Eesti jaoks piiriüleses finantsstabiilsuse alases tööjaotuses eriti oluline asukohariigi poolne vaade. Teisisõnu on praktika ühtlustamise ja järelevalve tõhusama korraldamise tulemusel loomulik, et osa pädevusest siirdub päritoluriigi järelevalveasutustele, kuid see-

juures oleks vajalik, et koos õigustega liiguks ka vastutus.

Teine tähtis piiriülese finantsstabiilsuse tagamise teema on **kriisihalduse korraldus** ja sellega seotud põhimõtted piiriülesest tegutsevate pangagruppide puhul.

Keskpanga seisukohalt on kolmas oluline finantssektori piiriülest tegevust puudutav valdkond **väärt-paberiarveldus** ehk kauplemisjärgne väärt-paberituru infrastruktuur. Üks suurem takistus Euroopa Liidu ühtse kapitalituru loomisel on koostalitlusvõimeliste väärt-paberiarveldussüsteemide puudumine. Pärast puudusi kaardistava analüüsi valmimist oli võimalik valida kas arveldussüsteemide integratsiooni toetamine mitteseadusandlike reeglitega või ühtsel seadusandlusel põhinev lähenemine. Otsustati kasutada esimest varianti, mis oma olemuselt on õigem vabamajanduse seisukohast, kuid sisaldab mõningaid puudusi õiglase konkurentsi tagamise ja efektiivse rakendamise vaatepunktist. Lisaks sellele tuli Euroopa Keskpank välja ettepanekuga pakkuda eurosüsteemis kesksel väärt-paberiarveldusteenust. Projekt sai nimeks **TARGET2-Securities**. 2006. aasta lõpus käivitus erinevaid huvigruppe hõlmav konsultatsioonivoor, mille tulemusel langetatakse lõplik otsus asjakohase keskse infrastruktuuri loomiseks.

Euroopa Liidu direktiivide täiendamise osas olid Eesti Panga seisukohalt eriti olulised kahe eelnõu menetlused. Neist esimene puudutas **ühinemisi ja ülevõtmisi reguleerivate paragrahvide muutmist krediidasutuse asutamist ja tegevust sätestavas direktiivis**. Muudatuse eesmärk on kiirendada turuosaliste piiriüleste ühinemiste ja ülevõtmiste protsessi Euroopa Liidus ühtsema, Euroopa Liidu tasandil kehtestatava õigusraamistiku kaudu. Teine menetlus puudutas **makseteenuste direktiivi**, mis peaks toetama ühtse makseteenuse turu loomist, turuosalistele ühtse juurdepääsu tagamist ja nende võrdset kohtlemist. Selles osas on Eesti Panga jaoks tähtsad teemad makseteenuse osutaja suhtes kehtestatav järelevalvekorraldus, makseteenuste läbipaistvuse tingimuste ühtlustamise ulatus ning õiguste ja kohustuste ulatus makseteenuse osutamisel ja kasutamisel.

Finantsturvavõrk

Finantsturvavõrgu arendamisel oli Eesti Panga põhitähelepanu 2006. aastal suunatud kriisihaldusala riigisisese ja piiriülese koostöö arendamisele. Peamiste kodu- ja välismaiste koostööpartneritega sõlmiti finantskriisihaldust puudutavad koostöökokkulepped ning osaleti kriisiõppustel.

5. detsembril 2006 sõlmisid Eesti Pank, Finantsinspeksioon ja Rahandusministeerium finantskriiside haldamise koostöökokkuleppe.

Leppe eesmärk on tõsta Eesti finantsstabiilsuse eest vastutavate institutsioonide valmisolekut finantsüsteemi ohustava kriisi olukorras tegutsemiseks. Koostöökokkulepe määratleb poolte ülesanded ja ühise tegutsemise alused kogu finantsüsteemi ohustavate kriiside korral. Leppes rõhutatakse panga omanike ja juhtkonna esmast vastutust panga finantstugevuse kindlustamisel ning kriisist tekkinud kahjude kandmisel. Riik pakub likviidsus- või kapitalituge kogu finantsüsteemi ohustava kriisi lahendamisel ainult juhul, kui erasektori lahendused ei toimi või osutuvad ebapiisavaks.

18. detsembril 2006 sõlmisid Eesti Pank, Läti Pank, Leedu Pank ja Rootsi Riigipank Stock-

holmis finantskriiside haldamise koostöökokkuleppe. Leppe eesmärk on parandada koostööd piiriüleste pangagruppe puudutava finantskriisi korral. Koostöökokkuleppe kohaselt peab võimaliku finantskriisi tuvastanud keskpank teavitama sellest teisi leppega ühinenud keskpankasid. Peale infovahetuse võimalike finantskriiside korral käsitleb kokkulepe ka tavaolukorras toimuvat regulaarset koostööd, sealhulgas regionaalsete kriisiõppuste korraldamist.

Kriisiõppuste korraldamine toetab asjakohase kriisihaldusraamistiku kujundamist. 2006. aasta kevadel toimus Eesti Panga, Finantsinspeksiooni ja Rahandusministeeriumi ühine finantskriisiharjutus. Harjutuse peamine eesmärk oli ühtlustada osaliste arusaamu oma ja teiste poolte rollidest ning testida kriisiolukorras toimuvat infovahetust poolte vahel ja suhtluses avalikkusega. Harjutusest saadud väärtuslik kogemus on avardanud institutsioonide arusaama hästitoimiva kriisikoordineerimise vajadusest ja võimalustest.

Lisaks kodusele kriisiõppusele osalesid Eesti Pank, Finantsinspeksioon ja Rahandusministeerium 2006. aasta aprillis peetud ELi piiriülese finantskriisi õppusel. Seni toimunutest kõige ulatuslikumas (osales 76 institutsiooni) harjutuses testiti erinevaid protsesse, mis puudutavad riigisisest ja piiriülest infovahetust, süsteemse kriisi hindamist, otsustamist ja kulude jagamist.

ELi kriisiharjutuse tulemused kinnitasid, et piiriülese finantskriisi haldamise praeguses korralduses on veel mõningaid puudusi. Näiteks täheldati probleeme piiriüleste gruppide kriisikulude jagamises ning erinevaid arusaamu kriisilahenduste ja -olukorra hindamisel. Seetõttu jätkub piiriülese kriisiraamistiku arendamine ELi finantssektori poliitika ühe prioriteetse teemana. Kriisilahenduse põhimõtete ja protseduuride ning kulude jagamise põhimõtete väljatöötamiseks loodi ELi kõrgetasemeline töögrupp. Eesti Pank osaleb pangajärelevalve asutuste ja keskpankade esindajatest koosneva rakkerühma kaudu kriisi hindamise põhimõtete väljatöötamises.

Eesti finantsturvavõrgu teine oluline osa on **hoiuste tagamise raamistik**. Alates 1998. aastast on hoiusekindlustus Eestis tegutsevatele pankadele kohustuslik ning 2002. aasta juulist tegeleb sellega Tagatisfond. Lisaks hoiuse tagamise osafondile tegutsevad Tagatisfondi juures ka investorikaitse osafond ja pensionikaitse osafond. Hoiuste hüvitamise piirmäär ulatus 2006. aastal 200 000 krooni ni ühe hoiustaja kohta ning 2007. aasta lõpus jõuab see ELi direktiivis määratud tasemeni (20 000 eurot ehk 313 000 krooni).

Eesti Panga rolliks on pakkuda Tagatisfondile analüütilist tuge pankadele kehtestatava osamakse suuruse määramisel. Arvestades hoiuste kasvu tempo kiirenemist 2006. aastal ning vajadust tagada eelfinantseeritavas hoiuste tagamise süsteemis piisav hulk vahendeid, otsustas Tagatisfondi nõukogu tõsta 2007. aastast kvartali osamakse määra seniselt 0,09%lt maksimaalse, seadusega lubatud 0,125%ni tagatud hoiustest. See samm arvestab osafondi mahueesmärgi saavutamist, hoiuse hüvitamise piirmäära tõusu ja hoiuste kasvu kiirust.

Pangandust reguleerivad õigusaktid 2006. aastal jõudis lõpule Euroopa Liidu **uue kapitali adekvaatsuse arvutamist sätestava direktiivi ülevõtmine** Eesti õigusraamistikku, mis hõlmas ulatuslike muudatuste tegemist olemasolevas Krediidiasutuste seaduses ning uue usaldatavusnormatiivide määramise väljatöötamist.

Krediidiasutuste miinimumkapitali nõudeid käsitlevate direktiivide sätted tulenevad Rahvusvahelise Arvelduspanga (BIS) juures tegutseva Baseli pangajärelevalve komitee välja töötatud uuest kapitali adekvaatsuse arvutamise korrast (Basel II). Nii Basel II kui ka ELi direktiivid põhinevad kolmel sambal. Esimene sammu kehtestab senisest riskitundlikuma kapitalinõuete arvutamise meetodika. Teise samba eesmärk on rõhutada panga riskijuhtimise ja kapitalivajaduse sisemise hindamise tähtsust. Kolmanda sambaga soovitakse aidata kaasa piisava kapitali adekvaatsuse taseme tagamisele turudistsipliini ja ulatuslikumate avalikustamismõuete abil.

Krediidiasutuste seaduses on sätestatud üldised reeglid miinimumkapitali nõuete arvutamiseks ning raamistik teise ja kolmanda samba põhimõtete käsitlemiseks. Uues määrustikus on märkimisväärselt suurenenud sisehinnangute ja enesekontrolli tähtsus ning vähenenud normatiivse regulatsiooni osakaal. Oluliseks ning uuenduslikuks võib pidada pankadele antud võimalust arvutada kapitalivajadus lähtuvalt sisemistest riskihinnangutest. Lisaks tuleb uue raamistiku kohaselt miinimumkapitali nõuete arvutamisel peale krediidiriski ja tururiski arvestada ka operatsiooniriski.

Eesti Panga määrusega sätestati üksikasjalikud reeglid uue kapitali adekvaatsuse raamistiku põhjal arvutatava kapitalinõude määra leidmiseks ning see keskendub uue kapitali adekvaatsuse raamistiku esimese samba reguleerimisele. Peamiseks erinevuseks võrreldes ELi direktiiviga on see, et **üldine kapitalinõude määr nii krediidiriski kui ka tururiski jaoks jääb Eestis 10% tasemele**, nagu see ka varem oli (vt taustinfo „Eesti Panga 2006. aastal jõustunud meetmed“).

Kuna tegemist on väga suurte muudatustega ning varasemast märgatavalt erinevate reeglite kehtestamisega, on krediidiasutustel 2007. aastal võimalik valida, kas arvutada kapitalinõuded seni kehtinud või uue korra järgi.

Maksesüsteemide järelevaatamine

Maksesüsteemide järelevaatamise vallas oli 2006. aastal kõige olulisem tegevus **maksete ja väärt-paberite arveldussüsteemide hindamine eurosüsteemi nõuete alusel**. Kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides, kus on käibel euro või soovitakse ühisraha käibele võtta, peavad olulised arveldussüsteemid vastama eurosüsteemi põhimõtetele ja olema ametlikult eurosüsteemikõlblikuks tunnistatud. Süsteemselt oluliste arveldussüsteemidena käsitletakse üleeuroopaliselt automatiseeritud reaalaajalisse brutoarveldussüsteemi (TARGET) kuuluvaid arveldussüsteeme ehk liikmesriikides toimivaid RTGS-süsteeme ning keskpanga rahapoliitilistest ja likviidsuse pakkumise tehingutest tulene-

vate nõuete ja kohustuste arveldamiseks kasutatavaid väärtpaberiarveldussüsteeme.

Euroopa Keskpankade Süsteemi hindamisobjektideks olid Eesti Panga hallatav EP RTGS-süsteem ning väärtpaberiarvelduste infrastruktuurid, täpsemalt Eesti keskpanga ja kommertsbankade vaheliste, rahvusvahelistes deponituumides registreeritavate tehingute sooritamiseks loodud lahendus ning Eesti Väärtpaberikeskuse (EVK) hallatav väärtpaberiarveldussüsteem. Hinnangu järgi olid **kõik need süsteemid eurosüsteemikõlblikud**.

Eesti Panga hallatava RTGS-süsteemi puhul pälvisid enam tähelepanu süsteemi õiguslik alus, vastavus TARGETi turvanõuetele ja makse lõplikkuse määramine süsteemireeglites. Tulenevalt järelevaataja hinnangust on Eesti Pank juba teinud või teeb tulevikus vastavalt tegevusplaanile asjakohased muudatused.

Rahvusvaheliste deponituumidega tehingute teostamiseks loodud lahendus hinnati standarditega kooskõlas olevaks, kuid enne selle kasutuselevõttu peab Euroopa Keskpanga nõukogu selle kui võimaliku eurosüsteemis erandkorras kasutatava lahenduse heaks kiitma.

Kuigi Eesti Pank ei kasuta praegu kohalikku väärtpaberiarveldussüsteemi väärtpaberi tagatisel tehtavate keskpanga tehingute sooritamiseks, hinnati **Eesti Väärtpaberikeskuse** soovil siiski tema hallatavat süsteemi. Eurosüsteemi liikmena hakkab Eesti Pank EVK hallatavat väärtpaberiarveldussüsteemi kasutama üksnes juhul, kui selle vahendusel arveldatakse eurosüsteemi tehingute tagamiseks kõlblike väärtpaberitega. Hinnangu kohaselt on EVK hallatav väärtpaberiarveldussüsteem eurosüsteemikõlblik, kuid päevasisese arvelduse lõplikkuse tagamiseks kehtivad tehingute sooritamisel ajapiirangud. Eurosüsteemi nõuetega täieliku kooskõla saavutamiseks tuleb rakendada ka hinnangus toodud soovitused riskijuhtimise vallas.

STATISTIKAALANE TEGEVUS

Hästitoimiv statistiliste andmete kogumise, töötlemise ja avaldamise süsteem on vajalik nii rahapoliitilise analüüsi sisendina kui ka finantssektori ning Eesti välissektori arengu ja riskide hindamisel. Eesti Panga statistikategevuse põhivaldkonnad on maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni ning raha- ja finantsstatistika koostamine ja analüüs. Aastate jooksul on Eesti Pangas rajatud kaas- aegne, paindlik ja rahvusvahelisi soovitusi arvestav statistika kogumise, töötlemise ja avaldamise süsteem. Eesti Panga veebilehel asuv rikkalik, rohkem kui 400 erinevat statistikatabelit hõlmav ja pidevalt täienev statistikarubriik teeb pangas koostatud statistikaalase teabe kättesaadavaks kõigile huvilistele.

Statistikaalases tegevuses lähtub keskpang efektiivsuse ja ressursisäästlikkuse põhimõttest. Selleks teeb Eesti Pank koostööd teiste andmeid koguvate riiklike institutsioonidega, nagu Finantsinspeksioon, Statistikaamet, Rahandusministeerium jpt. Koostöö üks eesmärgi on vältida samade andmete mitmekordset küsimist ja tagada andmete maksimaalne kooskõlalisus.

Avaldatava statistika rahvusvahelise võrreldavuse tagamiseks tuginetakse andmete kogumise meetodikat välja töötades ning koondandmeid koostades ja avaldades rahvusvahelistele standarditele ja soovitustele. Selles vallas on peamised koostööpartnerid Euroopa Keskpang, Euroopa Komisjon ja Rahvusvaheline Valuutafond.

Pangandus- ja muu finantsstatistika
2006. aastal jätkus pangandus- ja finantsstatistika vallas järkjärguline sulandumine Euroopa Keskpangade Süsteemi (EKPS). Sellest annavad kinnitust nii järjest **suurenev EKP-le edastatava statistika maht** kui ka 2006. aasta kevadel **Eesti Panga finantsstatistika taset hinnanud EKP missiooni järeldused**. Missiooni raames uuriti Eesti Panga edastatava pangandus- ja finantsstatistika vastavust EKP meetodikale ning valmisolekut täita lisanduvaid, rahaliiduga ühinemise hetkest kohustuslikuks muutuvaid statistikanõudeid.

EKP andis Eesti Panga finantsstatistikaalasele valmisolekule kõrge hinnangu.

Jooksev statistikaalane koostöö EKPga näitas selget suundumust euroalaväliste riikide, sh Eesti järjest tihedamale kaasamisele EKPSi statistikaalasesse aruteludesse ja uuringutesse. Näiteks EKP rahandus-, finantsinstitutsioonide ja -turgude statistika töögrupi liikmena on Eesti Pangal olnud võimalus kaasa rääkida rahaloomeasutustelt kogutavat statistilist aruandlust puudutavate **õigusaktide muudatuste ettevalmistamises**. Selle töö raames osales Eesti Pank 2006. aasta teises pooles mitmes uurin- gus, mille eesmärk oli koguda infot tarbijate määrat- letud uute andmesoovide olulisuse ning nende and- mete kogumisega kaasnevate kulude põhjendatuse kohta. Rahaloomeasutuste statistika määruste muu- datuste ettevalmistamine jätkub ka 2007. aastal.

Vastavalt Euroopa Keskpanga kavale **täiendas Eesti Pank regulaarselt edastatavate and- mete komplekti**. 2006. aasta teisel poolel alustati muude finantseerimisasutuste (investeerimisfondid, liisinguettevõtted) kvartaliandmete edastamisega EKP-le. Andmeedastuse mahu suurenemine eeldas ka täiendusi andmete koostamiseks kasutatavates infotehnoloogilistes rakendustes. Samal ajal jätkus töö edastatavate andmete kvaliteedi tõstmiseks.

Jätkus 2004. aastal alguse saanud tegevus **kvartaalsete rahvamajanduse arvepidamise fi- nantskontode** koostamise süsteemi arendami- seks. Eesmärk oli jõuda 2006. aasta lõpuks nii kau- gele, et kvartaalsed finantskontod oleksid avalda- miskõlblikud. Sellega tuldi hästi toime ning es- makordselt avaldati need 2007. aasta jaanua- ris. Avaldamisega kaasnes ka väljaande „Kroon ja Majandus“ rahvamajanduse arvepidamist ja finants- kontode olemust põhjalikumalt selgitav erinumber. Samuti edastati 2007. aasta jaanuaris esimest kor- da kvartaalsete finantskontode andmed EKP-le. Viimastel aastatel on finantskontod muutunud mit- mes riigis majanduspoliitiliste analüüside koostami- sel üha olulisemaks andmeallikaks. Võimaldades detailselt analüüsida erinevate majandussektorite

finantsseisu, on finantskontod heaks abivahendiks majandusarengu prognoosimisel. Samuti saab finantskontode analüüsi abil hinnata, kui haavatavad on erinevad majandusüksused intressimäärade või sissetulekute muutuse suhtes ning kuidas muutub nende finantskäitumine ühe või teise majanduspoliitilise otsuse tagajärjel.

Eesti Pank osaleb Rahvusvahelise Valuutafondi (RVF) algatatud ja koordineeritavas **finantstugevuse indikaatorite** (*Financial Soundness Indicators – FSI*) koostamise ja avaldamise projektis. Tegemist on 2004. aastal alguse saanud projektiga, mille eesmärk on koguda ja avaldada ühtses formaadis riikide lõikes võrreldavat teavet rahaloomeasutuste finantstugevuse kohta. 2006. aastal koostati esimest korda FSI meetodika kohased finantstugevuse indikaatorid Eesti kohta ning edastati need ka RVFile. Lisaks indikaatoritele edastati ka näitajate olemust ning täpsemat koostamismetoodikat selgitavad metaandmed.

Jätkusid tavapärased iga-aastased aruandekohustuste ning Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni esindajate **aruandlusteemalised kohtumised**. Kuna aruandjate jaoks möödus 2006. aasta suuremate muudatusteta, keskendusid arutelud peamiselt kahe eelseisva aasta jooksul kavandatavatele muudatustele, mis hõlmavad suurt osa olemasolevast aruandlusest.

Eesti Panga veebilehel avaldatavas finantssektorstatistikas tehti väiksemate täienduste kõrval kaks olulisemat muudatust. Alates maikuust hakati avaldama senisest üksikasjalikumalt teavet eurodes antud või euroga seotud laenude intressimääradest. Kui seni avaldas Eesti Pank statistikat eurolaenude intressimäärade kohta vaid tähtjajahemike kaupa, siis nüüd lisandus ka kliendigruppide lõige. Teine suurem muudatus oli seotud Eesti Panga liitumise-ga üleeuroopalise kiirmaksete süsteemiga TARGET, mistõttu muutusid põhjalikumaks makseandmeid kajastavad tabelid.

Maksebilansistatistika

2006. aastal olid maksebilansistatistika arendamise peasuunad algandmete kvaliteedi parandamine, koostöö tõhustamine andmeesitajatega ning veebi-põhise aruandluskanali väljaarendamine.

Kvartaalse maksebilansistatistika algandmete tähtsaim allikas on **ettevõtetele suunatud küsitluste süsteem**. Et võimaldada aruandjatele kiiret ja paindlikku andmevahetust, töötas Eesti Pank 2006. aasta jooksul välja **Interneti-keskkonna maksebilansistatistika aruannete täitmiseks ja edastamiseks**. Veebiportaali käivitamine toimus 2007. aasta jaanuaris.

Kiiresti kättesaadavate esmaste andmete kogumine kuise maksebilansistatistika jaoks põhineb **raha-voogude süsteemil**. Seoses 2006. aastal pankadele avanenud võimalusega sooritada rahvusvahelisi makseid kiirmaksete süsteemi TARGET kaudu töötati välja ettepanekud Eesti Panga presidendiga määrusega kinnitatud „Rahvusvaheliste maksete deklareerimise ja maksebilansistatistika koostamiseks vajalike andmete esitamise korra“ muutmiseks nii, et maksebilansi koostamiseks esitatav aruandlus hõlmaks ka TARGETi kaudu tehtud ülekandeid.

Märkimisväärne osa maksebilansistatistika algandmetest pärineb **administratiivsetest allikatest** (väliskaubandus, turismistatistika, valitsemissektori statistika jm). Koostöö seda tüüpi andmeid koguvate ja haldavate riigiasutustega (Eesti Statistikaamet, Maksu- ja Tolliamet, Rahandusministeerium, Välisministeerium, Töötukassa jpt) toimus suuremate tõrgeteta. Maksebilansi algandmete kogumise valdkonnas on Eesti Panga olulisim riigiasutusest partner **Statistikaamet**, kellega koostöös leidsid lahenduse mitmed kitsaskohad. Näiteks integreeriti maksebilansi jooksevkonto 2000.–2003. aasta andmed Statistikaameti koostatava pakkumisekasutamise tabelite süsteemiga¹. Vastavalt Statistikaametilt laekunud täpsustavale informatsioonile

¹ Pakkumise ja kasutamise tabelid on maatriksid (toodete read ja majandusharude veerud), mis näitavad, kuidas majandusharu toodang on jaotatud tooteliigiti ja kuidas kaupade ja teenuste kodumaine pakkumine ning import on jaotatud vahe- ja lõpptarbimise ning ekspordi vahel. Kasutamise tabelid näitavad ka tootmiskulude struktuuri ja tulu moodustumist majandusharuti.

ja metoodikaalastele korrektsioonidele korrigeeris Eesti Pank kaupade, veoteenuste, valitsusteenuste ja ülekannete kontosid. Ka leppisid Eesti Pank ja Statistikaamet omavahel kokku andmestruktuuri kvartaalsete mittefinantskontode ja aastaste finantskontode andmete vahetamiseks. Tihe koostöö väliskaubandusstatistika valdkonnas lubas täpsustada küsimuse mõne valdkonna statistika alakaetusest. Eksportijad/importijad on võtnud kasutusele mitmeid uusi skeeme (tehingud vabatsoonides ja aktsiisiladudes, kaupade töötlemine jm). Probleemide lahendamiseks toimus aasta lõpus kohtumine Statistikaameti, Maksu- ja Tolliameti, Majandusministeeriumi ja Eesti Panga spetsialistide vahel, kus otsiti lahendusi ja osaliselt ka leiti seda laadi skeemide kajastamiseks. Töö jätkub 2007. aastal.

Ametkondadevaheline **piiriületajate valikküsitluse pilootprojekt**, kus osalevad peale Eesti Panga ka Statistikaamet ja Majandusministeerium, algas 2006. ja jätkub 2007. aastal. Eesti Pank ootab piiriloenduse valikvaatlusest hinnangut vaatlusperioodi jooksul Eestist lahkuvate piiriületajate koguarvu ja päritolumaa kohta.

Olulise teemana tõusis üles 2006. aastal **kodumajapidamisi** puudutava maksebilansistatistika hõlmavuse parandamine. Huvipakkuvad valdkonnad on kaupade ja teenuste ostud Interneti vahendusel, kinnisvara ost/müük ja rentimine, rahaülekanded ja tööjõukompensatsioonid, kodumajapidamiste poolt ilma kodumaise vahendajata tehtud finantsinvesteeringud välismaal (aktsiad ja muud väärtpaberid, hoised) jms. Statistikaametiga on alustatud läbirääkimisi kodumajapidamiste välisinvesteeringut puudutavate küsimuste lisamiseks mõnda Statistikaameti läbi viidavasse küsitlusesse. Koostöös **Maa-ametiga** jätkas Eesti Pank võimaluste otsimist Eestis asuva, mitteresidentidele kuuluva kinnisvara kogumahu regulaarseks hindamiseks Maa-ameti ja Justiitsministeeriumi Registre ja Infosüsteemide Keskuse andmebaasides sisalduva info alusel. **Maksuametiga** sisse seatud andmevahetus võimaldas hinnata Eestis asuvate välis-

saatkondade kulutusi residentide tööjõu palkadele ning palgalt arvestatud maksudele. Samuti saadi andmeid Eestis tegutsevate mitteresidentsete ettevõtete residentidele makstud palgakulude kohta.

Eesti Pank osales ka mitmes **rahvusvahelises statistikaprojektis** (nt EKP loodud Väärtpaberite Keskandmebaasi projekt, RVFi küsitlus portfelliinvesteeringute kohta, välisriigi kontrolli all olevate tütarettevõtete statistika kogumiseks vajaliku Euroopa Komisjoni määruse väljatöötamine). Koostöös Euroopa Komisjoniga viidi läbi 2005. aasta **GDP-GNI projekti** (välissektori tulukonto) järelehinna, mille käigus täpsustati Eesti inventeerimisraportit (raportis hinnati rahvusliku kogutulu arvestuse metoodikat ja andmete usaldusväärsust). Jätkus ka koostöö RVFi töögrupis BOPTeg **maksebilansistatistika uue käsiraamatu** väljatöötamisel.

2006. aasta jooksul kontrolliti korduvalt statistikaväljundite kvaliteeti. Eesti Pank osales Eurostati mahukas **maksebilansistatistika kvaliteedi hindamise pilootprojektis**, kus vaatluse all oli 2004.–2005. aasta kvartaalne maksebilanss ning aastane rahvusvaheline investeerimispositsioon. Eesti maksebilansi kvaliteet on hea – hilisemad korrigeerimised jäid üldjuhul aktsepteeritavatesse piiridesse. Koostöös Statistikaametiga osaleti ka teises Eurostati uurin- gus, mille teema oli **andmete erinevamine SKP välissektori kontol ja maksebilansis**. Peale arvamete esitamise tuli vastata metoodikaalaste küsimustele, sh komponentide kajastatuse, andmeallikate kasutamise, revideerimispoliitika jmt kohta.

Üldmajandusstatistika

Üldmajandusstatistika vallas jätkus tihe koostöö EKPga. Eesti Pank osales **EKP 2006. aasta lähene- misaruande ning euroalavälise ELi liikmesriikide statistilise valmisoleku 5. eduaruande** koostamises.

2006. aasta oktoobris võttis Eesti Pank osa **statistikafunktsiooni ressursikulude hindamise** projektist, mille eesmärk oli selgitada välja EKP statistikafunktsiooni (inim)ressursimahukus. Küsimused

hõlmasid keskpanga statistikafunktsiooni täitmiseks rakendatavat organisatsioonilist ülesehitust, ressursikulu erinevates statistikavaldkondades (pangastatistika, intressid, maksebilanss ja investeerimispositsioon, keskpanga bilanss, laenud, maksestatistika, finantskontod ning statistikakogumisel ja -töötlemisel kasutatavad IT rakendused), näidates eraldi kulu andmete kogumisele, statistika koostamisele, levitamisele, arendustegevusele, IT-le jne. Ka tuli hinnata kulu EP-välisele statistikafunktsiooni täitmiseks vajalikele teenustele (kas rahas või täistöökohtadena).

RAHARINGLUS

Hästitoimivad ja tõhusad maksesüsteemid on riigi finantssüsteemi efektiivsuse oluliseks eelduseks. Maksesüsteemid peavad vastama ühiskonna vajadustele ning riigis kehtivale õigusraamistikule ja nende töös ei tohi esineda finantssüsteemile ohtlike tõrkeid. Erinevate arvelduskanalite, sh pankadevaheliste maksesüsteemide haldamine ja arendamine on üks Eesti Panga põhiülesandeid.

MAKSEKESKKONNA ARENDAMINE

2006. aastal jätkusid arendustööd, mille eesmärk on tagada makseringluse edukas toimimine rahvusvahelises keskkonnas. Eelkõige oli tegemist ettevalmistustega Eesti Panga (EP) hallatava arveldussüsteemi EP RTGS (RTGS – reaalaajaline brutoarveldussüsteem) ühinemiseks üleeuroopalise automatiseeritud reaalaajalise brutoarveldussüsteemiga TARGET. Tegeldi süsteemi õigusliku aluse väljatöötamisega, hinnati süsteemi vastavust TARGETi turvanõuetele ning määratleti täpsemalt makse lõplikkus süsteemi reeglites.

Eesti Pank osaleb euroala arveldussüsteemis TARGET alates 20. novembrist 2006. Kui selle ajani korraldas Eesti Pank pankadevahelisi arveldusi vaid Eestis, siis TARGETi näol pakub keskpang finantssektorile ka välisarvelduste kanalit. TARGET on pankade jaoks täiendav kanal euromaksete edastamiseks korrespondentpanganduse ja eravalduses olevate maksesüsteemide kõrval. Peale madalamate kulude on TARGETi eeliseks kiirus – piiriülene makse jõuab kõikjal Euroopas pangast pankka viie minuti jooksul.

Liitumine TARGETiga realiseeriti Itaalia keskpanga kaudu. Peale Eesti Panga liitus TARGETiga veel neli EP RTGSi liiget:

- OMX Tallinn;
- AS Parex Banka Eesti filiaal;
- AS Sampo Pank;
- Svenska Handelsbanken AB Eesti filiaal.

TARGETiga liitumine tähendab, et Eesti Panga arveldussüsteem on eurole üleminekuks valmis, ühinemine TARGETiga tagab Eestile majan-

dus- ja rahaliidu täisliikmena vajaliku infrastruktuuri rahapoliitika elluviimisega seonduvate tehingute sooritamiseks.

TARGETiga liitumisel pikendati ühe **tunni võrra** ka jaemaksete arveldussüsteemi **ESTA tööpäeva** – jaemakseid arveldab Eesti Pank kella 8.00st kella 18.00ni.

Euroopa Keskpankade Süsteemi, sh Eesti Panga uus suur väljakutse arveldusmaastikul on tänase TARGETi uuendamine ehk **TARGET2 arendamine**. Kui täna toimiv TARGET koosneb keskpankade RTGS-süsteemidest ning neid siduvast võrgustikust, siis TARGET2 on ühisplatvormil töötav süsteem. Kava järgi rakendub TARGET2 19. novembril 2007. Eesti Pank ühineb TARGET2ga kolmandas laines 19. mail 2008.

PANKADEVAHELISTE MAKSETE ARVELDUSSÜSTEEM

Eesti pankadevaheliste maksete arveldussüsteem koosneb kahest alamsüsteemist: tavamaksete arveldussüsteemist ESTA ja reaalaajalisest brutoarveldussüsteemist EP RTGS. ESTA arveldab siseriiklike tavamakseid Eesti kroonides, EP RTGS arveldab siseriiklike kiirmakseid Eesti kroonides ja alates TARGETiga liitumisest, 20. novembrist 2006, ka siseriiklike ja piiriüleseid kiirmakseid eurodes.

Reaalaajalises kiirmaksete arveldussüsteemis EP RTGS arveldatud maksete arv on aastaga **40% võrra kasvanud**. 2006. aastal arveldati keskmiselt **200 tehingut päevas** (vt joonis 1). Maksete kasv põhjuseks on TARGETiga liitumisest lisandunud piiriüleste maksete teostamise võimalus. Suurima osa (79%) EP RTGSi maksetest moodustavad pangaklientide algatatud kiirmaksed – päevas arveldati keskmiselt 133 siseriiklikku kliendimakset, alates TARGETiga liitumisest, novembri ja detsembri keskmisena arveldati 75 piiriülest kiirmakset päevas.

Keskmine käive oli 3 miljardit krooni päevas. Suurima osa (50%) käibest moodustavad pankade „kohustuslikud” maksed – ESTA tagatiskonto tehingud.

gud. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kasvas EP RTGSis arveldatud maksete käive 8%.

EP RTGSi riigisiseste kliendimaksete keskmine suurus oli 3,6 miljonit krooni, piiriüleste eurokiirmaksete oma aga 284 000 krooni.

Jaemaksete arveldussüsteemis ESTA arveldatud maksete arvu ja käibe **jätkuva kasvutrendi põhjuseks on pikem ja kiirem arvelduspäev.**¹ Klientidele on tagatud raha jõudmine teises pangas oleva raha saajani sõltuvalt makse algatamise ajast 30 minuti kuni maksimaalselt pooleteise tunni-ga tööpäeva jooksul.

ESTAs arveldati 2006. aastal keskmiselt **80 000 makset** päevas (vt joonis 2). Maksete arv on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kasvanud 14%. Jaemaksete süsteemi vahendusel arveldati keskmiselt **1,2 miljardit krooni** päevas. ESTA käive on võrreldes eelmise aasta sama perioodiga kasvanud 39%. ESTA makse keskmine suurus on 15 100 krooni.

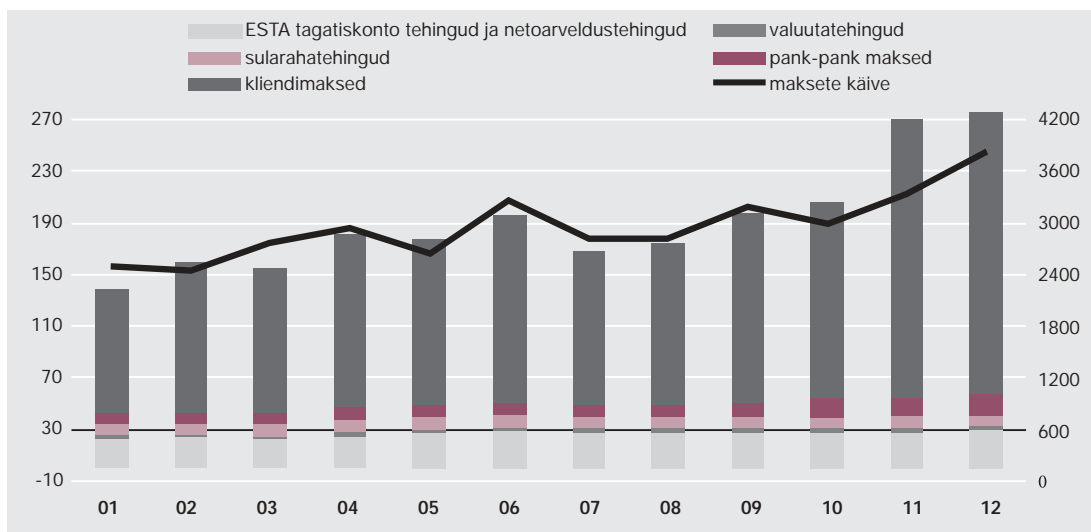
SULARAHANÕUDLUSE RAHULDAMINE

Ringlusse lastud pangatähed ja mündid ning nende struktuur

2006. aasta 31. detsembri seisuga oli sularaha ringluses 11763,2 miljonit krooni (vt tabel 1). Sellest 1695,4 miljonit ehk 14,4% oli Eestis tegutsevate krediitiasutuste ja hoiu-laenuühistute kassades ning 10 067,8 miljonit ehk 85,6% käibes väljaspool krediitiasutusi ja hoiu-laenuühistuid.

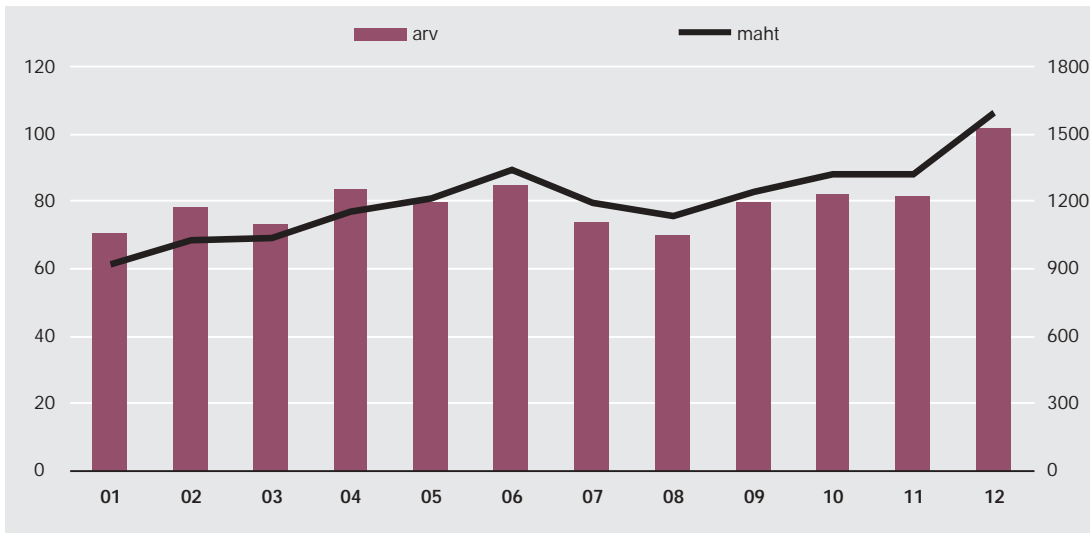
Ringluses oleva sularaha summa kasv oli viimaste aastate kiireim. 2006. aastal oli kasvutempo 16,4% (2005. aastal 13,6%). Sealjuures on võrreldes 2005. aastaga kasvanud kõikide ringluses olevate pangatähtede ja käibemüntide kogused. Ringluses oleva sularaha koguse suurenemine kajastab otseselt majanduse arenemist ja sissetulekute kiiret kasvu.

Kõige enam suurenes ringluses olevate 2- ja 500-krooniste pangatähtede arv (vt tabel 1). 500krooniste koguväärtus kasvas samuti kõige kiiremi-

Joonis 1. EP RTGSis arveldatud maksete arv tehingutüüpide järgi (tk; vasak telg) ja käive (mln kr; parem telg) 2006. aastal päeva keskmisena

¹ Jaemakseid arveldab Eesti Pank arvelduspäevadel alates 8.00st kuni 18.00ni.

Joonis 2. ESTAs arveldatud maksete arv (tuhat tk; vasak telg) ja käive (mln kr; parem telg) 2006. aastal päeva keskmisena

Tabel 1. Ringluses olevad pangatähed ja mündid aasta lõpu seisuga

Nimiväärtus	Summa (mln kr)				Arv (mln tk)			
	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006
1 kroon	4,7	4,6	4,6	4,6	4,7	4,6	4,6	4,6
2 krooni	23,9	26,0	29,6	33,5	11,9	13,0	14,8	16,8
5 krooni	36,7	38,8	43,1	47,8	7,3	7,8	8,6	9,6
10 krooni	66,8	70,6	77,5	85,6	6,7	7,1	7,7	8,6
25 krooni	179,6	187,4	207,1	225,4	7,2	7,5	8,3	9,0
50 krooni	49,5	45,4	46,6	49,0	1,0	0,9	0,9	1,0
100 krooni	1 068,6	1 076,1	1 122,4	1 180,1	10,7	10,8	11,2	11,8
500 krooni	6 796,8	7 337,8	8 450,3	10 001,2	13,6	14,7	16,9	20,0
Pangatähed kokku	8 226,6	8 786,7	9 981,2	11 627,3	63,1	66,3	73,1	81,3
5 senti	2,2	2,1	2,1	2,1	43,0	42,4	42,0	41,5
10 senti	10,5	11,4	12,3	13,4	104,9	113,7	123,2	134,4
20 senti	16,2	17,7	19,8	22,3	80,8	88,7	99,2	111,3
50 senti	14,5	16,4	19,1	22,1	29,0	32,9	38,2	44,1
1 kroon	41,3	46,6	52,9	61,0	41,3	46,6	52,9	61,0
5 krooni	7,6	8,1	8,3	8,5	1,6	1,5	1,7	1,7
Käibemündid kokku	92,2	102,4	114,6	129,4	300,6	325,9	357,1	394,1
Meenemündid	5,4	5,9	6,0	6,4	0,1	0,1	0,1	0,1
Kõik kokku	8 324,1	8 895,0	10 101,7	11 763,2				

ni (18,4%) ja moodustas 2006. aasta lõpus 85,0% ringluses oleva sularaha väärtusest.

Ringluses olevate käibemüntide arv ületas 394 miljoni piiri, mis tähendab, et iga Eesti elaniku kohta on ringluses keskmiselt üle 293 münti. Kõige enam suurenes ringluses olevate 20sendiste arv.

Ühe ringluses oleva pangatähe keskmine väärtus suurenes 2006. aastal 2005. aastaga võrreldes 6,5 krooni võrra ja moodustas aasta lõpuks 143 krooni. Ringluses oleva käibemündi väärtus oli keskmiselt 33 senti ehk 0,8 senti suurem kui 2005. aastal.

Sularaha töötlemine ja ekspertiis

2006. aastal kasvas Eesti Pangast väljastatava sularaha kogus ja keskpanka tagastatava sularaha kogus veelgi. Krediitiasutustele väljastati sularaha 12 399,0 miljoni krooni väärtuses ning Eesti Panka tagastati 10 732,5 miljonit krooni (vt tabel 2). Väljastati 118,6 miljonit pangatähte ja 37,5 miljonit münti. Tagastati 110,4 miljonit pangatähte ja 0,7 miljonit münti.

Kõik Eesti Panka tagastatud pangatähed sorteeritakse täisautomaatsete sorteerimismasinatega. 2006. aastal alustati pangatähtede sortimist lisaks olemasolevale sorteerimismasinale De La Rue 5000 ka ettevõttelt Thomas De La Rue & Co Ltd hangitud täisautomaatsel sorteerimismasinal CPS 1800. Masinat on võimalik kasutada nii euro kui krooni pangatähtede sortimiseks.

Käibekõlbmatuks muutunud pangatähed hävitatakse, ringluskõlblikud suunatakse tagasi ringlusse. 2006. aastal kõrvaldati ringlusest 4,5 miljonit pangatähte kogusummas 640,2 miljonit krooni (vt tabel 3).

2006. aastal teostati Eesti Pangas ekspertiis 16 102 krediitiasutuste kaudu laekunud rikunud ja vigastatud pangatähele, mille käigus avastati 28 võltsimis-kahtlusega pangatähte.

Eestis kokku tuvastati 2006. aastal 251 Eesti krooni võltsraha, mille ekspertiis teostati Kohtuekspertiisi ja Kriminialistika Keskuses. Sealjuures olid suurima osakaaluga 50krooniste pangatähtede võltsingud (44,2%). Arvestades ringluses oleva sularaha kogust on võltsingute arv suhteliselt väike. Alates 2005. aasta lõpust ei teosta Eesti Pank enam võltsimiskahtlusega raha ekspertiisi.

Eesti Panga sularaha- ja turvaosakonna juures teutseb ka eurovõltsingute seirekeskus, mille ülesandeks on andmevahetuse tagamine Euroopa Keskpanga eurovõltsingute andmebaasiga.

100krooniste juhtum

2006. aasta jaanuari lõpus pälvis Eesti avalikkuse tähelepanu 1999. aastal välja lastud, defektiga sajakrooniste juhtum. Eesti Pank teatas 27. jaanuaril, et osadel 1999. aastal trükitud Eesti sajakroonistel pangatähtedel puudub turvaelement, mida palja silmaga ei ole võimalik näha (saab kontrollida ainult ultraviolettlambiga).

2007. aasta alguses saavutas Eesti Pank kokkuleppe raha tegija Bundesdruckereiga, kes kompenseerib Eesti Pangale rahatähtede täiendava kontrolliga seotud kulud. Eesti Pank kasutab saadud kompensatsiooni sularahateemaliseks teavituseks.

Uute pangatähtede ja müntide ettevalmistamine

Seoses euro sularaha käibeleaskmise edasilükkumisega alustas Eesti Pank 2006. aastal uute Eesti krooni pangatähtede ja müntide hankimist. Valmistati ette tellimused uuendatud turvamärkidega 2- ja 10kroonistele pangatähtedele.

Vähempakkumise võitjatena tarnis Eesti Pangale 2kroonised pangatähed Giesecke & Devrient (Saksamaa) ja 10kroonised pangatähed De La Rue Ltd (Suurbritannia).

Lisaks hankis Eesti Pank tootjatelt uusi 2006. aasta väljalaske käibemünti:

Tabel 2. Sularaha liikumine Eesti Panga ja krediidasutuste vahel

Aasta	Summa (mln kr)		Arv (mln tk)			
	Eesti Pangast väljastatud	Eesti Panka tagastatud	Eesti Pangast väljastatud		Eesti Panka tagastatud	
			Pangatähed	Mündid	Pangatähed	Mündid
2003	8 495,8	8 282,8	88,9	23,1	86,8	0,5
2004	8 881,7	8 306,0	93,7	26,1	90,5	0,7
2005	10 445,0	9 237,8	105,8	31,7	99,0	0,6
2006	12 399,0	10 732,5	118,6	37,5	110,4	0,7

Tabel 3. Ringlusest kõrvaldatud käibekõlbmatud pangatähed aasta lõpu seisuga

Nimiväärtus	Summa (mln kr)				Arv (mln tk)			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
1 kroon	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
2 krooni	3,2	0,3	0,4	0,7	1,6	0,2	0,2	0,4
5 krooni	8,6	10,0	9,3	6,3	1,7	2,0	1,9	1,3
10 krooni	13,8	5,0	5,3	2,9	1,4	0,5	0,5	0,3
25 krooni	75,3	14,4	13,5	16,3	3,0	0,6	0,5	0,7
50 krooni	31,7	27,2	10,6	12,4	0,6	0,5	0,2	0,2
100 krooni	245,5	74,0	74,7	63,7	2,5	0,7	0,7	0,6
500 krooni	631,2	701,6	751,0	537,9	1,3	1,4	1,5	1,1
Kokku	1 009,4	832,6	864,7	640,2	12,2	6,0	5,6	4,5

- 10sendised mündid Staatliche Münze Baden-Württembergilt (Saksamaa);
- 20sendised mündid Staatliche Münze Baden-Württembergilt ja Suomen Rahapajalt;
- 50sendised mündid Royal Mint'ilt (Suurbritannia);
- 1kroonised mündid Koninklijke Nederlandse Munt'ilt (Holland).

2006. aastal laskis Eesti Pank ringlusse ka 10- ja 100kroonised hõbedast meenemündid. 10kroonine hõbedast, osaliselt kullatud meenemünt on pühendatud taliolümpiamängudele. Sellega jätkas Eesti Pank olümpiateemaliste müntide väljaandmist. Hõbemündil kujutatud suusataja sümboliseerib Eesti sportlaste edukat esinemist taliolümpiamängudel ja samas jäädvustab suusaspordi ja olümpia üha kasvavat populaarsust. Münti vermiti Soomes Suomen Rahapajas kokku 5000 tükki. Münti kujundas Mati Karmin.

100kroonine hõbedane meenemünt on pühendatud Rahvusoper Estonia 100. juubelile. Münt ver-

miti Suomen Rahapajas ning selle vermitamise piirmääraks on 10 000 tükki. Münti kujundas Tiiu Kirsipuu.

Euro sularahale ülemineku ettevalmistused

2006. aastal jätkas Eesti Pank ettevalmistusi euro sularahale üleminekuks. Sealjuures osaleti nii Euroopa Keskpanga (pangatähtede komitee – BANCO) ja Euroopa Komisjoni juures tegutsevates töögruppides kui ka Eestis selleks loodud asjaomastes töögruppides.

Euro sularahale ülemineku praktiliste küsimuste lahendamiseks kogunes Eesti Panga, krediidasutuste ja Sularahakeskuse esindajatest sularaha töörühm, mille raames tegutsesid lisaks pangautomaatide ja turvatöörühm. Töögruppide tegevuse tulemusel on jõutud sellisesse seisusse, et euro on võimalik võtta kasutusele ühe aasta jooksul pärast tegeliku üleminekutähtaja selgumist.

ORGANISATSIOON JA KOOSTÖÖ

RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

See, mis toimub väikese ja avatud majandusega Eestis, on enamasti tihedalt seotud Eesti-väliste protsessidega. Seetõttu on rahvusvaheline suhtlus Eesti Panga töös väga olulisel kohal. Rahvusvahelise koostööga on seotud kõik Eesti Panga tegevusvaldkonnad.

Keskpannga välissuhtluse raamistik hõlmab regulaarseid majanduspoliitilisi ülevaateid riikide ja regioonide (eelkõige Euroopa Liidu liikmesriikide ja Eesti naaberriikide) kohta, töökoosolekuid Euroopa Liidu komiteede ja tööühmade koostumiste ettevalmistamiseks ja toimunust ülevaate saamiseks, välissuhtluse andmebaasi haldamist jne. Enne kõrgetasemeliste koostööorganite istungeid toimuvad eraldi infotunnid, kus erinevate allüksuste eksperdid arutavad koos kohtumisel osaleva Eesti Panga esindajaga läbi olulise informatsiooni, täpsustavad Eesti seisukohti ja ettepanekuid sõnavõttudeks.

Suhtlemine erinevate **Euroopa institutsioonidega** ja osalemine ELi töökohtumistel moodustavad suurima osa Eesti Panga välissuhtlusest ja annavad ka koostööle naaberriikide keskpankadega liisamootme. Samas on Eesti Panga suhtluspartnerite seas juba pea viieteistkümne aasta jooksul olnud eriline koht **Põhja- ja Baltimaade keskpankadel**. Ka 2006. aastal jätkusid traditsioonilised koostööseminarid ning kahepoolsed kohtumised, nt Balti keskpankade koostööseminar ja kõrgetasemeline ühisseminar Soome Pangaga, mis toimusid seekord Eestis.

Regulaarne koostöö Euroopa Liidu institutsioonidega

Eesti Panga esindajad osalevad ühtekokku ligikaudu seitsmekümne Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS), Euroopa Liidu Nõukogu ehk ministrite nõukogu ja Euroopa Komisjoni juurde loodud komitee ja töögrupi tegevuses (vt tabel 1). 2006. aastal võtsid Eesti Panga juhid ja eksperdid osa ligi

Tabel 1. Eesti Panga osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide ja institutsioonide töös

Euroopa Liidu Nõukogu koostööorganid	<ul style="list-style-type: none"> Mitteametlik majandus- ja rahandusministrite nõukogu Majandus- ja rahanduskomitee
Euroopa Komisjoni koostööorganid	<ul style="list-style-type: none"> Euroopa panganduskomitee Euroopa pangajärevalve komitee Raha-, finants- ja maksebilansistatistika komitee Maksebilansistatistika komitee
Euroopa Keskpankade Süsteemi koostööorganid	<ul style="list-style-type: none"> Euroopa Keskpannga üldnõukogu Raamatupidamise ja rahatulu komitee Pangajärevalve komitee Rahatähtede komitee Avalike suhete komitee Personalijuhtimise komitee Infotehnoloogia komitee Siseauditi komitee Rahvusvaheliste suhete komitee Õiguskomitee Turutehingute komitee Rahapoliitika komitee Makse- ja arveldussüsteemide komitee Statistikakomitee
Rahvusvaheline Valuutafond	<ul style="list-style-type: none"> Rahvusvahelise Valuutafondi aktsionäride nõukogu Põhja- ja Baltimaade valijaskonna rahandus- ja finantskomitee, sh asetäitjate komitee Põhja- ja Baltimaade valijaskonna koordinaatorite kohtumised
Rahvusvaheline Arvelduspank (BIS)	<ul style="list-style-type: none"> BISi aktsionäride nõukogu BISi keskpankade presidentide töökohtumised BISi rahapoliitika koostööfoorum BISi tehnilise abi koordinaatorite koosolekud

kaudu 300 kohtumisest ELi institutsioonides. Töö komiteedes ja töögruppides pakub võimalust erinevate ELi liikmesmaade ekspert- ja poliitilise arvamuse läbiarutamiseks, jättes igale osalejale tänuväärse võimaluse oma seisukohtade põhjendamiseks ja selgitamiseks.

Euroopa Keskpank

Euroopa Keskpank (EKP), kus langetatakse euroala rahapoliitilised otsused, on Eesti Panga olulisim koostööpartner Euroopa Liidus. Eesti Pank on üks Euroopa Keskpankade Süsteemi täieõiguslike liikmeid.

Kuni Eesti ei ole eurot kasutusele võtnud, on tähtsamateks koostöövaldkondadeks ELi majanduspoliitika ja euroalaväliste riikide rahapoliitika ning euroala laienemise ettevalmistused, sealhulgas euroalaga ühinemise tingimuste täitmise aruande ehk nn lähenemisaruande koostamine¹. Eesti Panga president osaleb koos teiste ELi keskpankade juhtidega neli korda aastas toimuvatel EKP üldnõukogu istungitel. Igapäevane koostöö toimub EKPSi 13 komitee ja nende allstruktuuride kaudu, kus koostatakse ühiseid analüüse ning valmistatakse rahvuslike keskpankade esindajate osalusel ette otsustusorganite – EKP nõukogu ja üldnõukogu – tööd ning vahetatakse informatsiooni. Komiteed katavad kõiki keskpanga tegevusvaldkondi. Koostöö tihedusest annab aimu tõsiasi, et 2006. aastal toimus kokku ligikaudu 220 töökoosolekut, kus Eesti Panga esindajad osalesid.

Eesti Panga tegevus pärast eurole üleminekut

Euroalaga ühinemiseni teostab Eesti Pank Eesti rahapoliitikat, korraldab raharinglust, hoolitseb riigi finantssüsteemi stabiilsuse eest ning tagab usaldusväärsete ja hästitoimivate maksesüs-

teemide käigushoidmise. Eesmärk on säilitada Eesti krooni ja majanduse stabiilsus, mis on tugeva riigi alustalad.

Euro käibeletulekul jäävad Eesti Panga ülesanded üldjoontes samaks, kuid suureneb tema rahvusvaheline tähtsus, sest Eesti hakkab osalema euroala rahapoliitika kujundamises ja elluviimises koos teiste rahvuslike keskpankade ja Euroopa Keskpangaga (EKP). Kui praegu peab Eesti Pank tagama krooni usaldusväärset, siis edaspidi on meie keskpank osaline euro usaldusväärsete tagamisel. Kuna euro kasutuselevõtul asendab üks raha ringluses teist, siis euro emiteerijaks Eestis saab kokkuleppel Euroopa Keskpangaga Eesti Pank.

Eurosüsteemis täidab Eesti Pank edasi kõiki tavapäraseid keskpangale omaseid ülesandeid. Euroala riikide keskpankade eesmärk on tagada hinnastabiilsus ning selleks viivad nad ellu euroala ühist rahapoliitikat. Eesti Pank hakkab osalema rahapoliitiliste otsuste tegemisel, näiteks intressimäärade fikseerimisel, kus Eesti Panga presidendil on EKP nõukogu liikmena² samasugune roll nagu näiteks Saksamaa või Itaalia keskpanga juhil.

Eesti Pank analüüsib juba praegu nii Eesti kui muu maailma majandusnäitajaid. Euroala liikmeks saades ja euroala rahapoliitiliste otsuste tegemises osaledes tuleb keskpangal rahvusvahelise majanduskeskkonna analüüsi veelgi süvendada ja laiendada. Eesti Pank osaleb euroala ühises reservihalduses ja arveldussüsteemide arendamises.

Olulist rolli mängib pank jätkuvalt ka rahvusvahelises suhtluses teiste keskpankade ja rahvusvaheliste organisatsioonidega (nt RVF, reitinguagentuurid).

¹ 2006. aasta lähenemisaruannete koostamisest ja sisust annab lühiülevaate taustinfo „Eurovalmiduse hindamine 2006. aastal – lähenemisaruanded“ lk 54.

² Alates Eesti saamisest Euroopa Liidu liikmeks on Eesti Pank osalenud nn üleminekuorgani ehk üldnõukogu töös, millest võtavad osa kõikide Euroopa Liidu riikide keskpankade esindajad.

Eesti Pank tagab jätkuvalt maksesüsteemide tõrgeteta toimimise, et klientide ülekanded pangast pankade toimiks kiiresti ja sujuvalt, aitab kaasa finantssüsteemi stabiilsuse säilitamisele ning koostab Eesti maksebilanssi.

Euroopa Liidu Nõukogu

Peale Euroopa Keskpankade Süsteemi koostööorganite võtavad Eesti Panga esindajad osa ka **Euroopa Liidu Nõukogu** ehk ministrite nõukogu ja selle juures töötavate komiteede ja töögruppide tegevusest. Nii näiteks osales Eesti Panga president 2006. aasta aprillis ja septembris toimunud majandus- ja rahandusasjade nõukogu (ECOFIN) mitteametlikel kohtumistel, kus aruteluteemadeks olid Euroopa ja rahvusvaheline majandusolukord; ELi finantsstabiilsust puudutavad küsimused, nagu näiteks ELi finantssektori järelevalve praktika ühtlustamine ning finantskriiside haldus; üleilmne konkurents, innovatsioon ja tootlikkus ning ühiseisu-kohtade kujundamine Rahvusvahelise Valuutafondi aastakoosolekuks.

Samuti nõustavad Eesti Panga spetsialistid ECOFINi igakuistel kohtumistel osalevaid Rahandusministeeriumi ametnikke Eesti Panga kompetentsi kuuluvates küsimustes. 2006. aastal olid selliste küsimuste hulgas Maastrichti lepingu hinnastabiilsuse kriteeriumi rakendamine, riigirahanduse jätkusuutlikkuse tagamine rahvastiku vananemisega seonduvalt, hinnang liikmesriikide majanduspoliitika, ELi väärtpaberite makse- ja arveldussüsteemide tegevusjuhendi koostamine ja põhimõtteline heakskiitmine, ühtse euromakseala loomine, piiriülesed ühinemised ja ülevõtmised finantssektoris ning finantsteenuste strateegia kuni aastani 2010.

Üks olulisemaid Euroopa Liidu Nõukogu allstruktuure, mille tööst võtavad osa Eesti Panga esindajad, on Euroopa Liidu Nõukogu **majandus- ja rahanduskomitee** (EFC) ning selle raames koos käivad töögrupid rahvusvaheliste majandusküsimuste ja müntide valdkonnas. Üheks 2006. aasta peamiseks aruteluteemaks kujunes

Maastrichti lepingu hinnastabiilsuse kriteeriumi rakendamine.

Euroopa Komisjon

Eesti Panga esindajad osalevad Euroopa Komisjoni juures loodud pangandusekspertide, pangajärelevalve, maksebilansi ning raha-, finants- ja maksebilansistatistika komiteedes, samuti statistikaalastes, majandusprognoose, maksesüsteeme, pangandusküsimusi, sularaha ja müntide emiteerimist ja nende võltsinguid käsitlevais ning kommunikatsioonitegevusega seotud töögruppides.

Kaks korda aastas toimuvad kohtumised komisjoni ekspertidega, et arutada Eesti majanduse väljavaateid ja täpsustada Euroopa Komisjoni koostatavate, kõiki Euroopa Liidu liikmesriike puudutavate majandusprognooside eeldusi.

2006. aastal toimusid komisjoni esindajatega ka eraldi kohtumised Eesti inflatsioonimehhanismide selgitamiseks.

Koostöö Rahvusvahelise Valuutafondiga

Rahvusvaheline Valuutafond (RVF) on Eesti jaoks väga tähtis rahvusvahelise koostöö foorum, mis hõlmab enamikku maailma riikidest (täpsemalt 185 riiki). RVFi põhieesmärgid on rahvusvahelise raha- ja finantssüsteemi stabiilsuse tagamine, jätkusuutliku ja stabiilse majanduskasvu toetamine ning see läbi maksebilansi- ja finantskriiside vältimine ja rahvusvahelise kaubanduse arengu soodustamine. Eesti Vabariigi huvide esindamise eest fondis vastutab Eesti Pank.

2006. aastal kiitis RVF heaks organisatsiooni uue strateegia, mis toob kaasa muudatusi nii fondi põhieesmärkide saavutamiseks tehtavas igapäevases töös kui ka RVFi kui organisatsiooni toimimisel. Suur osa RVFi tegevusest on seotud liikmesriikide **majanduspoliitika seirega**. RVFi uue strateegia elluviimine sisaldab seirepoliitika ja -meetodite tõhustamist.

VALIK EUROOPA KESKPANGA KOHTUMISTEL 2006. AASTAL KÄSITLETUD OLULISEMATEST TEEMADEST

Eesti ja teiste kiire majanduskasvuga ning Euroopa Liidu keskmise sissetulekutaseme suunas arenevate riikide majanduse eripärad

Eesti jaoks on oluline, et majanduskasvu kiirust ja inflatsioonitaset Eestis hinnataks valuutakomiteepõhise fikseeritud vahetuskursirežiimi ja piiriüleselt (eelkõige Põhja-Euroopaga) tugevasti lõimunud finantssüsteemi taustal. Samuti on tähtis, et neid asjaolusid arvestataks Eesti majandusarengu rahastamist käsitledes.

Eesti Pank selgitas erinevate Euroopa Keskpannga komiteede ja töögruppide koosolekutel Eesti majandusarengut ning valuutakomitee süsteemi tasakaalustavat rolli üldises majandusraamistikus. Ühtlasi osalesid Eesti Panga esindajad teiste euroalaväliste liikmesriikide majanduse analüüsis, juhtides tähelepanu vajadusele arvestada terviklikku majanduskonteksti, mitte keskenduda üksikutele näitajatele.

Jõukamate riikide majandusprotsesse aluseks võttes on sageli raske mõista, kuidas saab kiire arengu ning Euroopa Liidu keskmistele näitajatele lähenemise faasi läbi elava (ehk Eesti-sarnase) riigi kiirem hinna- ja majanduskasv olla jätkusuutlik. Suhteliselt madala majanduskasvuga riikides peetakse hinnastabiilsusega kooskõlas olevaks inflatsioonitempoks tunduvalt madalamat hinnakasvu kui näiteks Eestis.

Hoogsalt Euroopa Liidu keskmise taseme suunas arenevate riikide puhul on pelgalt inflatsiooninäitajate võrdluse asemel majanduslikult sisukam hinnata inflatsioonitempo kooskõla hinnastabiilsusega üldises majanduskontekstis, sh võttes arvesse tootlikkuse kasvu.

Vahetuskursi stabiilsust tagav majanduspoliitiline raamistik ning majanduse ja turgude (sh tööturu) paindlikkus vahetuskursimehhanismi ERM2 raames

Vaatluse all oli Euroopa vahetuskursimehhanismi ERM2 kuuluvate riikide majandusareng eesmärgiga hinnata mehhanismis osalevate riikide sobivust euroalasse.

Eestile ei ole vahetuskursimehhanismis osalemine raskusi tekitanud.

Majanduskasvu, kapitali sissevoolu ja inflatsiooni seosed erineva vahetuskursipoliitikaga riikides

Eesti Panga 2006. aastal tehtud finantspoliitiliste sammude eesmärgi ja mõju selgitamine (loe lähemalt peatükis „Finantsstabiilsuse tagamine“ lk 32).

VALIK EUROOPA LIIDU NÕUKOGU 2006. AASTAL PÄEVAKORRAS OLNUD OLULISEMADEST TEEMADEST

Euroopa Liidu majandusolukord. Eesti Pank keskendus oma kommentaarides eelkõige Eesti ja teiste ERM2 riikide majanduspoliitika teemadele, sh eelarve pikaajaline jätkusuutlikkus, inflatsioon ja struktuuripoliitika, laenu- ja kinnisvaturu areng ning selle mõju majandusele.

Euroala laienemine. Selle raames toimus majandusarengu hindamine riikide lähenemisaruannetes ja Maastrichti kriteeriumide tõlgendamine. Kogu ELi huvides on, et euroala laienemine toimuks kooskõlas ELi asutamislepingu sätetega ja järgitaks ühtseid reegleid. Vastasel korral kannataks euro kui rahvusvahelise reservvaluuta usaldusväärsus.

Toetades ühtset lähenemist, osales Eesti Pank koos Rahandusministeeriumiga samas aktiivselt arutelus Maastrichti lepingu inflatsioonikriteeriumi majanduslikult mõtestatud tõlgendamise üle. Samuti tuli 2006. aasta jooksul mitmel kohtumisel üksikasjalikult selgitada õigusliku ühildumise kriteeriumi täitmist Eestis, misjärel Eesti oli 2006. aasta lõpuks ainuke euroalaväline Euroopa Liidu riik, kes täitis kõiki õiguslikke nõudeid euro kasutuselevõtuks.

Maastrichti lepingu hinnastabiilsuse kriteeriumi rakendamine kujunes 2006. aastal üheks Euroopa Liidu Nõukogu ja selle allstruktuuride peamiseks arutlusteemaks.

Eesti Pank koos Rahandusministeeriumiga esitas oma seisukoha kriteeriumi rakendamise tõlgendamise kohta ning Eesti-sarnaste kiiresti arenevate siirdemajandusega riikide probleemidest kriteeriumi täitmisel. Nii EFC istungil kui ka oktoobrikuisel ECOFINi kohtumisel jõuti järeldusele, et hinnastabiilsuse kriteeriumi rakendamist ei muudeta. Seetõttu lähtuti sügisestes korralistes Euroopa Keskpanga ja Euroopa Komisjoni lähenemisaruannetes hinnastabiilsuse kriteeriumi tõlgendamisel senisest praktikast.

Euroopa Liidu finantssüsteemi stabiilsus

Eesti Pank juhtis oma kommentaarides ning selgitustes tähelepanu Eesti ja Eestiga sarnaste ELi riikide finantsarengu eripäradele, keskendudes eelkõige kiire laenukasvu ja välisvaluutalaenude teemadele. Eraldi vaadeldi kiire kasvu põhjusti ja sellega seotud riske.

Euroopa Liidu finantsjärelevalveasutuste piiriülene koostöö ja tööjaotus

Eesti finantssüsteemi eripärast tulenevalt on meie jaoks eriti oluline piiriülese järelevalvekoostöö parandamine (loe lähemalt peatükis „Finantsstabiilsuse tagamine“ lk 32).

Euroopa Liidu finantsteenuste poliitika aastateks 2005–2010.

Eesti Pank pööras tähelepanu Euroopa ühtse kapitalituru väljakujundamiseks tehtavatele ettevalmistustele, sealhulgas 2006. aasta aruteludes väärtpaberiarvelduste üleeuroopalise raamistiku väljakujundamiseks. Eesti Pank toetas turuosaliste kokkulepetel põhinevat raamistikku, osutades samas selle lahendusega kaasnevatele riskidele (loe lähemalt peatükis „Finantsstabiilsuse tagamine“ lk 32).

Euroopa Liidu ühisseisukoht Rahvusvahelise Valuutafondi (RVF) küsimustes

Eesti Pank vastutab Eesti suhete eest Rahvusvahelise Valuutafondiga. Seetõttu osales keskpank aktiivselt 2006. aastal peetud aruteludes RVFi kvootide ja esindatuse ning liikmesriikide majanduspoliitika seire tugevdamise teemadel, samuti RVFi rahvusvahelise rahandus- ja finantskomitee (IMFC) kevad- ja sügiskoosolekutel esitatavate Euroopa Liidu ühisseisukohtade täpsustamisel.

Euromündid. Eesti Pank jälgis tähelepanelikult euromüntide heakskiitmise ja taaskasutamise praktika ning meenemüntide väljaandmisega seonduvaid arutelusid ja nõustas ses küsimuses Rahandusministeeriumi kolleege.

Statistika. Eesti Pank on juba pikki aastaid toetanud statistika heade tavade väljatöötamist ja rakendamist. 2006. aastal pälvis tõsist tähele-

panu kokkulepitud tegevusjuhendi rakendamise järelevalve. Eesti jaoks on oluline, et statistika kvaliteet oleks kõigis ELi riikides ühtlane. Samuti toetas keskpank statistika kogumiseks, töötlemiseks ja avaldamiseks kuluva ressursi võimalikult tõhusamat kasutust konkreetsete prioriteetide sätestamise kaudu (loe lähemalt peatükis „Statistikaalane tegevus“ lk 37).

Praegu on käimas ettevalmistused RVFi toimimisaluste muutmiseks. 2006. aastal Singapuris peetud aastakoosolekul otsustasid liikmesriigid ellu viia liikmesriikide **kvootide¹ ja hääleõiguse² reformi**. See tähendab liikmesriikide kvootide arvutamise valemi lihtsustamist, alaesindatud liikmesriikide kvootide suurendamist ja baashääle³ rolli suurendamist ning toob kaasa RVFi põhikirja muutmise. See eeldab paljudes liikmesriikides, kaasa arvatud Eestis, parlamendi heakskiitu.

Eesti Panga president on RVFi kõrgeima otsustusorganiga, **aktsionäride nõukogu** liige ehk Eesti kuberner ning Rahandusministeeriumi kantsler on aktsionäride nõukogu asendusliige ehk Eesti asekuuberner. Mõlemad osalevad igal aastal RVFi aastakoosolekul. Kaks korda aastas (aprillis ja septembris) koguneb aktsionäride nõukogu nõuandev organ – **rahvusvaheline rahandus- ja finantskomitee** (IMFC).

Igapäevane koostöö RVFIGa toimub eelkõige Eestit esindava **Põhja- ja Baltimaade valijaskonna** kaudu. See koondab kaheksa riiki (Eesti, Island, Leedu, Läti, Norra, Rootsi, Soome ja Taani), kes valivad ühise esindaja RVFi direktorite nõukogusse. Alates 2006. aasta jaanuarist on valijaskonna direk-

tor Soome esindaja Tuomas Saarenheimo. Fondi igapäevases otsustusprotsessis osalemiseks kooskõlastab valijaskond nende kaheksa riigi seisukohad direktorite nõukogus käsitletavais küsimustes.

Põhja- ja Baltimaade huvifääri kuuluvaid teemasid ja nendega seotud probleeme arutatakse kaks korda aastas valijaskonna rahandus- ja finantskomitees (NBMFC). Komiteesse kuulub igast valijaskonna riigist valitsuse ja keskpanga esindaja. Kord aastas toimuvad ka valijaskonna koordineerimistöös igapäevaselt osalevate ekspertide (koordinaatorite) kohtumised.

Eesti ja Islandi keskpanga koostöös valmis 2006. aastal analüüs RVFi artikkel IV raames läbi viidavate majanduspoliitiliste konsultatsioonide kvaliteedi ja efektiivsuse kohta Põhja- ja Baltimaade valijaskonna riikides. Analüüsimaiks Põhja-Balti regiooni finantssektori tihedat lõimumist, viis RVF läbi eraldi seireprojekti. Selle raames toimus üks seminar ka Tallinnas. Projekti tulemused avaldatakse 2007. aasta esimesel poolel.

RVFi ja Eesti seirealase koostöö raames toimus 2006. aastal kaks RVFi esindajate visiiti Eestisse.

¹ Kõigil RVFi liikmesriikidel on fondis kvoot ehk osalus, mis on väljendatud RVFi arveldusühikutes (SDR) ja mis arvutatakse keerulise valemite süsteemi abil, milles kasutatakse erinevate kaaludega peamiselt kolme näitajat (SKP, valuutareservid, jooksevkonto tehingute maht ja muutlikkus).

² Iga riigi hääleõigus RVFis kujuneb baashääle arvu ja riigi kvoodi suuruse alusel.

³ Igal RVFi liikmesriigil on vastavalt RVFi põhikirjale 250 baashäälet.

Aprillis leidis aset Eesti uue missioonijuhhi Franciszek Rozwadowski tutvumisvisiit. Augustis toimusid tavapärased, RVFi põhikirja IV artiklist tulenevad majanduspoliitilised konsultatsioonid. Nende põhjal valminud põhiaruanne ja eriteemade raport Eesti majanduse kohta avaldati pärast selle arutelu 2006. aasta novembris RVFi direktorite nõukogus nii RVFi kui Eesti Panga veebilehel. 2007. aastal toimub RVFi visiit Eestisse mai alguses.

Koostöö reitinguagentuuridega

Riigireiting, täpsemalt krediidireiting, on riikide laenu- maksmise suutlikkuse analüüsimisele spetsialiseerunud rahvusvaheliste (era)agentuuride hinnang valitsus-

se võimele ja taatele pikaajalised välislaenu õigeaegselt tagasi maksta. Kaudselt on riigireiting riigi majanduse ja majanduspoliitika usaldusväärsuse mõõdu- puu. Riigireitingust sõltub suurel määral see, kui kõrge intressimääraga on võimalik välisurult laenu võtta.

Eesti saab alates 1997. aastast riigireitingu hinnanguid kolmelt peamiselt üleilmselt reitinguagentuurilt: Moody's Investors Service, Standard&Poor's ja FitchRatings. Eesti Pank korraldab Eesti riigi suhteid reitinguagentuuridega. See hõlmab kord aastas toimuvaid reitinguviisiite ning jooksvat suhtlust analüütikutega.

VALIK RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDI FOORUMITEL 2006. AASTAL KÄSITLETUD TEEMASID

Euroopa Liidu uute liikmesriikide majandusareng

Üks foorumi teemasid oli Eesti ja teiste kiirelt kasvavate ning Euroopa Liidu keskmisele elatustasemele lähenevate riikide majandusarengu eripärade ning fikseeritud kursiga riikide inflatsiooni ja jooksevkonto arengutrendide selgitamine.

Eesti Pank on nendes küsimustes kohtunud RVFi analüütikutega, esitanud järjepidevalt oma kommentaare RVFi koostatava maailma majandusväljavaadete raporti (*World Economic Outlook*), aga ka konkreetsete RVFi uurimistööde osas ning kutsunud RVFi esindajaid tutvustama oma seisukohti Eesti majanduspoliitikat puudutavatel teemadel. 2006. aasta juunis toimus Tallinnas RVFi Euroopa osakonna asedirektori Susan Schadleri ettekanne Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kasvuväljavaadetest.

RVFi 2006. aastal heaks kiidetud uus strateegia

Eesti jaoks on oluline RVFi kvootide ja hääleõiguse jaotus. Praegu kehtiv Eesti kvoot on kvoo-

divalemi alusel arvatavast umbes 80% madalam. Käimasolev diskussioon baashäälte rolli suurendamise üle toetab samuti väiksemate ja keskmisest vaesemate riikide hääleõiguse tugevnemist.

RVFi halduskulude rahastamispõhimõtete muudatused

Plaanitavad muudatused võivad tuua kaasa senisest erinevate põhimõtete kehtestamise liikmesriikide vahendite kaasamisel. Põhja- ja Baltimaade valjaskonna liikmena on Eesti toetanud fondi eelarve nullprotsendilist reaalkasvu ning erinevate tegevusvaldkondade selgemat rahastamist.

Liikmesriikide majanduspoliitika seire

Selles valdkonnas seisab lähiajal ees rida olulisi muutusi, mis mõjutavad kõigi liikmesriikide suhteid fondiga. Eesti vaatepunktist on oluline nii see, kuidas määratletakse välisstabiilsust vahetuskursipoliitika seire aluste muutmisel, kui ka see, kas ja kuidas hakatakse seadma seirepoliitika keskmise perioodi eesmärke ning milliseid muudatusi võetakse ette finantssektori seire ajakohastamiseks.

Kriiside ennetamine

2006. aastal tuli suhteliselt palju tegelda tärkavatelt turgudelt lähtunud sooviga täiendada fondi krediitliinide nimistut suuremahulise instumendiga, mis võimaldaks toetada kriisien-

netust. Eesti hinnangul on oluline, et krediitliini oleks võimalik kasutada vaid tugeva majanduspoliitikaga riigil ning et vajadusel oleks võimaldatav fondipoolne finantsabi väga kiiresti kättesaadav.

EESTI-SISENE KOOSTÖÖ

Eesti Panga eksperdid ja juhid osalevad paljudes Eesti-sisestes koostööorganites (vt tabel 2).

Riigisisese kõrgetasemelise koostöö näitena võib nimetada Eesti Panga algatusel kord kvartalis toimuvaid nn neljapoolseid kohtumisi, kus keskpanga, Rahandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning peaministri büroo ja presidendi kantselei ametnikud arutlevad erinevatel aktuaalsetel majanduspoliitilistel teemadel: räägitakse majandusolukorrast, kinnisvaraturu arengust, eelarvestrateegiast, finantsstabiilsusest, Eesti tööturu olukorrast jms.

Iga kuue kuu tagant vahetub Euroopa Liidu eesistujariik. See avaldab mõju ka **ELi-suunalise tegevuse riigisisesele koordineerimisele**, sest uueks eesistumisperioodiks täpsustatakse alati ka riigi poliitilised prioriteedid ning lühiajalised eesmärgid. Valitsuse pikaajalised eesmärgid on kinnitatud kolmeaastases raamprogrammis Eesti üldiste eesmärkide elluviimiseks Euroopa Liidus. Euroopa Liidu otsustusprotsessides osalemise Eesti-siseseks koordineerimiseks on loodud Euroopa Liidu koordinatsioonikogu (KOK), mille

töös osaleb ka Eesti Pank. KOKi tegevus hõlmab Euroopa Liidu õigusaktide ülevõtmise koordineerimist, valitsusele esitatavate seisukohtade arutelu, eri ametkondade vaheliste probleemide lahendamist ning teabevahetust Euroopa Liiduga seonduvates küsimustes.

Tavaliselt valmistuvad Eesti Panga eksperdid pangavälistes töörühmades osalemiseks ette **pangasisestel seminaridel ja ajurünnakutel**. Näiteks 2006. aasta kevadseminaril Kuressaares käsitleti Eesti majanduse konkurentsivõime küsimusi ning sügisseminaril Jänedal Eesti kinnisvaraturu arengut.

Koostöö Vabariigi Presidendi kantseleiga Eesti Panga juhatuse liikmed on saatnud Vabariigi Presidenti mitmetel riigivisiitidel. 2006. aastal külastati Läti, Gruusiat ja Portugali. Riigivisiitide raames peetud Eesti Panga esindajate kõned on kättesaadavad Eesti Panga veebilehelt.

Koostöö Rahandusministeeriumiga Peale igapäevase koostöö õigusaktide väljatöötamisel, rahvusvahelisel suhtlemisel ja muudes valdkondades korraldati 2006. aastal üle kolme aasta taas Eesti

Tabel 2. Eesti Panga osalemine Eesti-sisises koostöös

<ul style="list-style-type: none">• Euroopa Liidu Koordinatsioonikogu• Lissaboni protsessi töögrupp• Finantsteenuste seadusandluse töögrupp• Rahapesu tõkestamise koordinatsioonikomisjon• Arengukoostöö töörühm• Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) siseriikliku koordinatsiooni töögrupp• Töögrupp Bulgaaria ja Rumeenia ELiga ühinemislepingu koostamise riigisiseseks koordineerimiseks• Töögrupp Eesti esindamiseks Euroopa Komisjonis, Euroopa Kohtus ja esimese astme kohtus vajalike Eesti seisukohtade väljatöötamiseks• Euroopa Liidu edasise laienemisega tegelev töörühm
--

Panga ja Rahandusministeeriumi ühisseminar, kus mõlema institutsiooni esindajad esitasid oma arusaama Eesti majanduse arenguväljavaadetest ning kus tutvustati eelarve-, maksu- ja kinnisvaraturgu puudutavaid uuringuid. Mõlema asutuse hinnangul peaks selline dialoog toimuma vähemalt kord aastas.

Koostöö Finantsinspeksiooniga

2006. aasta lõpus sõlmiti kolmepoolne koostööleping, kuhu on peale Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni kaasatud ka Rahandusministeerium. Koostööleping täpsustab ametkondadevahelise tööjaotuse finantskriiside haldamisel. Siseriiklikud kriisihaldusalased koostöölepingud on Euroopa Liidu kriisihaldusraamistiku oluline osa.

Tihe koostöö Eesti Panga juures asuva Finantsinspeksiooniga on keskendunud eelkõige finantsüsteemi arengu jälgimisele, finantssektori määrustikku puudutavale diskussioonile ning pal-

jus ka rahvusvahelisele koostööle. Viimase puhul on koostöö Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni vahel samasugune nagu Eesti Panga koostöö Rahandusministeeriumiga: vajadusel tehakse ühiseid ettevalmistusi välismaiste ekspertidega (nt Rahvusvahelise Valuutafondi või reitinguagentuuride ametnikega) kohtumisteks või Euroopa Liidu institutsioonide kohtumistel osalemiseks.

Koostöö Eesti Pangaliidu ja pankadega

Regulaarsed kohtumised Eesti Pangaliidu liikmete ehk Eestis tegutsevate kommertsbankade kõrgetasemeliste esindajatega on aluseks koostööle ja infovahetusele erasektoriga. Kommertsbankade eksperdid kohtuvad Eesti Panga erinevate osakondade esindajatega ka tihedamini, et täpsustada Eesti panganduse infrastruktuuri arendamise- ja seotud tehnilisemaid küsimusi. Siinkohal tuleb esile tuua makse- ja arveldussüsteemide suunalist koostööd.

EUROVALMIDUSE HINDAMINE 2006. AASTAL – LÄHENEMISARUANDED¹

2006. aasta kevadel ja talvel andsid Euroopa Komisjon ja Euroopa Keskpank hinnangu rea ELi liikmesriikide² valmidusele võtta kasutusele ühisraha euro ja ühtne rahapoliitika. Hinnangu aluseks on Euroopa Liidu lepingu sätted, nn Maastrichti kriteeriumid, mille jätkusuutlik täitmine näitab riigi majandusolukorra, majanduspoliitika ja õigustiku sobivust eurole üleminekuks ehk seda, kas nendes valdkondades on olukord piisavalt lähedane euroala omale.

Nende hinnangute ehk lähenemisaruannete põhjal edastab Euroopa Komisjon Euroopa Liidu Nõukogule rahandus- ja majandusministrite koosseisus (ECOFIN) ja Euroopa Ülemkogule oma nägemuse selle kohta, millised liikmesriigid

on valmis euroalaga ühinema. Ainukeseks euroalaga liitumiseks valmis olevaks tunnistati Sloveenia, kus võeti euro kasutusele 2007. aasta jaanuarist.

Lähenemisaruannete aluseks on Maastrichti kriteeriumid, mille täitmine peaks tagama Euroopa rahaliidu sujuva toimimise, sealhulgas võimaluse hoida ühtse rahapoliitika vahenditega stabiilset hinnataset.

Hinnastabiilsuse hoidmist võimaldavat rahaliidu keskkonda iseloomustab:

- range eelarvepoliitika (valitsussektori eelarve puudujääk ei tohi ületada 3% ja võlg 60% SKPst);

¹ Lähenemisaruanded on kättesaadavad Euroopa Komisjoni veebilehel http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/convergencereports_en.htm ja Euroopa Keskpanka veebilehel <http://www.ecb.int/pub/convergence/html/index.en.html>.

² Eesti, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Rootsi, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi ja Ungari.

- madal inflatsioonimäär (ei tohi ületada rohkem kui 1,5 protsendipunkti võrra kolme madalaima aasta keskmise³ inflatsioonimääraga ELi riigi keskmist);
- madal pikaajaline intressimäär (riigi pikaajaliste võlakirjade intressimäär ei tohi ületada kolme madalaima inflatsioonimääraga riigi keskmist rohkem kui 2 protsendipunkti võrra);
- stabiilne vahetuskurss, mida hinnatakse vähemalt kahe aasta jooksul, mil riik osaleb vahetuskursimehhanismis ERM2.

Lisanduvad õiguslikud eeltingimused sisaldavad eelkõige keskpanga eesmärkide vastavust Euroopa Keskpanga eesmärkidele ning keskpanga iseseisvust.

2006. aastal kevadel hinnati Leedu ja Sloveenia eurovalmidust ning sügisel ülejäänud euroalaväliste riikide oma. Kui Sloveenia vastas hinnangu andmise ajaks kõikidele tingimustele, siis Leedu puhul osutus takistuseks nõutud tasemest veidi kõrgem inflatsioon – inflatsioonikriteerium oli kevadel 2,6%, kuid Leedus tõusid hinnad aasta keskmisena 2,7%. Leedu väljajäämine tekitas Euroopa Liidus elava arutelu inflatsioonikriteeriumi põhimõttelise sobivuse üle kiiresti areneva majandusega riikide hinnastabiilsuse hindamiseks. Kuna üksmeelele ei jõutud, eelistati jätkata senise kriteeriumiga, et tagada eri aegadel euroalaga ühinenud riikide võrdne kohtlemine.

Sügiseste lähenemisaruannete tulemustest annab ülevaate tabel a, kus roosal taustal toodud näitajad tähistavad kriteeriumi täitmist. Sügisel hinnati ka Eestit, kes osutus siis kõige paremini kriteeriumidele vastavaks riigiks: täidetud olid kõik tingimused peale inflatsioonikriteeriumi.

Eesti aasta keskmine inflatsioonimäär ulatus sügisel 4,3%ni.

Järgmised euroalaga liitumise kandidaadid on Küpros ja Malta, kelle kohta valmivad lähene misaruanded mais ja langetatakse otsus juunis-juulis. Selleks ajaks on need riigid eeldatavasti täitnud kõik tingimused, sealhulgas osalenud kaks aastat ERM2s.

EUROLE ÜLEMINEKU TÄHTAJA KÜSIMUS

Inflatsiooni kiirenemise tõttu muutus 2006. aasta kevadel üha küsitavamaks Eesti eurole ülemineku esialgne tähtaeg – 1. jaanuar 2007. Kuna euro on Eesti avalikkusele väga tähtis teema, tuli võimalikult selgelt teavitada ka tähtajaga seonduvast. Aluseks olid eri institutsioonide, nagu Rahandusministeeriumi, Eesti Panga ja Euroopa Komisjoni prognoosid. Aprilli lõpus avaldatud Eesti Panga kevadprognoos andis lootust, et Eesti täidab Maastrichti inflatsioonikriteeriumi 2007. aasta esimesel poolel. Ühtlasi viis valitsus eurole ülemineku tähtaja 1. jaanuarile 2008, millest avalikkust kohe ka teavitati.

Rahandusministeeriumi 22. augustil avaldatud prognoos näitas, et Eesti inflatsioonitase on seni eeldatust kõrgem. Eesti Panga president Andres Lipstok märkis tookord pressis, et tarbijahindade kasvu tõttu on raskendatud ka Eesti liitumine euroalaga 2008. aastal ning lisas, et valitsuse ja keskpanga eesmärk on siiski võtta euro kasutusele niipea kui võimalik.

8. novembril tutvustas Eesti Pank uut sügisprognoosi. Prognoosi esitlus aitas luua selgust euroga liitumise osas (avalikkus sai selge signaali, et

³ Selle inflatsioonimäära ja Eesti Statistikaameti regulaarselt avaldatava inflatsioonimäära vahele ei saa päriselt võrdusmärki asetada, sest arvutusmeetodid on kummalgi juhul veidi erinevad.

2008. ja tõenäoliselt ka mitte 2009. aastaga pole enam võimalik arvestada).

Eesti valitsus kinnitas peatselt samuti, et eesmärk on liituda euroalaga niipea kui võimalik,

kuid täpset tähtaega ei fikseeritud. Igal juhul saab eurole ülemineku täpne kuupäev teatavaks vähemalt 12 kuud enne ühisrahale üleminekut, et riik ja erasektor saaksid vajalikud ettevalmistused lõpule viia.

Tabel a. 2006. aasta sügisel koostatud lähenemisaruannete tulemused

Riik	Inflatsioon (2,8%)	Pikaajaline intressimäär (6,2%)	Vahetuskursi kriteerium (sh ERM2)	Valitsussektori eelarve (kuni -3% SKPst)	Valitsussektori võlg (60% SKPst või alanev)	Seaduste ühilduvus
Eesti	4,3%	4,1%	jah (28.06.04)	+2,3%	4,5%	jah
Küpros	2,3%	4,1%	ei (02.05.05)	-2,3%	69,2% ↓	ei
Leedu	2,7%*	3,7%**	jah (28.06.04)	-0,5%	18,7%	jah
Läti	6,7%	3,9%	ei (02.05.05)	+0,1%	12,1%	ei
Malta	3,1%	4,3%	ei (02.05.05)	-3,2%	74,2% ↓	ei
Poola	1,2%	5,2%	ei	-2,5%	42,0%	ei
Rootsi	1,5%	3,7%	ei	+2,0%	50,4%	ei
Slovakkia	4,3%	4,3%	ei (28.11.05)	-3,1%	34,5%	ei
Sloveenia	2,3%*	3,8%**	jah (28.06.04)	-1,8%	29,1%	jah
Tšehhi	2,2%	3,8%	ei	-3,6%	30,4%	ei
Ungari	3,5%	7,1%	ei	-7,8%	61,7% ↑	ei

* Leedu ja Sloveenia aruande kirjutamise ajal oli inflatsioonikriteerium 2,6%.

** Leedu ja Sloveenia aruande kirjutamise ajal oli pikaajalise intressimäära kriteerium 5,9%.

AVALIKUD SUHTED JA KOMMUNIKATSIOON

Keskpankade kommunikatsiooni põhieesmärk on suhtlemine finantsturgude ning teiste oluliste sihtgruppidega. Turud jälgivad keskpankade kommunikatsiooni ja kujundavad vastavalt väljaantud sõnumitele oma ootusi.

Eesti Panga näol on tegu keskpangaga, kes tekitab valuutakomiteepõhise fikseeritud vahetuskursiga rahasüsteemi raamistikus. Keskpanga kommunikatsiooni eesmärk on toetada omapoolsete sõnumitega Eesti rahasüsteemi, majanduse ja finantssüsteemi stabiilsust. Kommunikatsiooni aluseks on panga strateegilised eesmärgid ning organisatsiooni sisemine arusaam keskpanga rollist.

Eesti Panga kommunikatsioonipoliitika lähtub **järgmistest eesmärkidest:**

- tagada avalikkuse arusaam keskpanga rahapoliitikast ja piisav toetus sellele;
- hoida ja väärtustada kuvandit Eesti Pangast kui pädevast, iseseisvast ja usaldusväärsest institutsioonist, kel on oluline roll riigi majanduspoliitika ja majanduse arengu suunamisel, kelle tegevus on läbipaistev ja kontrollitav ning kes on valmis kõigi ühiskonnagruppidega suhtlema;
- tagada majandusotsuseid toetava taustinfo võimalikult hea kättesaadavus majandusagentidele.

Avalikkuse teavitamise põhimõtted

Keskpanga tegevuses on tähtsal kohal läbipaistvus ja usaldusväärsus avalikkuse silmis. Laiem avalikkus, kuid ka kitsamad sihtgrupid nii Eestis kui välismaal, peavad saama Eesti Pangast regulaarset, piisavalt põhjalikku ja kvaliteetset teavet majanduspoliitika küsimustes. Keskpank peab oluliseks pakkuda infot võimalikult õigeaegselt ning infosaaajale võimalikult mugavalt ja soodsalt. Näiteks on Eesti Panga re-

gulaarsed trükised tellijatele tasuta, neid saavad muu hulgas tasuta kõik maakonnaraamatukogud. Lisaks veebilehel avaldatavale teabele ja erinevatele trükistele saavad huvilised infot Eesti Pangast ka ise küsida. Infopäringuid saab esitada kirja, e-posti ja telefoni teel. 2006. aastal laekus Eesti Pangale 3074 infopäringut, millest 172 registreeriti teabenõudena.

Meediasuhtlus ja avalikud esinemised

Eesti Panga tegevust ja keskpanga majanduspoliitilisi seisukohti kajastavaid kirjutisi, uudistekste, raadio- ja teleuudiseid jms ilmus Eesti meedias 2006. aastal ligikaudu 3500 korda. 2006. aastal pidas Eesti Pank 7 pressikonverentsi ning andis välja 54 pressiteadet ja hulgaliselt kommentaare. Samuti ilmus 17 artiklit.

Nii kodumaine kui ka välismeedia huvitusid eelkõige euro kasutuselevõtust ja Eesti majandusarengust. Päevakorral püsis kiire laenukasv, millega seoses manitses Eesti Pank avalikkust korduvalt ettevaatlikkusele. Aasta lõpus suunas keskpank senisest enam tähelepanu tarbimislaenudele, mille väljaandmise tempo oli märgatavalt tõusnud. Suurt tähelepanu pälvisid Rahvusvahelise Valuutafondi ja reitinguagentuuride arvamused Eesti majanduse kohta, aga ka Eesti tööturu küsimused.

Novembris teavitas Eesti Pank meediat liitumisest euroala arveldussüsteemiga TARGET, mis võimaldab pankade ja teiste finantsasutuste klientidel teha Eesti Panga kaudu kiireid ja turvalisi euromakseid Euroopa Liidus.

Keskpanga esindajad esinesid aasta jooksul arvukatel konverentsidel ja üritustel, kus oli peamiseks teemaks üleminek eurole ja Eesti majandusolukord.

9. septembril toimus Eesti Pangas järjekorras viies lahtiste uste päev, mille teema oli „Tarkus rahaasjades“. Eesmärk oli pakkuda külalistele nii praktilist teavet rahamaailma kohta kui ka meelelahutust. Iseseisvusaalis toimunud loengul „Laenamise riskid: kuidas ennast kaitsta?“ selgitasid Eesti Panga spetsialistid, mida laenamisel silmas pidada.

Vahetult enne lahtiste uste päeva lõi Eesti Pank kaasa joonistuste näituse „Improviseatsioon“ raames toimivas kunstiprojektis „Majad, näidake oma sisu!“. Kunstnikud Flo Kasearu ja Alide Zvorovski projitseerisid ühe öö jooksul Eesti Panga fassaadile Lydia Koidula ja Carl Robert Jakobsoni portreesid.

Eurokommunikatsioon

2006. aastal jätkas Eesti Pank koos teiste riigiasutuste ning erasektori esindajatega eurole ülemineku kommunikatsiooni ettevalmistusi. 2004. aastal valitsuse poolt eurole sujuva ülemineku tagamiseks loodud asjatundjate komisjoni juures tegutsev kommunikatsiooni töögrupp arutas regulaarselt avalikkuse teavitamisega seotud küsimusi ning uuendas kommunikatsioonialast tegevusplaani. 2006. aasta alguses jätkusid tehnilised ettevalmistused eurokampaania alustamiseks. Aasta edenedes tõusis üha enam päevakorda eurole ülemineku tähtaeg, millele tuli riigipoolses kommunikatsioonis tähelepanu osutada.

Kogu aasta vältel olid äärmiselt populaarsed euroteemalised seminarid ja ettekanded, mida keskpanga ja valitsuse esindajad pidasid Eesti eri paigus. Ühtekokku 51 üritusel, mille publik ulatus koolilastest vanemaealisteni, räägiti eurole ülemineku plussidest ning püüti leevendada neid hirme, mida ühiskond ees tuntuks. Viimasel juhul oli põhiline probleem kartus hinnatõusu ees.

Olulisel kohal eurokampaanias on erinevad trükised. Koostöös Euroopa Keskpanga ja Euroopa Komisjoniga levitasid Eesti riigiasutused erinevatele sihtrühmadele mõeldud, eurot tutvustavaid trükiseid. Suvel jõudis Eesti lehetellijateni brošüür „Tere, euro!“. 2006. aastal levitatud trükiste peamine eesmärk oli tutvustada euro kui Euroopa ühiskondade tekkelugu, rahatähtede ja müntide väljanägemist ning anda ettekujutus, kuidas toimub eurole üleminek Eestis. Tähtis koht oli ka teemadel, mis leidsid elavat käsitlemist eelmainitud seminaridel, ehk europlussidel ja miinustel.

Aasta alguses ilmus Eesti Panga ja Eesti Ajalehtede Liidu (EALL) ühisprojektina nn Ajaleheleht, mille tee-

maks oli euro. EALLi algatatud projekt on mõeldud eelkõige noorte hulgas ajalehe lugemise propageerimiseks ja kriitilise lugemise arendamiseks ning iga lehenumber on pühendatud kindlale teemale. Eesti- ja venekeelsena ilmunud ajalehes kajastavad lugude ajakirjanikest autorid euroteemat nii läbi tõsisema kui ka meelelahutusliku prisma. Intervjuudes said sõna tuntud suusataja Jaak Mae, ansambel Vanilla Ninja jt. Ajalehega käisid kaasas harjutused, mida õpilased koolitundides lahendasid. EALL ja Eesti Pank tutvustasid projekti õpetajatele mitmes maakonnas peetud seminaridel.

Veebruaris avanes eurole pühendatud Interneti-lehekülg Euroveeb (euro.eesti.ee). Selle koostaja ja arendaja on Eesti Pank, kuid lehe kontseptsioon ja tehniline platvorm võimaldab ka teistel riigiasutustel lehe täiendamisel osaleda. Samal ajal esitleti ka Rahandusministeeriumi tellitud eurokampaania tunnusmärki „Tere, euro!“, mida kasutatakse eurokampaanias. Euroveebi esimesed tegevuskuud töid hulgaliselt tagasisidet ning vastata tuli paljudele küsimustele.

JUHTIMINE, ORGANISATSIOON JA PERSONALIPOLIITIKA

Eesti Panga juhtimis- ja otsustusorganid ning otsustusprotsessid

Eesti Panga nõukogu

Vastavalt Eesti Panga seadusele on Eesti Panga nõukogu Eesti Panga kõrgeim organ, mis teostab järelevalvet kogu panga tegevuse üle. Eesti Panga nõukogu ainupädevusse kuulub:

- ettepaneku tegemine Vabariigi Presidendile Eesti Panga presidendi ametissenimetamiseks;
- Eesti Panga asepresidentide, Eesti Panga iseseisvate allasutuste ja esinduste juhtide ning siseauditi osakonna juhataja ametissenimetamine ja vabastamine, samuti Finantsinspektsiooni nõukogu¹ kahe Eesti Panga poolt nimetatava liikme nimetamine ja tagasikutsumine Eesti Panga presidendi ettepanekul;
- Eesti Panga põhikirja, Eesti Panga iseseisvate allasutuste ja esinduste põhikirjade ning siseauditi osakonna põhimääruse kinnitamine;
- Eesti Panga eelarve täitmise järelevalve;
- Eesti Panga siseauditorite määramine ja siseauditi tööplaani kinnitamine;
- Eesti Panga sõltumatute audiitorite nimetamine; presidendi ettepanekul Eesti Panga aastaaruande kinnitamine;
- otsuste tegemine uute rahatähtede ja müntide nimiväärtuse ja kujunduse kohta;
- Eesti Panga iseseisvate allasutuste asutamise, reorganiseerimise ja likvideerimise otsustamine Eesti Panga presidendi ettepanekul;
- Eesti Panga nimel Riigikogule esitatavate kirjalike ettepanekute ja muude dokumentide läbi vaatamine ja heakskiitmine.

Eesti Panga nõukogu saab Eesti Panga presidendilt regulaarselt informatsiooni Eesti majanduse,

rahapoliitika, finantssektori olukorra ja keskpanga eelarve täitmise kohta.

Riigikogu nimetas Eesti Panga nõukogu praeguse koosseisu ametisse 17. veebruaril 2004. Sinna kuuluvad Tartu Ülikooli (TÜ) majandusteaduskonna professor **Mart Sörg** (esimees, ametisse nimetatud 12.06.2003), TÜ majandusteaduskonna professor **Raul Eamets**, Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna dekaan **Enn Listra**, Riigikogu liige **Mart Opmann**, poliitik ja äritegelane **Tõnis Palts**, TÜ majandusteaduskonna professor **Jüri Sepp** ja Riigikogu liige **Liina Tõnisson**. Pärast Andres Lipstoki asumist Eesti Panga presidendi ametisse 7. juunil 2005 jäi üks nõukogu liikme koht täitmata kuni 24. jaanuarini 2006, mil asendusliikmeks nimetati Riigikogu liige **Harri Õunapuu**.

Alates 7. juunist 2005 kuni 8. juulini 2006 kuulus ametikoha järgi nõukokku ka Eesti Panga president **Andres Lipstok**, kuid 8. juulil 2006 jõustunud Eesti Panga seaduse muudatuse kohaselt ei ole Eesti Panga president Eesti Panga nõukogu liige.

Eesti Panga president

Eesti Panga nõukogu valis 10. mail 2005 Eesti Panga presidendi kandidaadiks Andres Lipstoki ja tegi Vabariigi Presidendile ettepaneku nimetada Andres Lipstok Eesti Panga presidendiks. Vabariigi President kinnitas Andres Lipstoki ametisse 18. mail 2005. **Andres Lipstok alustas tööd Eesti Panga presidendina 7. juunil 2005.**

Eesti Panga juhatus

Eesti Panga seaduse kohaselt on juhatuse ülesandeks keskpanga töö kavandamine ja korraldamine. Juhatuses esimeheks on oma ametikoha järgi Eesti Panga president. **Eesti Panga juhatusse** kuulusid 2006. aastal president **Andres Lipstok** ning

¹ Finantsinspektsiooni nõukogu koosneb kuuest liikmest, kellest kaks – rahandusminister ja Eesti Panga president – on liikmed ametikoha järgi ja neli on nimetatavad liikmed. Nõukogu esimees on rahandusminister. Nõukogu nimetatavatest liikmetest pooled nimetab ja kutsub tagasi rahandusministri ettepanekul Vabariigi Valitsus ja pooled Eesti Panga presidendi ettepanekul Eesti Panga nõukogu.

asepresidendid Rein Minka, Märten Ross ja Andres Sutt.

Eesti Panga tegevuse **üldjuht** on president **Andres Lipstok**. Tema ainupädevusse kuulub raha- ja panganduspoliitika kujundamise korraldamine ning Eesti Panga tegevuse üldjuhtimine, Eesti Panga nõukogu otsuste täitmise korraldamine ning selleks vajalike meetmete rakendamine, Eesti Panga eelarve kinnitamine, samuti Euroopa Keskpankade Süsteemi ülesannete täitmise korraldamine.

Eesti Panga president annab keskpanga tegevusest aru Riigikogule ja vastab Riigikogus Eesti Panga tegevuse kohta esitatud arupärimistele. Eesti Panga president annab oma tegevusest regulaarselt aru Eesti Panga nõukogule.

President kontrollib asepresidentide tööd ning vastutab juhtimismehhanismide ülevaatamise eest.

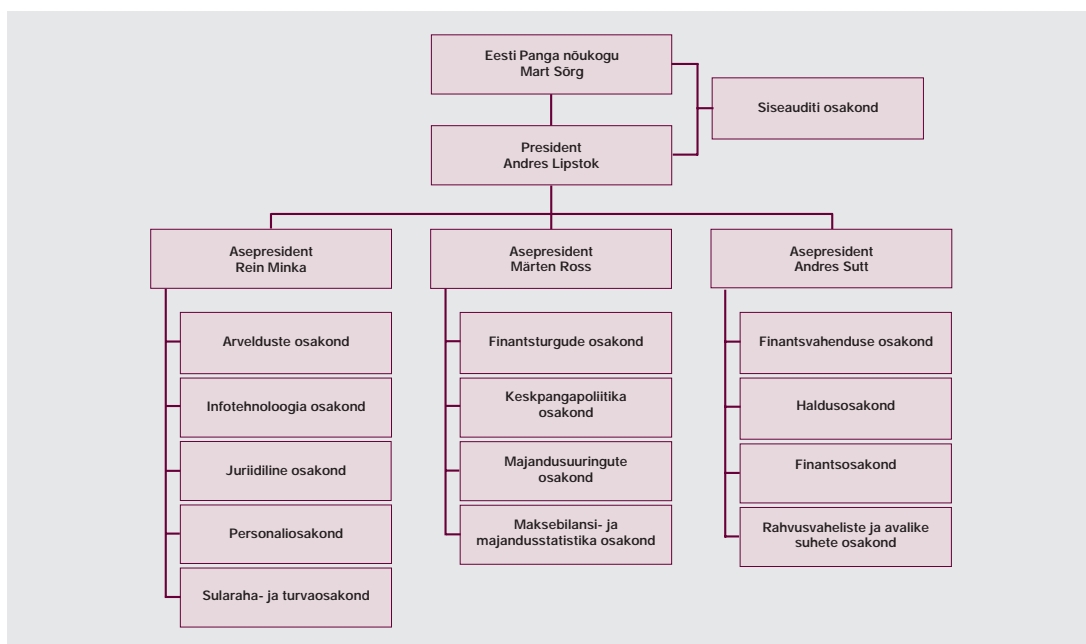
Asepresident Rein Minka vastutab sularaharinglust korraldavate tegevuste koordineerimise ja töö-

keskkonna turvalisuse, Eesti Panga arveldussüsteemi töökindla, kuluefektiivse toimimise ja tervikliku arengu juhtimise, infotehnoloogilise töökeskkonna ja õiguskeskkonna kujundamise ning personali- töö eest.

Asepresident Andres Sutt vastutab Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete, finantssektori poliitika väljatöötamise ja elluviimise, finantssektorit käsitleva teabe kogumise, käitlemise ja avaldamise koordineerimise, makse- ja arveldussüsteemide ülevaatamise, samuti Eesti Panga finantsarvestuse ja -aruandluse ning sisemise asjaajamise ja füüsilise töökeskkonna eest.

Asepresident Märten Ross vastutab rahapoliitiliste otsuste ettevalmistamise ja täideviimise, Eesti Panga finantsvarade juhtimise, riikliku statistika kogumise, koostamise ja avaldamise koordineerimise ning majandusuuringute ja majandus- alase täiendõppega seotud tegevuste koordineerimise eest.

Joonis 1. Eesti Panga organisatsiooniskeem seisuga 31. detsember 2006

Rahapoliitika komitee

Raha-, majandus- ja finantssektoripoliitika seisukohtade väljatöötamiseks ja Eesti Panga tegevuse kooskõlastamiseks on keskpangas moodustatud alaline rahapoliitika komitee.

Eesti Panga rahapoliitika komitee koosseisu kuulusid 2006. aastal panga juhatuse liikmed president **Andres Lipstok** ning asepresidendid **Rein Minka**, **Märten Ross** ja **Andres Sutt** ning finants- ja turvasektori osakonna juhataja **Janno Luurmees**, keskpangapoliitika osakonna juhataja **Ilmar Lepik** (kuni 8. november 2006), rahvusvaheliste ja avalike suhete osakonna juhataja **Tanel Ross**, sularaha- ja turvaosakonna juhataja **Rait Roosve** ning finants- ja turvasektori osakonna juhataja **Sven Meimer**.

Finantsinspeksioon

Eesti Panga juures tegutseb **Finantsinspeksioon**². Finantsinspeksiooni tegevuse eesmärk on suurendada Eesti finantssektori stabiilsust, usaldusväärsust ja läbipaistvust, samuti aidata kaasa Eesti finantssektori efektiivsuse suurenemisele, süsteemsete riskide vähendamisele ning finantssektori kurnatuse vähendamisele. Finantsinspeksiooni eesmärk on kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust.

Finantsinspeksiooni tööd juhib juhatuse esimehe Raul Malmsteiniga. Finantsinspeksiooni tööd kavandab nõukogu esimehega, kelleks on ametikoha järgi rahandusminister, 2006. aasta lõpu seisuga Aivar Sõerd. Finantsinspeksiooni nõukogu koosseisu kuuluvad ka Eesti Panga president Andres Lipstok ja asepresident Andres Sutt.

EESTI PANGA JUHTIMISSÜSTEEMI JA TÖÖKORRALDUSE ARENDAMINE 2006. AASTAL

Strateegiline juhtimine

Strateegilise juhtimise arendamisel jätkati 2001. aastal valitud teed, mille suunaks on panga arendusprioriteetide ja rutiinsete tööde täpsem kirjeldamine kolmeaastasest vaatest ja nende teostamiseks vajaliku inim- ja rahalise ressursi täpsem plaanimine. 2006. aastal pöörati suuremat tähelepanu ka panga protsessikeskse eelarvevaate väljatöötamisele. Tööjõu vajaduse täpsemale plaanimisele on kaasa aidanud panga juhtimissüsteemi arendamine, eriti töötajatepoolne tööaja kasutamise arvestus.

2005. aastal kinnitas panga juhatuse **Eesti Panga juhtimissüsteemi**, milles on omavahel seotud erinevad juhtimistegevused, määratletud nende tegevuste omavahelised seosed ja tegevuste eest vastutajad. 2006. aastal jätkati juhtimissüsteemi terviklikku juurutamist. Uute arendustöödega ei alustatud, andmaks aega uuendustega kohanemiseks. Käivitusid ettevalmistused väärtuspõhise juhtimise elementide toomiseks juhtimissüsteemi ning toimusid esimesed sellega seotud ülepangalised üritused. Suuremad arendustööd selles vallas ootavad ees 2007. aastal.

Tööd jätkati ka finants- ja juhtimisarvestuse arendamisel. 2006. aasta alguses toimus üleminek eurosüsteemi keskpankadele kohustuslikele finantsarvestuse ja -aruandluse standarditele. Samuti loodi kontrolleri funktsioon, mille ülesandeks on muu hulgas säästliku ja tõhusa ressursikasutuse jälgimine ning juhtimisotsustusi toetavate andmete esitamine.

Juba kuuendat aastat peeti pangas arenguevestlusi. Eesmärk on vaadata juhtide ja töötajate vahelises vestluses üle olulisemad koostöökokkulepped ning plaanida töö- ja arenguülesandeid. Ühesuunaliste vestluste vältimiseks oli arenguevestluste reeglendis kindel koht ka tagasiside andmiseks ja ettepa-

² Vt Finantsinspeksiooni seaduse § 4.

nekute tegemiseks nii osakonna kui panga töökorralduse ning strateegiliste suundade kohta.

Protsessijuhtimine

2006. aastal ei tehtud panga protsessijuhtimises suuremaid arendustöid. Pigem keskenduti olemasolevate protsesside parendamisele ja korraliste parendustööde paremale lõimimisele Eesti Panga juhtimissüsteemi.

Bureau Veritas Eesti OÜ kinnitas auditi käigus sularaha- ja turvaosakonnale 2002. aastal omistatud ISO 9001:2000 kvaliteedisertifikaadi kehtivust. Kvaliteedisertifikaat kinnitab Eesti Panga sularaha menetlemise ja selle turvamise protsesside vastavust standardis kehtestatud nõuetele.

Riskijuhtimine

Eesti Pank on käivitanud panga kõiki funktsioone hõlmava riskijuhtimise, mille eesmärk on vähendada juhusliku iseloomuga sündmuste kahjulikku mõju panga eesmärkide saavutamisele. Riskijuhtimise paremaks korraldamiseks pangas kinnitas panga juhatus 2006. aastal **riskijuhtimise raamistiku** ja võttis tööle täiskohaga panga **riskijuhi**.

Riskijuhtimine on korraldatud kahel tasandil. Strateegilisel tasandil tehakse otsuseid panga riskiprofiili suhtes protsesside, osakondade, riskiklasside ja suuremate riskide lõikes. Strateegilise riskijuhtimise tulemuseks on pikemaajaline kava Eesti Panga riskiprofiili muutmiseks. See on aluseks panga strateegilise plaani täiendamisel ja taktikaliste otsuste tegemisel.

Taktikalise riskijuhtimise tasandil otsustatakse konkreetsete riskijuhtimismeetmete rakendamise üksustes.

Ulatuslikum riskide täpsustamine toimub kaks korda aastas, kui kõik panga üksused esitavad aruanded riskide realiseerumise kohta. Esimene riskide realiseerumise aruanne esitati 2006. aasta teise poole kohta. Aruannete põhjal analüüsib riskijuht riskide taset ja korrigeerib vajadusel koostöös ük-

suste juhtide ja spetsialistidega hinnanguid riskide realiseerumise tõenäosusele ja mõjudele.

Riskijuhtimisprotsess läbitakse täies mahus üks kord aastas sünkroonselt panga strateegilise planeerimisega tsüklina. Riskide tuvastamisel ja maandamisel on olulisteks sisenditeks ka regulaarselt toimuv protsesside ülevaatamine ja teostatud auditite aruanded.

e-Eesti Pank 2006

2006. aastal jätkus 2003. aastal kinnitatud dokumendi- ja teabehalduse ning asjaajamise arengustrateegia (e-Eesti Pank) elluviimine. e-Eesti Panga põhisisuks on etapiviisiline üleminek elektroonsele asjaajamisele ning parimale rahvusvahelisele kogemusele vastava dokumendiloome ja -halduse süsteemi ülesehitamine.

2006. aastal viidi dokumendi- ja teabehalduse ning asjaajamise valdkonnas ellu järgmised arendused:

- digitaalsete töövoogude rakendamine presidendid, juhatuse ja siseauditi otsuste ning korralduste jäädvustamiseks, edastamiseks ja menetlemiseks;
- dokumendihalduse riskianalüüsi läbiviimine ning analüüsitulemuste tutvustamine;
- dokumendiregistrite struktuuri ja metaandmete korrastamine ja uuendamine;
- Eesti Panga äriprotsessipõhise e-toimikute struktuuri ettevalmistamine;
- täiendavate dokumendiotsinguvahendite loomine e-toimikute tarvis;
- e-dokumentide elutsükli juhtimise rakenduse evitamine.

Tehtu tulemusel muutus Eesti Panga asjaajamine kiiremaks ja läbipaistvamaks. Suurenes protseduuride ratsionaalsus, panga ressursse kasutati efektiivsemalt.

Eesti Panga Sakala 6 hoone renoveerimine

Tulenevalt vajadusest tagada Eesti Panga side- ja infotehnoloogiliste süsteemide ning sularahavedude logistika turvalisus tegi Eesti Panga juhatus

2005. aastal otsuse korraldada Sakala 6 hoone renoveerimine vastavalt Arhitektuuribüroo Schults ja partnerid OÜ koostatud projektile. Ehitustööde läbiviijaks sai hankekonkursi võitnud AS Merko Ehitus. Renoveeritud hoone hõlmab kokku 1647 ruutmeetrit bürooruume ja euro tulekuks ettevalmistatud tehnilisi pindasid.

EESTI PANGA PERSONALIPOLIITIKA

Eesti Panga personalipoliitika eesmärk on tagada pangale tema peaesmärkide täitmiseks vajalike töötajate värbamine, nende arendamine ja koolitus, töötajate motiveerimine ning õiglane tasustamine.

Töötajad

Töötajate värbamisel eelistatakse sisekonkursi, mille peamine eesmärk on motiveerida töötajaid pangasisese karjääri abil. Väliskonkursi kasutatakse sisekonkursi ebaõnnestumisel või siis, kui vajatakse keskpanga omast erineva kogemusega töötajat. Juhtide ja teiste vastutusrikaste ametikohtade täitmisel kasutatakse pangas ametikoha kompetentsimudelit, mis on parim vahend kandidaatide teadmiste ja oskuste ning isikuomaduste hindamiseks.

Eesti Panga **kompanseerimispoliitika** lähtub vajadusest värvata ja säilitada võimalikult pädevaid töötajaid, motiveerida neid tulemuslikule tööle ning aidata kaasa panga kui tööandja hea maine kujundamisele. Kompensatsiooni keskmine suurus pangas peab olema konkurentsivõimeline tööturul, kus pank töötajate pärast konkureerib. Üldjuhul tähendab see finantssektori tööturgu Tallinnas.

Tippjuhtkonna töötasu määramisel arvestab Eesti Panga nõukogu Eesti tippjuhtide palku üle 500 miljoni käibega riigi- ja eraomanduses olevates ettevõtetes. Tippjuhtide töötasu suurust mõjutavad palgaturuandmete muutused Harjumaa finantssektoris. Eesti Panga presidendi töötasu ei tohiks olla väiksem kui võrreldavate ettevõtete ja asutuste tippjuhtide keskmine palk.

2006. aasta oli Eesti Panga nõukogu liikmetele välja makstud tasu (põhitöötasu ja lisatasud) kokku

2 006 164 krooni ja Eesti Panga juhatuse liikmetele välja makstud tasu (põhitöötasu ja lisatasud) kokku 5 444 714 krooni.

Panga juhtkonda mitte kuuluvate töötajate ametikohad on hinnatud Hay meetodil. Olenevalt hindamistulemustest jagunevad kõik ametikohad keskpanga ametikohtade klassifikatsioonis toodud palgagruppidesse. Eesti Pangas on kehtestatud kõiki palgagruppe läbiv palgaastmetik. Panga töötajad (v.a juhatuse liikmed) saavad palgaastmele vastavat töötasu, mida on võimalik tööperekondade kaupa kõrvutada nii pangas kui ka pangaväliselt.

2006. aastal oli spetsialisti aasta keskmine kuutöötasu Eesti Pangas ligikaudu 19 600 krooni.

2006. aasta alguses oli pangal sõlmitud tööleping 255 töötajaga (tegelikult oli tööl 233 töötajat, 22 töötaja tööleping oli peatatud), aasta lõpul aga 259 töötajaga (tegelikult tööl 238 töötajat, 21 töötaja tööleping oli peatatud). Peamised töölepingu peatamise põhjused olid lapsehoolduspuhkusel viibimine, töötamine Euroopa Keskpangas või teistes rahvusvahelistes organisatsioonides.

Eesti Panga töötajate **keskmine vanus** 2006. aastal oli 41 aastat. Pangas töötas 106 meest (42%) ja 149 naist (58%).

Arendamine ja koolitus

2006. aastal viidi Eesti Pangas täiendkoolituse eesmärgil läbi hulgaliselt koolitusprojekte ja -seminare ning tegeleti **tasemekoolitusega**.

Eesti Panga töötajate **koolituskulud** moodustasid **palgakulust 3,4%**. Koolituskulu ühe panga töötaja kohta oli 13 750 krooni (sh koolitusega seotud lähetuskulud). 2006. aastal registreeriti 196 töötaja osalemine koolitustel – seega osales erinevatel koolitustel 82% panga töötajaskonnast. Koolituste kogumaht oli 14 083 tundi, st **keskmiselt viibis iga töötaja koolitusel seitse päeva aastas**.

2006. aasta peamised koolitusteemad määratleti panga sisekoolitusplaanis. Osakonnasisese koolitusvajaduse määratlesid osakonnad iseseisvalt.

Kokku osalesid panga töötajad **205 koolitusüritusel**, neist 42% olid väliskoolitused. Sisekoolituskursusi toimus üheksa, neist seitse kaasvaldkonnas (juhtimises ja suhtlemises, info-tehnoloogias, õigusteaduses) ja kaks põhivaldkonnas (majandusteoorias ja -poliitikas).

Koolitusteemadest pöörati enam tähelepanu **juhtimise ja suhtlemise erinevatele aspektidele, majandusteooriale ja -poliitikale ning finantsstabiilsusele**. Jätkuvalt mahukas oli ka keeleõpe, kus inglise keele kõrval on aktuaalseks muutunud saksa, prantsuse, aga ka hispaania keele oskuste-vilumuste omandamine.

Tasemekoolituses osales 2006. aastal kokku 45 töötajat, pea pooled neist olid omandamas magistrakraadi (23), kolmandik doktorikraadi (15) ja ülejäänud bakalaureusekraadi. 2006. aastal oli Euroopa Keskpannas stažeerimas üks Eesti Panga töötaja, samuti stažeerib üks töötaja Soome keskpangas. Kahe kuu jooksul stažeerisid aga Eesti Pangas kaks Rahandusministeeriumi töötajat – nemad osalesid majandusprognoosi koostamise protsessis.

Töötajate harrastused ja traditsioonid

2006. aasta lõpus oli **spordiklubil** 221 liiget. Populaarsemad alad olid ujumine, korvpall, aerobika, jõusaal, kergejõustik ja võrkpall. Peale selle tegeldi jalgrattasõidu, suusatamise, purjetamise, orienteerumise, maletamise, *bowling*u, korvpalli, võrkpalli ja jalgpalliga. Euroopa keskpankade spordiüritustest osales Eesti Panga spordiklubi maleturniiril Belgias ning orienteerumisvõistlustel Lätis.

Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni töötajatest koorimuusikasõprade ühendus tuli esimest korda kokku 15. mail 1998. Tänapäevaks ligi 30 liikmega koori juhatab dirigent Peeter Perens. Koori tegevust koordineerib igaks uueks tegevusaastaks valitud juhatus.

Kammerkoor osales 2006. aasta kevadel IX Eesti Kammerkooride festivalil Viljandis ning sügisel traditsioonilisel Euroopa Keskpankade festivalil „Eurochoir 2006“. Jõuluajal esineti Rootsi-Mihkli kirikus.

VISSADA

RAHA VAA

TALLINNAS 1918 RAH

№730143

MKASSA HOIDJA AB
KAAREL MÄEKIVIPO

Eesti Panga
raamatupidamise
aastaruanne

31. detsembril 2006 lõppenud
majandusaasta kohta

RAHAKINN

Z

JUHATUSE KINNITUS 31. DETSEMBRIL 2006 LÖPPENUD MAJANDUSAASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDELE

Juhatus deklareerib oma vastutust Eesti Panga aastaaruande koostamise eest 31. detsembril 2006 lõppenud majandusaasta kohta.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud Eesti Panga seadusest ning Eesti Panga raamatupidamise sise-eeskirjast. Küsimustes, mida need õigusaktid ei reguleeri, tuginetakse rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditele. Raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt Eesti Panga vara, kohustusi, omakapitali ja majandustegevuse tulemust.

Raamatupidamise aastaaruande koostamine vastavalt hea raamatupidamistava nõuetele eeldab juhatuse hinnanguid, mis mõjutavad Eesti Panga varasid ja kohustusi aruandekuupäeva seisuga ning tulusid ja kulusid aruandeperioodil. Need hinnangud põhinevad hetkel kättesaadaval informatsioonil Eesti Panga seisundi ning kavatsuste ja riskide kohta raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga. Raamatupidamise aastaaruandes kajastatud majandustegevute lõplikud tulemused võivad erineda juhatuse antud hinnangutest.

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised varade ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmsid aruande koostamise kuupäevani ehk 19. märtsini 2007.

Raamatupidamise aastaaruandele on 3. aprillil 2007 alla kirjutanud kõik sellel päeval juhatusse kuulunud liikmed.

Andres Lipstok
Eesti Panga president,
juhatuse esimees

Rein Minka
asepresident, juhatuse liige

Märten Ross
asepresident, juhatuse liige

Andres Sutt
asepresident, juhatuse liige

BILANSID SEISUGA 31. DETSEMBER 2006 JA 2005 (TUHAT KROONI)

	Kirje	31.12.2006	31.12.2005
VARAD			
Kuld ja nõuded kullas	1	62 169	56 017
Nõuded välisväärings mitteresidentidele		33 933 699	26 829 177
Nõuded RVFile	2	1 176 705	1 244 068
Pangakontode jäägid, väärtpaberiinvesteeringud, välislaenu	3	32 756 994	25 585 109
Eurosüsteemiga seotud nõuded	4	10 873	10 873
Muud varad		701 609	477 777
Materiaalne põhivara	5	294 895	243 117
Muud finantsvarad	6	3 441	3 441
Bilansiväliste instrumentide ümberhindluse erisus	7	37 839	11 107
Viitlaekumised ja ettemakstud kulud	8	308 399	163 024
Mitmesugused muud varad	9	57 035	57 088
Varad kokku		34 708 350	27 373 844
KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL			
Ringluses olev sularaha	10	11 763 153	10 101 716
Rahapoliitikaga seotud kohustused residentide ees	11	17 086 784	11 972 685
Kohustused kroonides teiste residentide ees	12	90 864	84 522
Kohustused välisväärings residentide ees	13	7 041	0
Kohustused välisväärings mitteresidentide ees	14	368 965	0
Kohustused RVFi ees	2	1 164 676	1 231 399
Muud kohustused		168 787	122 403
Bilansiväliste instrumentide ümberhindluse erisus	7	30 277	27 375
Viitvõlad ja ettemakstud tulud	15	128 789	78 000
Mitmesugused muud kohustused	16	9 721	17 028
Ümberhindluskontod	17	60 980	0
Kapital ja reservid	18	3 801 770	3 623 724
Kapital		600 000	600 000
Reservid		3 201 770	3 023 724
Aruandeaasta kasum		195 330	237 395
Kohustused ja omakapital kokku		34 708 350	27 373 844

Selgitused lk 72–87 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

2006. JA 2005. AASTA TULUDE-KULUDE ARUANDED (TUHAT KROONI)

	Kirje	2006	2005
Intressitulu		1 055 344	644 768
Intressikulu		-487 149	-317 013
Puhas intressitulu	19	568 195	327 755
Realiseeritud kasum/kahjum finantstehingutest		-50 473	75 242
Allahindlused		-103 085	-276
Finantstehingute puhastulem, allahindlused ja eraldised	20	-153 558	74 966
Puhastulem tehingu- ja vahendustasudest	21	10 579	9 023
Dividenditulud	22	951	987
Muud tegevustulud	23	15 787	11 617
Põhitegevuskulud	24	-246 624	-186 953
Personalikulu		-97 894	-84 957
Rahatähtede ja müntide valmistamine		-39 884	-3 716
Haldus- ja majanduskulu		-80 678	-73 593
Põhivara kulum		-28 168	-24 687
Kasum	25	195 330	237 395

Selgitused lk 72–87 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE (TUHAT KROONI)

	Põhikapital	Reserv- kapital	Erireserv	Kasum	Kokku
Jääk 2004. aasta lõpul	100 000	500 000	2 835 323	251 203	3 686 526
2004. aasta kasumi jaotus	-	-	188 401	-188 401	-
Eraldised riigieelarvesse	-	-	-	-62 802	-62 802
2005. aasta kasum	-	-	-	237 395	237 395
Jääk 2005. aasta lõpul	100 000	500 000	3 023 724	237 395	3 861 119
2005. aasta kasumi jaotus	-	-	178 046	-178 046	-
Eraldised riigieelarvesse	-	-	-	-59 349	-59 349
2006. aasta kasum	-	-	-	195 330	195 330
Jääk 2006. aasta lõpul	100 000	500 000	3 201 770	195 330	3 997 100

Selgitused lk 72–87 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatu osa.

EESTI PANGA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE KOOSTAMISEL KASUTATUD ARVESTUSPÕHIMÕTTED

Üldpõhimõtted

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud Eesti Panga seadusest ning Eesti Panga raamatupidamise sise-eeskirjast. 2006. aastal kinnitati uus raamatupidamise sise-eeskiri, mis lähtub Euroopa Keskpankade Süsteemile kohustuslikust finantsraamatupidamise reeglistikust. Küsimustes, mida Eesti Panga seadus ja Eesti Panga raamatupidamise sise-eeskiri ei reguleeri, tuginetakse rahvusvahelistele finantsaruandluse standarditele.

Peamised muudatused arvestuspõhimõtetes alates 2006. aastast on järgmised:

- Finantsvarade ja -kohustuste ümberhindlustest aasta jooksul tekkinud realiseerimata tulud kajastatakse bilansis ning realiseerimata kulud kajastatakse aasta lõpus tulude-kulude aruandes. (2005. aasta raamatupidamise aastaaruandes kajastati nii realiseerimata tulud kui ka kulud tulude-kulude aruandes).
- Võlakirjad kajastatakse bilansis arvelduspäeval. Tekkepõhiste intresside arvutamine ja ümberhindlusest tulenev tulude-kulude arvestus algab arvelduspäeval. (2005. aasta lõpuni kasutati võlakirjade kajastamisel tehingupäevapõhist arvestust, mille puhul intresside arvutus algas arvelduspäevast, kuid ümberhindlusest tulenevate tulude-kulude arvestus tehingupäevast).
- Valuutavahetustehingud kajastatakse tehingupäeval bilansivälistel kontodel. (2005. aasta lõpuni kajastati valuutavahetustehingud tehingupäeval bilansis).
- Deposiitidele ja repotehingutele ümberhindlust ei tehta. (2005. aasta lõpuni hinnati deposiidid ja repotehingud igakuiselt ümber, kasutades tulevaste rahavoogude diskonteerimise meetodit).
- Tulude-kulude arvestuses kasutatakse keskmise hinna meetodit. Valuutapositsiooni kursivahede arvutamisel kasutatakse keskmisi kursse. Võlakirjade müügitulu leidmiseks võrreldakse võlakirja müügihinda võlakirja keskmise hinnaga. (2005. aasta lõpuni oli võlakirja müügitulaks müügihinna ja soetushinna vahe).

2005. aasta andmed esitatakse muudetud bilansi ja tulude-kulude aruande struktuuriga, kuid andmed ei ole ümber hinnatud ning on toodud vaid informatiivsel eesmärgil.

Bilansi struktuuri koostamisel on aluseks võetud Euroopa Keskpanga (edaspidi EKP) suunise EKP/2006/16 lisa IV toodud bilansi struktuur. EKP bilansikirjed on rühmitatud selliselt, et oleks tagatud bilansikirjete jaotus residentsuse (euroala, mitte-euroala) ja valuuta (euro, muud valuutad) järgi. Eraldi ridadel tuuakse välja rahapoliitikaga seotud nõuded ja kohustused.

Kuni euroalaga liitumiseni kajastab Eesti Pank kõik nõuded välisvaluutas (v.a intressid) real „Nõuded välisvääringus mitteresidentidele” ning kohustused välisvaluutas (v.a intressid ja kohustused SDRis) real „Kohustused välisvääringus mitteresidentide ees”. Tekkepõhised intressid kajastatakse muudes varades ja kohustustes.

Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuse meetodil nende toimumishetkel, välja arvatud juhtudel, mida on lähemalt selgitatud seoses vastavate kirjetega.

Vastavalt Eesti Panga seaduse paragrahvi 30 lõikele 7 ei maksa Eesti Pank tulumaksu ega muid majandustegevusega seotud makse riigieelarvesse ega kohalikesse eelarvetesse, välja arvatud füüsiliste isikutega

seotud maksud. 1. maist 2004 kehtima hakanud käibemaksuseaduse paragrahvist 21 tulenevalt on Eesti Pank alates 14. maist 2004 registreeritud piiratud käibemaksukohustuslaseks ja arvestab tasumisele kuuluva käibemaksu Euroopa Ühenduse siseselt soetatud või imporditud kaupade ja teenuste käibelt.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud tuhandetes Eesti kroonides (tuhat krooni), kui puudub viide mõnele teisele mõõtühikule.

Peamised arvestuspõhimõtted, mida kasutati Eesti Panga raamatupidamise aastaaruande koostamisel, on toodud allpool.

Finantsvarad ja -kohustused

Finantsvaradeks loetakse raha, lepingulist õigust saada teiselt osapoolelt raha või muid finantsvarasid ja lepingulisi õigusi vahetada teise osapoollega finantsvarasid potentsiaalselt kasulikel tingimustel. Finantskohustusteks loetakse lepingulisi kohustusi tasuda teisele osapoollele raha või muid finantsvarasid või vahetada teise osapoollega finantsvarasid potentsiaalselt kahjulikel tingimustel.

Varad ja kohustused kajastatakse bilansis, kui on tõenäoline, et pank saab varast või kohustusest tulevikus majanduslikku kasu või kahju; enamik varade ja kohustustega seotud riske ja õigusi on üle võetud; vara või kohustuse väärtus ja neist tekkiv tulu või kulu on usaldusväärset hinnatav.

Finantsinstrumentide ostu- ja müügitehingud kajastatakse tehingupäeval bilansivälistel kontodel (v.a võlakirjad). Väärtuspäeval pööratakse bilansivälised kanded ümber ja kajastatakse tehingud bilansis. Võlakirjad kajastatakse bilansis väärtuspäeval.

Finantsvarade ja -kohustuste edasine arvestus toimub nende tüübist tulenevalt kas õiglase väärtuse, soetusmaksumuse või korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Õiglase väärtuse all mõistetakse summat, mille eest informeeritud, mitteseotud ning huvitatud osapooled vahetavad varasid või likvideerivad kohustusi. Õiglases väärtuses kajastatavaid finantsinstrumente hinnatakse ümber igal bilansipäeval.

Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamine

Välisvaluutapõhiste majandustehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Eesti Panga valuutakursid. Välisvaluutas väljendatud nimiväärtusega varad ja kohustused on ümber hinnatud Eesti kroonidesse bilansipäeval ametlikult kehtinud Eesti Panga välisvaluutakurside alusel.

2006. ja 2005. aasta 31. detsembril kasutati järgmisi valuutakursse:

	2006	2005
USD	11,8818	13,2206
SDR	17,8647	18,8879
EUR	15,6466	15,6466

Tulude kajastamine

Tulud ja kulud kajastatakse arvestusperioodil, mil need teenitakse või tekivad. Välisvaluuta, kulla ja väärt-paberite müügist saadud realiseeritud tulud ja kulud kajastuvad tulude-kulude aruandes ning need arvutatakse vastava vara keskmise hinna alusel.

Realiseerimata tulused ei kajastata tulude-kulude aruandes, vaid bilansis ümberhindluskontol.

Realiseerimata kulud kajastatakse aasta lõpus tulude-kulude aruandes real „Allahindlused“, kui need ületavad vastaval ümberhindluskontol kajastatud eelnevate perioodide ümberhindlustulused. Ühe valuuta, võlakirja ja kulla realiseerimata kulused ei tasaarvestata teise valuuta, võlakirja ega kulla realiseerimata tuludega.

Ostetud võlakirjade preemiad ja diskontod kajastatakse osana intressitulust ja amortiseeritakse võlakirja eluea lõpuni lineaarsel meetodil.

Kuld

Kulla kogus on hinnatud aasta lõpu turuväärtuses, mis on võrdne Eesti Panga poolt määratud Eesti krooni ja kulla vahelise päevakursiga. Kulla turuväärtuse muutus aruandeperioodi lõpul võrreldes selle algusega on kajastatud bilansis real „Ümberhindluskontod“.

Nõuded välisväärings mitteresidentidele

Nõuded välisväärings mitteresidentidele on jaotatud kaheks: „Nõuded RVFile“ ning „Pangakontode jäägid, väärtpaberiinvesteeringud ja välislaenud“.

Välisriikide võlakirjad ja muud noteeritavad väärtpaberid konverteeritavas välisvaluutas on kajastatud aasta lõpu õiglasel väärtuses. Võlakirjad hinnatakse ümber aasta viimasel pangapäeval, kasutades viimase pangapäeva turuhindasid ning võrreldes võlakirja amortiseeritud väärtust turuhinnaga.

Repotehingud ehk väärtpaberite müügi- ja tagasiostutehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisel võetud laenuna, st väärtpaberid kajastatakse bilansis varana ning tagasiostusumma kohustusena. Maksmisele kuuluv intress kajastatakse bilansis tekkepõhiselt kohustuste real „Viitvõlad ja ettemakstud tulud“.

Pöördrepotehingud ehk väärtpaberite ostu- ja tagasimüügitehingud on kajastatud väärtpaberite tagatisel antud laenuna. Saadaolev intress kajastatakse bilansis tekkepõhiselt varade real „Viitlaekumised ja ettemakstud kulud“. Pöördrepotehingute tagatiseks olevaid väärtpabereid ei kajastata panga bilansis.

Tuletistehingud

Tuletistehinguid kasutatakse valuutakursi- ja intressiriski juhtimisel ning need hõlmavad välisvaluuta forwardlepinguid, vahetuslepinguid (*swap*), futuurlepinguid ja optioone. Tuletistehingute ostu- ja müügitehingud kajastatakse bilansivälisel kontodel tehingupäeval. Väärtuspäeval kajastatakse tehingud bilansis. Tuletistehingute hinna ümberhindlus viiakse läbi aasta lõpus, kasutades viimase pangapäeva turuhindasid või intressivahetuslepingute puhul tuluköverat. Eesti Pank ei kasuta tuletisinstrumentide puhul riskimaandamisinstrumentide arvestuse (*hedge accounting*) põhimõtteid.

Investeeringud aktsiatesse

Investeeringud aktsiatesse on kajastatud õiglase väärtuse meetodil, kui õiglane väärtus on usaldusväärselt hinnatav. Aktsiate õiglane väärtus ei ole usaldusväärselt hinnatav juhul, kui nendega ei toimu aktiivset kauplemist ning puuduvad alternatiivsed meetodid nende väärtuse usaldusväärseks hindamiseks. Sellisel juhul kajastatakse aktsiad korrigeeritud soetusmaksumus (algne soetusmaksumus, mida on vähendatud aktsiate väärtuse püsiva languse korral alla bilansilise väärtuse). Aktsiate müügitulud ja -kulud on kir-

jendatud tulude-kulude aruandes pärast seda, kui kõik müügingimused on täidetud. Dividenditulud on kajastatud perioodi tuluna.

Põhivarad

Põhivaraks loetakse varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 50 000 kroonist. Põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest põhivara kasutuselevõtmisega otseselt seotud väljaminekutest. Põhivarana on bilansis kajastatud maa, hooned, hoonete tehnosüsteemid, infotehnoloogia riistvara, tarkvara ja muud pikaajalise kasutusega varad. Samuti kajastatakse põhivara hulgas ettemaksed põhivara eest.

Maa ja kunsti- ning kultuurivarade soetusmaksumust ei amortiseerita. Ülejäänud põhivaralt arvestatakse kulumit lineaarse meetodi alusel järgmiste määrade järgi, lähtudes varade eeldatavast kasutuseast:

	2006	2005
Hooned ja ehitised	3%	3%
Hoonete tehnosüsteemid	20%	20%
Riistvara	33%	33%
Tarkvara	20–50%	20–50%
Muu põhivara	20%	20%

Tarkvara kuluminormide eristamise vajadus tuleneb kõrge soetusmaksumuse ja erineva kasuliku tööeaga rakendustarkvara kasutuselevõtust.

Rekonstrueeritud põhivarade soetusmaksumust on suurendatud rekonstrueerimiskulude võrra, kui on suurendatud hoonete ja ehitiste välismõõtmeid või muudetud olemasolevate hoonete ja ehitiste otstarvet. Jooksvad remonditööd on kajastatud perioodi kuluna. Juhul kui on teada või on tõenäoline, et varade reaalkäärtus on püsivalt madalam raamatupidamises kajastatud väärtusest, on põhivara alla hinnatud.

Arenguväljaminekud kajastatakse nende tekkimise perioodil tulude-kulude aruandes kuluna.

Laenude ja muude nõuete allahindlus

Ebatõenäoliselt laekuvad laenud ning muud nõuded on alla hinnatud. Allahindluse tulemusel tekkinud aruandeperioodi kulu on kajastatud tulude-kulude aruandes. Bilansis on samal ajal vähendatud vastavat nõuet.

Laenuportfellis sisalduvate laenukahjumite katteks on teostatud laenuportfelli üldine allahindlus, katmaks laenuportfellis sisalduvaid võimalikke, otseselt identifitseerimata kahjumeid. Üldkorras allahindlust rakendatakse vaid madala riskiklassiga laenude puhul. Üldine allahindlus kajastab Eesti Panga juhatuse hinnangut võimalike kahjumite suuruse kohta, võttes arvesse laenude riskiklassi ning senist kogemust.

Laenude ja muude nõuete arvestus jätkub kuni laenude ja muude nõuete laekumiseni või nende lõpliku mahakandmiseni bilansist. Laenud ja muud nõuded kantakse maha vaid juhul, kui on kasutatud kõiki õigusaktides ette nähtud meetmeid vara sissenõudmiseks või kui vara sissenõudmine ei ole majanduslikult otstarbekas. Aruandeperioodil laekunud, kuid eelnevalt kuludesse kantud nõuded on kajastatud samal lukirjel vastukandena.

Vara väärtuse langus

Igal bilansipäeval hinnatakse, kas esineb tunnuseid, mis viitavad soetusmaksumuses või korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsvara või soetusmaksumuse meetodil kajastatava materiaalse põhivara väärtuse langusele.

Oluliste finantsvarade väärtuse langust hinnatakse iga objekti puhul eraldi. Selliste finantsvarade, mis ei ole individuaalselt olulised ja mille suhtes ei ole otseselt teada, et nende väärtus oleks langenud, väärtuse langust hinnatakse kogumina. Finantsvarade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi tulude-kulude aruandes kuluna.

Soetusmaksumuse meetodil kajastatava materiaalse põhivara väärtuse testi käigus leitakse vara kaetav väärtus. Juhul kui üksiku vara (objekti) väärtust ei saa testimisega kindlaks määrata, viiakse väärtuse testi läbi väikseima võimaliku varade grupi lõikes. Kaetav väärtus on võrdne kas vara neto müügihinna või kasutusväärtusega – olenevalt sellest, kumb kahest on kõrgem. Kasutusväärtus on vara kasutamisest ja kasutusjärgsest müügist eeldatavalt saadavate rahavoogude nüüdisväärtus, mille leidmisel on diskontomäärana kasutatud sarnase riskitasemega investeeringute oodatavat tulusust. Juhul kui vara kaetav väärtus on väiksem selle bilansilisest jääkmaksumusest, hinnatakse vara alla. Allahindlus kajastatakse tekkepõhiselt aruandeperioodi kuluna tulude-kulude aruandes.

Kohustused

Kõik teadaolevad kohustused ja eraldised kajastatakse bilansis, kui nende suurust on võimalik usaldusväärset hinnata ning nende realiseerumine on tõenäoline. Potentsiaalsed kohustused arvestatakse bilansiväliselt.

Sularaha ringluses

Sularaha ringluses hõlmab Eesti Panga emiteeritud rahatahti ja münte nimiväärtuses, mis on kajastatud bilansis kohustusena sularaha hoidja suhtes. Sularaha valmistamise kulud kajastatakse tulude-kulude aruandes maksekohustuse tekkimisel tarnija ees.

Finantsinspeksiooniga seotud nõuded ja kohustused

Finantsinspeksiooniga seonduvalt on Eesti Panga bilansis nõue Finantsinspeksiooni vastu seoses Eesti Panga osutatud teenustega ja käibevara hankimisega ning kohustus seoses Eesti Pangas asuva Finantsinspeksiooni arvelduskontoga.

Tulud ja kulud

Tulud ja kulud on kajastatud tulude-kulude aruandes arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest.

Hinnangud

Raamatupidamise aastaaruande koostamine vastavalt hea raamatupidamistava nõuetele eeldab juhatuse hinnangu andmist Eesti Panga varasid ja kohustusi ning aruandeperioodi tulusid ja kulusid mõjutavate asjaolude kohta bilansikuupäeva seisuga. Need hinnangud põhinevad raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga kättesaadaval teabel Eesti Panga seisundi ning kavatsuste ja riskide kohta.

KIRJE 1 – KULD

Eesti Panga kullareservide väärtuse muutusest annab ülevaate alltoodud tabel:

	Kogus (untsi)	Untsi turuhind (krooni)	Turuväärtus (tuhat krooni)
Jääk 2005. aasta lõpus	8 250,171	6 789,780	56 017
Ümberhindlus	-	-	6 152
Jääk 2006. aasta lõpus	8 250,171	7 535,460	62 169

KIRJE 2 – SUHTED RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDIGA (RVF)

Nõue RVFi vastu sisaldab Rahvusvahelise Valuutafondi arveldusühiku (SDR) kontot RVFis, osalust RVFis ning muid nõudeid.

tuhat krooni

	2006	2005
Kokku nõuded RVFile	1 176 705	1 244 068
Osalus RVFis	1 164 779	1 231 491
SDR konto RVFis	1 023	1 037
Muud nõuded RVFile	10 903	11 540

SDRi konto RVFis

Igale RVFi liikmesriigile avatakse SDRi konto, mida kasutatakse laenuühingute ja mitmesuguste muude sama-laadsete operatsioonide läbiviimiseks liikmesriigi ja RVFi vahel. Järgnev tabel kajastab liikumisi Eesti Vabariigi SDRi kontol RVFis.

tuhat krooni

SDR konto RVFis	2006	2005
Jääk aasta algul	1 037	953
Intressi- ja muud tulud	80	51
Kursivahed	-94	33
Jääk aasta lõpul	1 023	1 037

Osalus RVFis

Suhtes Eesti Vabariigi ja RVFi vahel tegutseb Eesti Pank fiskaalagendina ning RVFi kroonihoiuste ja võlakohustuste depositaarina. Igale RVFi liikmesriigile on kehtestatud kvoot, mis määrab tema osaluse (liikmemaksu) suuruse ja hääleõiguse RVFis. RVFi liikmeksolek on kajastatud varades ja see võrdub liikmesriigi kvoodiga. 2006. aasta lõpul oli Eesti Vabariigi kvoot Rahvusvahelises Valuutafondis 65 200 000 SDRi.

Eesti Vabariik on tasunud oma liikmemaksu valitsuse võlakohustustega, mis on deponeeritud Eesti Pangas ja kajastuvad kirjel „RVFi kroonikontod“. Nimetatud võlakohustused ei kannu intressi.

tuhat krooni

Osalus RVFis (aktiva)	2006	2005
Jääk aasta algul	1 231 491	1 161 271
Kursivahed	-66 712	70 220
Jääk aasta lõpul	1 164 779	1 231 491
RVFi kroonikontod (passiva)		
Jääk aasta algul	1 231 400	1 161 184
Kursivahed	-66 724	70 215
Jääk aasta lõpul	1 164 676	1 231 399

Muud nõuded RVFile

Alates 1997. aasta märtsist kajastatakse sellel kirjel summasid, mida RVF on reserveerinud oma finantsseisundi tugevdamiseks ning mille allikaks on valmisolekulaenu (*Stand-by Arrangement*, SBA) ja majandusarengu soodustamise sihtlaenu (*Systemic Transformation Facility*, STF) intressimäärale lisatud protsendimäär (praegusel hetkel ca 0,1%).

tuhat krooni

Muud nõuded RVFile	2006	2005
Jääk aasta algul	11 540	10 882
Kursivahed	-637	658
Jääk aasta lõpul	10 903	11 540
Eesti Pank, SBA laenuga seotud nõue	6 005	6 362
Valitsus, STF laenuga seotud nõue	4 898	5 178
Kokku	10 903	11 540

KIRJE 3 – PANGAKONTODE JÄÄGID, VÄÄRTPABERIINVESTEERINGUD, VÄLISLAENUD

tuhat krooni

	Jääk 2005. aasta lõpul	Järelejäänud tähtaja struktuur				
		kuni 3 kuud	3–12 kuud	1–3 aastat	3–5 aastat	üle 5 aasta
	25 585 109	14 792 362	5 819 844	2 230 522	1 185 576	1 556 805
Sularaha ja jooksevkontod	425 782	425 782	-	-	-	-
Tähtajalised hoiused	998 016	998 016	-	-	-	-
Võlakirjad	21 799 053	11 006 306	5 819 844	2 230 522	1 185 576	1 556 805
Pöördrepotehingud	2 362 258	2 362 258	-	-	-	-
	Jääk 2006. aasta lõpul	Järelejäänud tähtaja struktuur				
		kuni 3 kuud	3–12 kuud	1–3 aastat	3–5 aastat	üle 5 aasta
	32 756 994	18 385 180	5 989 708	3 555 018	2 159 327	2 667 761
Sularaha ja jooksevkontod	434 952	434 952	-	-	-	-
Tähtajalised hoiused	879 084	879 084	-	-	-	-
Võlakirjad	27 256 223	12 884 409	5 989 708	3 555 018	2 159 327	2 667 761
Pöördrepotehingud	4 186 735	4 186 735	-	-	-	-

Eesti Panga välisvaluutareservide juhtimise reeglid lubavad tehinguid sooritada üksnes kõrge rahvusvahelise krediidireitinguga pankade ja finantsinstitutsioonidega ning limiteerivad krediidiriski, mida Eesti Pank oma välisvarade juhtimisel võtta saab. Emitendirisk on lubatud rahvusvaheliste reitinguagentuuride (S&P/Moody's) järgmiste minimaalsete krediidireitingute puhul:

- kuni üheaastase kestusega võlakirjade puhul A-1 või P-1;
- üle üheaastase kestusega võlakirjade puhul AA- või Aa3.

Eesti Panga välisvaluutareservid olid 2006. aastal paigutatud peamiselt euroala juhtivate tööstusriikide ja Ameerika Ühendriikide madala riskiastmega võlakirjadesse keskmise tähtajaga veidi üle ühe aasta.

KIRJE 4 – EUROSÜSTEEMIGA SEOTUD NÕUDED

Kirjel kajastatakse Eesti Panga osalust Euroopa Keskpangas (EKP).

2004. aasta 1. mail ühines Eesti Vabariik Euroopa Liiduga, mille tulemusena sai Eesti Pank Euroopa Keskpangade Süsteemi (EKPS) liikmeks. Vastavalt EKPSi ja EKP põhikirja artiklile 28 sai Eesti Pangast

EKP kapitali märkija. Märgitava kapitali arvutamise aluseks on kapitaliosaluse määr, mis on kehtestatud vastavalt EKPSi põhikirja artiklile 29.3 ning mida korrigeeritakse iga viie aasta järel. Eesti Vabariigi osalus EKP kapitalis on 0,1748%, mis arvutati vastavalt EKPSi põhikirja artiklile 29 Euroopa Komisjonilt saadud andmete põhjal võttes arvesse elanikkonna arvu ja sisemajanduse koguprodukti. Kuna Eesti Vabariik ei kuulu euroalasse, kohaldus talle põhikirja artikli 48 üleminekusäte, mille järgi kohustus Eesti Pank EKPSiga liitumisel maksta EKP-le 7% märgitud kapitalist summas 694 916 eurot (10,9 miljonit krooni). Ülejäänud 93% märgitud kapitalist tasub Eesti Pank Eesti Vabariigi liitumisel majandus- ja rahaliiduga.

KIRJE 5 – MATERIAALNE PÕHIVARA

Põhivara liikumise arvestus 2006. aastal:

tuhat krooni

	Hooned	Riistvara	Inventar	Tarkvara	Kokku
Soetusmaksumus					
Jääk 2005. aasta lõpul	210 429	64 440	80 231	49 887	404 987
Soetatud	74 937	3 460	21 441	9 472	109 310
Maha kantud, müüdüd		-19 192	-27 852	-1 087	-48 131
Jääk 2006. a. lõpul	285 366	48 709	73 820	58 271	466 166
Akumuleeritud kulum					
Jääk 2005. aasta lõpul	40 923	56 868	66 788	38 794	203 373
Arvestatud	8 347	5 028	7 231	7 561	28 168
Vähendatud		-19 192	-27 796	-1 087	-48 075
Jääk 2006. aasta lõpul	49 270	42 705	46 223	45 268	183 466
Jääkväärtus					
2005. aasta lõpul	169 506	7 572	13 442	11 093	201 613
2006. aasta lõpul	236 096	6 004	27 596	13 003	282 699
Ettemaksud põhivara eest					
Jääk 2005. aasta lõpul	15 250	17	20 811	5 426	41 504
Jääk 2006. aasta lõpul	12 097	98	0	0	12 195
Kokku põhivara					
2005. aasta lõpul	184 755	7 589	34 253	16 519	243 117
2006. aasta lõpul	248 193	6 102	27 596	13 003	294 895

Põhivarasid soetati 2006. aastal 109,3 miljoni krooni eest. Hoonete hankest peamise osa moodustas Sakala tn 6 hoone, mis võeti kasutusele novembris. Uue büroohoone maksumuseks kujunes 77,2 miljonit krooni ning lisaks oli 2006. aasta lõpu seisuga tehtud ettemakseid hoone serveriruumi ehituse eest summas 11,7 miljonit.

Riistvarahanked sisaldavad arvuteid, servereid, printereid ja mitmesuguseid tarvikuid. Inventarihangetest moodustasid enamiku mitmesugused büroomasinad, turvaseadmed ning mööbel. Tarkvarahangetest olid olulisemad kulutused süsteemitarvarale ning olemasoleva tarkvara täiendavate kasutajalitsentside soetamine.

KIRJE 6 – MUUD FINANTSVARAD – INVESTEERINGUD AKTSIATESSE JA OSALUSTESSE

Eesti Panga omanduses olevad aktsiad:

	Jääk 2006. aasta lõpul		Jääk 2005. aasta lõpul	
	Osalus (%)	Tuhat krooni	Osalus (%)	Tuhat krooni
Rahvusvaheline Arvelduspank (BIS)				
214 aktsiat (200 hääleõigusega)	M/A	3 397	M/A	3 397
Tallinna Börs (TB)				
29 aktsiat nimiväärtusega ä 10 000 krooni	1,1	44	1,1	44
KOKKU		3 441		3 441

M/A – mitte arvestatud

KIRJE 7 – BILANSIVÄLISTE INSTRUMENTIDE ÜMBERHINDLUSE ERISUS

Kirjel kajastatakse aasta lõpu seisuga lõpetamata tuletistehingute ümberhindlustest tulenevaid realiseerimata tulemeid.

Derivatiivide ümberhindlusel on kasutatud kuu viimase pangapäeva turuhindasid, kui need olid kättesaadavad, ja intressivahetuslepingute puhul tuluköverat. Lisaks on kirjel kajastatud välisvaluutas fikseeritud bilansiväliste instrumentide realiseerimata kursivahe, mis on leitud keskmise valuutakursi ja Eesti Panga päevakursi vahena.

KIRJE 8 – VIITLAEKUMISED JA ETTEMAKSTUD KULUD

tuhat krooni

	2006	2005
Intressimüü	286 931	108 756
Võlakirjad	278 374	101 452
Tuletistehingud	6 387	6 396
Pöördrepitehingud	1 412	154
Tähtajalised hoiused	588	574
Laenud	170	180
Nõuded Finantsinspektsiooni vastu	9 366	12 572
Muud nõuded	1 410	32 406
Ettemakstud kulud	10 692	9 290
Kokku	308 399	163 024

KIRJE 9 – MITMESUGUSED MUUD VARAD

Kirje hõlmab peamiselt Eesti Panga töötajatele antud laene summas 41,4 miljonit krooni (45,2 miljonit 2005. aastal). Eesti Panga töötajatele on antud kinnisvaraga tagatud eluasemelaene maksimaalselt 25 aastaks ja tarbimislaine tähtajaga kuni kaks aastat. Tarbimislaine intressimäär kehtestab igaks eelarveaastaks oma otsusega Eesti Panga nõukogu. Tarbimislaine intressimäär on võrreldav Eesti krediidiasutuste poolt samasugustel tingimustel väljastatavate laenude intressimääraga. Eluasemelaenu intressimäär aluseks on Eesti Panga poolt krediidiasutustele makstav reserviintressimäär, millele lisandub riskimarginaal. Reserviintressimäär oli võrdne Euroopa Keskpanga hoiuseintressimääraga, mis 2006. aasta jooksul

oli 1,25-2,50% vahemikus. Peale selle on antud öppelaene tähtajaga kuni 10 aastat ja intressimääraga 5%. Laenude allahindluse kohta on täiendav teave esitatud kirjel 20.

KIRJE 10 – RINGLUSES OLEV SULARAHHA

tuhat krooni

	2006	2005
Pangatähed	11 627 284	9 981 161
Mündid	135 869	120 555
Kokku	11 763 153	10 101 716

KIRJE 11 – RAHAPOLIITIKAGA SEOTUD KOHUSTUSED RESIDENTIDE EES

Sellel kirjel on kajastatud Eesti krediiasutuste arvelduskontod Eesti Pangas. Krediiasutuste hoiused kasvasid 2006. aasta jooksul 5,1 miljardi krooni võrra. Krediiasutuste arvelduskontodel hoitava raha eest makstavaks intressimääraks on Eesti Pank kehtestanud aruandekuu viimasel pangapäeval kehtinud Euroopa Keskpanga hoiuseintressimäära, mis 2006. aastal tõusis 1,25%lt 2,5%ni. Intressi arvestatakse arvelduskonto kuu keskmiselt järgilt (vt kirje 15).

KIRJE 12 – KOHUSTUSED KROONIDES TEISTE RESIDENTIDE EES

Kirjel kajastuvad Finantsinspektsiooni Eesti Pangas avatud arvelduskontol olevad vahendid, mida finantsjärelevalve subjektid tasuvad järelevalvetasuna. Finantsinspektsiooni arvelduskontol olevatele vahenditele arvestatakse intresse alates 2004. aastast.

Lisaks kajastuvad sellel kirjel ka Tallinna Börsi ja Eesti Väärtpaberikeskuse arvelduskontod.

KIRJE 13 – KOHUSTUSED VÄLISVÄÄRINGUS RESIDENTIDE EES

2006. aasta novembris liitus Eesti Pank üleeuroopalise automatiseeritud reaajalise euromaksete brutoarveldussüsteemiga TARGET. Sellel kirjel kajastatakse TARGETiga liitunud Eesti krediiasutuste euro-arvelduskontod.

KIRJE 14 – KOHUSTUSED VÄLISVÄÄRINGUS MITTERESIDENTIDE EES

Sellel kirjel kajastuvad repotehingud, mille tähtajad saabusid 2007. aasta jaanuari alguses.

KIRJE 15 – VIITVÕLAD JA ETTEMAKSTUD TULUD

tuhat krooni

	2006	2005
Intressikulu	-59 413	-20 340
Krediiasutuste hoiustelt	-34 655	-11 959
Tuletistehingutelt	-10 845	-8 381
Repotehingutelt	-613	0
Võlakirjade amortisatsioon	-13 300	0
Maksukohustused	-9 820	-8 875
Muud kohustused	-59 556	-48 785
Kokku	128 789	78 000

KIRJE 16 – MITMESUGUSED MUUD KOHUSTUSED

Põhilise osa kirjest moodustab Eesti Vabariigi Valitsuse nõue Rahvusvahelise Valuutafondi vastu, mis kajastatakse Eesti Panga bilansis kohustusena Eesti Vabariigi Valitsuse ees. Nõue on seotud Eesti Vabariigi osalemisega RVFi finantsseisundi tugevdamises majandusarengu soodustamise sihtlaenu (STF) pealt arvestatud lisaintresside kaudu.

KIRJE 17 - ÜMBERHINDLUSKONTOD

tuhat krooni

	2006	2005
Välisvaluuta	34 251	-
Tuletistehingud	25 664	-
Võlakirjad	1 065	-
Kokku	60 980	0

Ümberhindluskontodel kajastatakse alates 2006. aastast varade ja kohustuste realiseerimata tuludest tulenevaid ümberhindlusreserve.

Aasta lõpu realiseerimata kulu kajastatakse tulude-kulude aruandes kuluna real „Allahindlused“.

KIRJE 18 – KAPITAL JA RESERVID

Kapital ja reservide liikumine 2006. aastal:

tuhat krooni

	Jääk 2006. aasta lõpul	2005. aasta kasumi jaotus	Jääk 2005. aasta lõpul
Põhikapital	100 000	-	100 000
Reservkapital	500 000	-	500 000
Erireserv	3 201 770	178 046	3 023 724
Kokku	3 801 770	178 046	3 623 724

Vastavalt Eesti Panga seaduse paragrahvile 30 suunatakse vähemalt 25% aastakasumist nii põhikapitali kui ka reservkapitali suurendamiseks. Pärast nimetatud eraldiste tegemist võidakse osa kasumist Eesti Panga nõukogu otsusel suunata sihtkapitalide ja -fondide moodustamiseks ja täiendamiseks. Kasumi ülejäänud osa kantakse riigieelarvesse.

KIRJE 19 – PUHAS INTRESSITULU

tuhat krooni

	2006	2005
Puhas intressitulu	568 195	327 755
Intressitulu	1 055 344	644 768
Võlakirjad	799 762	496 182
Pöördrepitehingud	143 738	71 966
Tuletistehingud	85 320	60 734
Tähtajalised hoiused	25 099	14 179
Personallaenuid	1 417	1 700
Muud	8	7
Intressikulu	-487 149	-317 013
Võlakirjad	-51 391	-152 933
Repitehingud	-35 964	-10 687
Tuletistehingud	-143 823	-52 641
Tähtajalised hoiused	-276	-124
Krediidiasutuste hoiuste intressid	-255 050	-100 112
Muud	-645	-516

KIRJE 20 – FINANTSTEHINGUTE PUHASTULEM, ALLAHINDLUSED JA ERALDISED

tuhat krooni

	2006	2005
Finantstehingute puhastulem	-153 558	74 966
Realiseeritud kasum/kahjum finantstehingutest	-50 473	75 242
Võlakirjad	-64 195	85 929
Tuletistehingud	13 182	-15 090
Kursivahe kulud/tulud	-14 970	4 243
Finantsvarahalduse kulu	-683	0
Muud	16 193	160
Allahindlused	-103 085	-276
Võlakirjad	-77 306	0
Tuletistehingud	-26 133	0
Laenuportfelli allahindluse netomuutus	354	-276

2005. aasta rida „Realiseeritud kasum/kahjum finantstehingutest“ sisaldab peale realiseeritud tulude ja kulude ka finantsinstrumentide ümberhindlusest tekkinud realiseerimata tulusid ja kulusid. Alates 2006. aastast kajastatakse sellel real ainult realiseeritud tulemid ning real „Allahindlused“ kajastub aasta lõpu realiseerimata kulu.

2006. aasta real „Realiseeritud kasum/kahjum finantstehingutest“ kajastatakse lisaks veel 2006. aasta alguses arvestuspõhimõtete muudatusest tekkinud tulu summas 16,2 miljonit krooni.

KIRJE 21 – PUHASTULEM TEHINGU- JA VAHENDUSTASUDEST

tuhat krooni

	2006	2005
Tehingu- ja vahendustasud	10 579	9 023
Arveldusteeninduse tulud	10 937	9 515
Futuuride ja optioonide komisjonitasud	-642	-798
Trahvid, viivised ja muud	284	306

Suurema osa sellel kirjel kajastatavatest summadest moodustavad krediidasutuste arvelduskontode teenindamisega seotud tulud.

KIRJE 22 – DIVIDENDITULUD

Selle kirjel kajastub Rahvusvahelise Arvelduspanga aktsiatelt saadud dividend. 2005. aastal kajastub sellel kirjel lisaks ka dividenditulu Tallinna Börsi aktsiatelt summas 97 000 krooni.

KIRJE 23 – TEGEVUSTULUD

Suure osa muudest tegevustuludest (7,7 miljonit krooni) moodustavad laekumised Finantsinspeksioonile osutatud teenuste eest. Vastavalt Finantsinspeksiooni ja Eesti Panga vahel sõlmitud koostööprotokollile tasus Finantsinspeksioon Eesti Pangale 2005. ja 2006. aastal igakuiste maksete näol osutatud tugiteenuste eest 100% nende tugiteenuste maksumusest. Eesti Pank osutab Finantsinspeksioonile järgmisi teenuseid: infotehnoloogia-, raamatupidamis- ning kinnisvara- ja haldusteenus. Lisaks hüvitab Finantsinspeksioon ka neile soetatud põhivara amortisatsioonikulu.

Numismaatilis-bonistiliste toodete müügituluna laekus 2006. aastal 6 miljonit krooni, millest enamiku moodustasid meenemüntide müügi tulud.

Varahalduse tulude all kajastatakse Tagatisfondi ja Eesti Haigekassa makstav teenustasu Eesti Pangale nende vahendite paigutamise eest.

Rendituludes kajastatakse Eesti Panga koolituskeskuste rendituluseid. Vara müügituludes sisaldub Eesti Pangale mittevajaliku põhivara ning laovarude müügitulu.

tuhat krooni

	2006	2005
Tegevustulud	15 787	11 617
Finantsjärelevalve hüvitatavad kulud	7 744	7 826
Müntide ning numismaatilis-bonistiliste toodete müügitulu	5 970	2 154
Renditulu	952	703
Varahalduse tulu	896	657
Tulu vara müügist	83	223
Muud tulud	142	53

KIRJE 24 – PÕHITEGEVUSKULUD

2006. aasta põhitegevuskulud suurenesid 2005. aastaga võrreldes 32%.

tuhat krooni

	2006	2005
Personalikulu	-97 894	-84 957
Palgad	-71 755	-62 191
Hüvitised ja soodustused	-1 907	-1 653
Sotsiaalmaks	-24 033	-20 826
Töötuskindlustusmaks	-199	-287

Võrreldes 2005. aastaga kasvas personalikulu 2006. aastal 15%. Personalikulu sisaldas peamiselt palgakulu koos maksudega. Palgakulu kasv tulenes üldisest palgatõusust ja töötajate karjääri ja individuaalse arenguga seotud palgatõusust.

Hüvitiste ja soodustuste kulu moodustasid peamiselt Eesti Panga töötajale makstavad ühekordsed toetused ning osaluspensioni hüvitised. Hüvitiste ja soodustuste kulu oli 2006. aastal eelmise aastaga võrreldes mõnevõrra suurem. Enim kasvasid pensionikulud ning veidi ka õppelaenude kustutamise ja toetuste kulud.

2006. aasta lõpul oli Eesti Pangas täidetud 238 ametikohta, 2005. aasta lõpul 233.

2006. aastal osales Eesti Pank oma töötajate ja Eesti Panga nõukogu liikmete investeeringutes vaba- ja tahtlikku pensionikindlustusse kokku 0,9 miljoni krooni ulatuses. Eesti Pank maksis kahele isikule ka teenetepensioni tunnustusena Eesti raha- ja pangasüsteemi arendamisel osutatud eriliste teenete eest. Teenetepensioni suurus oli 1,6kordne Eesti keskmine palk. 2006. aastal moodustas teenetepensioni kulu pangale 0,3 miljonit krooni.

Rahatähtede ja müntide valmistamise kulud olid 2006. aastal 2005. aastaga võrreldes 36,2 miljoni krooni võrra suuremad. Sularaha valmistamise kuludes sisaldasid käibemüntide ja pangatähtede valmistamise kulud 35,7 miljonit krooni ning numismaatilis-bonistiliste toodete valmistamise kulud 2 miljonit krooni. 2006. aastal vermiti 10-, 20- ja 50sendiseid ja ühekrooniseid käibemüntide ning valmistati kahe- ja kümnekrooniseid pangatähti. Samuti vermiti 2006. aastal taliolümpiamängudele ja Rahvuskooper Estoniale pühendatud hõbemüntide.

Haldus- ja majanduskulu kasvas 2005. aastaga võrreldes 7 miljonit krooni, eelkõige suurenenud finantsvara halduskulude ning kinnisvara remondi- ja halduskulude tõttu.

Finantsvara halduskulu kasvas 2005. aastaga võrreldes 2,8 miljonit krooni võrra. Kasv tulenes põhiliselt välisreservide haldustasude mahu tõusust.

Kinnisvara remondi- ja halduskulu suurenes 2005. aastaga võrreldes 1,7 miljonit krooni võrra. Tõusu põhjuseks oli peamiselt uue Sakala 6 büroohoone mööbli ja sisustusmaterjalide hankimine.

Koolitus- ja lähetuskulude kasv 2006. aastal oli tingitud peamiselt lähetuste mahu suurenemisest. Töölähetuskuluna käsitletakse lähetatu reisi- ja majutuskulusid, päevarahasid ning konverentside või seminaride osavõtutasusid.

Avalike suhete ja trükiste kulude mahu kasvu 1,4 miljoni võrra põhjustasid kulutused euroraha teabekampaniatele ning avalike ürituste korraldamise mahu suurenemine.

Infotehnoloogia hoolduskulud kasvasid 2006. aastal miljoni krooni võrra. Infotehnoloogia hoolduskuludest moodustasid tarkvara hoolduskulud 56%, riistvara remondi- ja hoolduskulud 22%, andmeside kulud 21% ning muud kulud 1%. Võrreldes 2005. aastaga suurenes infotehnoloogiakulude maht lisandunud tarkvara hoolduskulude tõttu.

Muude kulude hulgas moodustas peamise osa bürookulu summas 4,7 miljonit krooni ning panga korraldatud seminaride ning ürituste kulu summas 3,7 miljonit krooni.

tuhat krooni

	2006	2005
Haldus- ja majanduskulu	-80 680	-73 593
Infotehnoloogia hoolduskulu	-17 548	-16 558
Kinnisvara remondi- ja halduskulu	-14 839	-13 103
Finantsvara halduskulu	-14 295	-11 446
Koolitus- ja lähetuskulu	-11 686	-10 995
Avalikud suhted ja trükised	-7 664	-6 311
Side- ja transpordikulu	-2 920	-3 361
Õigusteeninduse, -ekspertiisi ja kohtukulu	-457	-770
Muud kulud	-11 271	-11 049

KIRJE 25 – KASUMI JAOTUS

Eesti Panga kasumijaotuse strateegia aluspõhimõte on vältida Eesti Panga omakapitali ja kohustustevaba välisvaluutareservi liiga kiiret vähenemist kesksete majandusnäitajate suhtes enne Eesti ühinemist majandus- ja rahaliiduga.

Hinnanud 2006. aasta aprillis kasumijaotuse strateegiat, otsustas Eesti Panga nõukogu jätkata eelnimetatud kasumijaotuse strateegiat ning kanda 2005. aasta kasumist riigieelarvesse 59,3 miljonit krooni ja erireservi 178 miljonit krooni.

KIRJE 26 – TULETISTEHINGUD

tuhat krooni

	Lepinguline väärtus
Tuletistehingud	
Seisuga 31.12.2005 kokku	10 389 426
Välisvaluuta forvardtehingud	1 431 171
Intresside vahetustehingud	836 496
Välisvaluuta vahetustehingud	1 323 749
Futuurtehingud	6 798 010
Opsioonid	0
Seisuga 31.12.2006 kokku	21 770 865
Välisvaluuta forvardtehingud	6 610 880
Intresside vahetustehingud	4 263 428
Välisvaluuta vahetustehingud	0
Futuurtehingud	7 557 771
Opsioonid	3 338 786

Tuletistehinguid kasutatakse välisvaluutareservide juhtimisel riskide maandamise eesmärgil.

KIRJE 27 – POTENTIAALEDSED KOHUSTUSED

tuhat krooni

	Jääk 2006. aasta lõpul	Jääk 2005. aasta lõpul
Potentsiaalsed kohustused	180 928	161 355
BIS aktsiate 75%ne sissemaksmata osa	8 651	9 625
EKP osaluse 93%ne sissemaksmata osa	144 456	144 456
Lepingulised kohustused sularaha valmistamiseks	27 821	7 274

Rahvusvaheline Arvelduspank

Alates 1930. aastast eksisteerib tinglik kohustus Rahvusvahelise Arvelduspanga suhtes. See tinglik kohustus kujutab endast 75%st sissemaksmata osa Šveitsi kuldfrankides nomineeritud Rahvusvahelise Arvelduspanga aktsiate eest, mille summa oli bilansipäeval 8,7 miljonit krooni (vt kirje 6).

Euroopa Keskpank

2004. aastal ühines Eesti Euroopa Liiduga ja Eesti Pank sai EKPSi liikmeks. Vastavalt EKPSi ja EKP põhikirja artiklile 28 sai Eesti Pangast EKP kapitali märkija. Eesti Pank tasus ühinemisel 7% märgitud kapitalist summas 694 916 eurot (10,9 miljonit krooni). Eesti Panga lasub kohustus tasuda ülejäänud 93% märgitud kapitalist summas 9,2 miljonit eurot (144 miljonit krooni) Eesti ühinemisel majandus- ja rahaliiduga.

Rahatähtede ja müntide valmistamine

2006. aasta lõpul ulatusid Eesti Panga lepingulised kohustused sularaha valmistamiseks 2007. aastal 27,8 miljoni kroonini.

SÕLTUMATU AUDIITORI JÄRELDUSOTSUS

Eesti Panga nõukogule:

Oleme auditeerinud lehekülgedel 68 kuni 87 esitatud Eesti Panga raamatupidamise aastaaruannet, mis koosneb bilansist seisuga 31. detsember 2006, antud kuupäeval lõppenud aruandeaasta kohta koostatud tulude-kulude aruandest ja omakapitali muutuste aruandest, oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõttest ja muudest selgitavatest lisadest.

Juhatus vastutus raamatupidamise aastaaruande koostamise eest

Juhatus vastutab nimetatud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esituse eest kooskõlas Eesti Panga seaduse ja raamatupidamise aastaaruandes kirjeldatud „Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtetega“. Juhatus kohustuste hulka kuulub muuhulgas ka sellise sisekontrolli süsteemi kujundamine, kehtestamine ja haldamine, mis tagab raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esituse ilma pettustest või eksimustest tulenevate oluliste vigadeta. Juhatus kohustus on ka asjakohaste arvestuspõhimõtete valimine ja rakendamine ning põhjendatud raamatupidamislike hinnangute andmine.

Audiitori vastutus

Meie vastutame arvamuse eest, mida avaldame nimetatud raamatupidamise aastaaruande kohta meie auditi põhjal. Viisime oma auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Need standardid nõuavad, et me järgime eetikanõudeid ning planeerime ja viime auditi läbi saamaks põhjendatud kindlust asjaolule, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu.

Audit hõlmab protseduuride läbiviimist eesmärgiga saada tõendusmaterjali raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnäitajate ja avalikustatud informatsiooni kohta. Sooritatavad auditi protseduurid sõltuvad audiitori hinnangutest, sealhulgas hinnangust riskile, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada olulisi vigu, mis tulenevad pettusest või eksimusest. Nimetatud riski hindamisel, eesmärgiga planeerida asjakohaseid auditi protseduure, võtab audiitor arvesse raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja õiglase esitusviisi tagamiseks ettevõttes juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid ei anna hinnangut selle toimivuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse ja juhatuse poolt antud raamatupidamislike hinnangute põhjendatuse ning raamatupidamise aastaaruande üldise esitusviisi hindamist.

Usume, et meie kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Oleme seisukohal, et raamatupidamise aastaaruanne kajastab olulises osas õigesti ja õiglaselt Eesti Panga finantsseisundit seisuga 31. detsember 2006 ja aruandeaasta majandustulemust kooskõlas Eesti Panga seadusega ja raamatupidamise aastaaruandes kirjeldatud „Raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtetega“.

Veiko Hintsov
Vannutatud audiitor
3. aprill 2007

AS Deloitte Audit Eesti

EWR

SADA
ETT

RIIGIKASSA-TÄHT
REICHSKASSE

SETZLI
DSKA
AKZ · B

EWR

**SADA MARKA · HUNDERT MARK.
ETT HUNDRA MARK · СТО МАРКЪ.**

RIIGIKASSA-TÄHT-ON EESTI-VABARIIGI-PHIIDES-SEADUSLIK · MAKSIABINÜ--DIESER
REICHSKASSENSCEIN IST · INNERMALB-DER-GRENZEN-DER ESTNISCHEN-REPUBLIK
DAS-GESETZLICHE-ZAHLUNGSMITTEL--DENNA-RIKSKASSA-SEDEL · ANVANDES-I-HELA
ESTLÄNSKA-REPUBLIKEN · SOM-OBLIGATORISK-BETALNINGSMEDEL--СЕЙ-КАЗНАЧЕЙ-
СКИ-ЗНАКЪ-ВЪ-ПРЕДЛАЖЪ-ЕСТОНСКОЙ-РЕСПУБЛИКИ-ЯВЛЯЕТСЯ-ЗАКОННЫМЪ
ПЛАТЕЖНЫМЪ-СРЕДСТВОМЪ.

*RIIGIKASSA TÄHTSISE ÜHETESEMINE EWK VÕLTSAMINE, NÄRAGA KUI
REICHSKASSE EIN FÖLTSITIG KASSA TÄHTSISE AVALLAUTAMINE DV
KAZNAYTAY NOME OBLIGATYNOBNOVA IN IUNNODOVA KUNN ZAKONNAY*

100
MARKA

ANNO 1919

ANNO 1919

MARKA · HUNDERT MARK.
HUNDRA MARK · СТО МАРКЪ.

ON EESTI VABARIIGI PIIRIDES SEADUSLIK MAKSUABINÕU...
NSCEIN IST INNERHALB DER GRENZEN DER ESTNISCHEN RE
CHE ZAHLUGSMITTEL... DENNA RIKSKASSA SEDEL ANVANDES
REPUBLIKEN, SOM OBLIGATORISK BETALNINGSMEDEL... СЕЙ КАЗ
Ъ ПРЕДЪЛАХЪ ЕСТОНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ ЯВЛЯЕТСЯ ЗАКОН
ПЛАТЕЖНЫМЪ СРЕД

Lisad

RIIGIKASSA TÄHTEDE JÄRELTEGEMINE EHK VÕLTSIMINE NIISAMA
ÄRELTEHTUD EHK VÕLTSITUD KASSA TÄHTEDE LAIALILAOTAN
KARISTATAV KOIGI ÕIGUSTE KAO TAMISEGA JA SUNNITÕÕGA KUNNI 8 M

MARKA

ÜLEILMNE MAJANDUS 2006. AASTAL

Üleilmne majandusaktiivsus püsis 2006. aastal ühtlasel ja trendipärasel tasemel. Rahvusvahelise Valuutafondi hinnangul kasvas arenenud riikide koguprodukt 2006. aastal 3,1% (2005. aastal 2,5%; vt tabel 1)¹. 2007. aastaks prognoositakse majanduskasvu aeglustumist 2,7%ni ning sama kiire kasvu jätkumist oodatakse ka 2008. aastal.

Piirkonniti oli 2006. aastal majanduskasv suhteliselt erinev. See püsis endiselt kõrgeim Aasia arenevates tööstusriikides. Hiina 2006. aasta majanduskasv oli 10,7%. USA majanduskasv oli aasta kokkuvõttes kõrge (3,4%), olles seejuures esimesel poolaastal märgatavalt kõrgem kui teisel. Euroala majanduskasv oli 2006. aastal 2,8% ja Jaapani oma 2,2%. Võrreldes aasta alguses prognoosituga² oli tegelik majanduskasv USAs täpselt selline, nagu oodati, euroalal 1,0 protsendipunkti võrra kõrgem ning Jaapanis 0,1 protsendipunkti võrra kõrgem.

2006. aastal toetasid üleilmset majanduskasvu suhteliselt stabiilne geopoliitiline olukord ning looduskatastroofide vähesus. Aasta teisel poolel hakkas kiirelt halvenema USA kinnisvarasektori olukord, kuid augustis alanud naftahinna langus kompenseeris mõneti selle sektori negatiivset mõju ülejäänud majandussektoritele. Naftahinna tõus esimesel poolaastal tugevdas küll korraks globaalseid inflatsioonisurveid, kuid need vaibused taas aasta teisel poolel. Tööturustatistika näitas tööpuuduse püsimist rekordmadalate tasemetel lähedal kõikides suuremates majanduspiirkondades.

AMEERIKA ÜHENDRIIGID JA JAAPAN

2006. aasta esimesel poolel püsis **Ameerika Ühendriikide** roll üleilmse majanduskasvu mootorina, kuid teisel poolel hakkas USA majandusaktiivsus vähenema. Suunanäitajaks oli kinnisvarasektor, mis hakkas pärast 2005. aasta lõpus saavutatud

Tabel 1. Arenenud riikide majandusnäitajad

	SKP kasv (%)		THI aasta keskmine kasv (%)		Töötuse aasta keskmine tase (%)		Riigieelarve ülevõi puudujääk (% SKP suhtes)		Jooksevkonto saldo (% SKP suhtes)	
	2005	2006*	2005	2006*	2005	2006*	2005	2006*	2005	2006*
Maailm	4,8	5,3								
Arenenud riigid	2,5	3,1	2,3	2,3	6	5,6	-2,5	-1,9	-1,4	-1,7
Ameerika Ühendriigid	3,2	3,4	3,4	3,2	5,1	4,7	-3,7	-2,6	-6,4	-6,4
Jaapan	1,9	2,2	-0,6	0,2	4,4	4,1	-4,8	-4,3	3,6	3,9
Euroala	1,4	2,8	2,2	2,2	8,6	7,8	-2,4	-1,8	-0,1	-0,5
Saksamaa	0,9	2,7	1,9	1,8	9,1	8,1	-3,2	-1,9	4,0	3,9
Prantsusmaa	1,2	2,0	1,9	1,9	9,9	9,3	-2,9	-2,6	-1,6	-2,3
Soome	2,9	5,8	0,8	1,3	8,4	7,7	2,5	2,9	4,9	5,7
Muud ELi liikmesriigid										
Ühendkuningriik	1,9	2,7	2,0	2,3	4,8	5,4	-2,9	-2,6	-2,4	-2,9
Rootsi	2,9	4,8	0,8	1,6	5,8	5,5	2,8	2,8	7,1	6,0

* 2006. aasta andmed on esialgsed.

Allikas: Rahvusvahelise Valuutafondi *World Economic Outlook*, veebruar 2007

¹ Rahvusvahelise Valuutafondi *World Economic Outlook*, aprill 2007.

² *Consensus Forecasts*, jaanuar 2006.

rekordtasemeid järsult langema. Kinnisvarasektori negatiivset mõju teistele majandussektoritele pehmendas veidi alanenud naftahind, mis soodustas eratarbimist. USA välistasakaal püsis endiselt halb ning jooksevkonto puudujääk ületas 6% taseme SKPst. Eelarvetasakaal samas paranes aasta jooksul ning eelarvepuudujääk langes aasta lõpuks alla 2% SKPst. Nii jooksevkonto kui eelarve puudujääki kattis aasta jooksul jätkuvalt suur kapitali netosissevoov USA väärtpaperitesse.

Seoses trendipärase majanduskasvu jätkumisega ning nafta hinnatõusust tingitud inflatsiooniohuga jätkas USA föderaalreserv aasta esimesel poolel stimuleeriva rahapoliitika normaliseerimist: baasintressimäära tõsteti neljal korral 25 baaspunkti võrra 4,25%lt 5,25%ni. Teisel poolaastal püsis baasintressimäär majanduskasvu pidurdumisest ning inflatsioonisurveid leevendavast naftahinna langusest tingitud muutumatuna.

Inflatsioon Ameerika Ühendriikides tõusis esimese poolaasta lõpuks naftahinna tõusust tulenevalt 4,3%ni, kuid alanes aasta lõpuks tagasi 2,0–2,5% vahemikku. Tööpuudus vähenes jaanuari 4,7%lt aasta lõpuks 4,4–4,5%ni (viimase viie aasta madalaim). Hõive kasv püsis aasta jooksul keskpärane, langedes siiski tööstussektoris.

Jaapani majanduskasv püsis 2006. aastal trendipärasel tasemel. Jätkuvalt kasvas enim tööstussektor: tööstustoodangu aastakasv kõikus 3–6% vahemikus ning ekspordi aastakasv püsis stabiilselt üle 10% taseme. Eratarbimine oli nõrgem: jaemüügi aastakasv oli aasta lõpuks negatiivne. Aasta kokkuvõttes oli majanduskasv 2,2%. Jaapani tarbijahindade kasv jõudis aasta keskpaigaks positiivsele poolele, tõustes augustis 0,9%ni. Aasta lõpukuu del hinnakasv taas aeglustus. Tööpuudus langes Jaapanis aasta alguse 4,4%lt aasta lõpuks 4,0%le (viimase kaheksa aasta madalaim). Kindlalt positiiv-

senä püsinud majanduskasvu ning inflatsiooni tõttu lõpetas Jaapani keskpank ka mitu aastat kestnud nullintressimäära poliitika, tõstes baasintressimäära 0,25%le.

EUROALA

Euroala riikide majanduskasv kiirenes kogu 2006. aasta jooksul ning aasta kokkuvõttes ületas SKP aastakasv (2,8%) tuntavalt aasta alguses prognoositu. Komponentide lõikes oli majanduskasv ühtlane, positiivse panuse andsid nii eratarbimine, erainvesteeringud, valitsussektor kui ka netoeksport.

Inflatsioonidünaamika oli euroalal samasugune nagu USAs: naftahinna tõusust tingitud hinnasurved tõstsid tarbijahindade aastakasvu juulis 2,5%ni, kuid aasta lõpuks langes inflatsioon tagasi 1,9%le. Tarbijahindade alusinflatsioon tõusis jaanuari 1,2%lt detsembris 1,5%le. Euroala tööpuudus püsis aasta lõikes langustrendil, alanedes jaanuari 8,3%lt detsembris 7,5%le.

Trendipärase majanduskasvu püsimise ning alusinflatsiooni ja rahapakkumise kasvu kiirenemise tõttu jätkas Euroopa Keskpank baasintressimäära taseme normaliseerimist, tõstes baasintressimäära igas kvartalis 25 baaspunkti võrra 2,25%lt 3,25%le.

Euroala majanduse väljavaated 2007. aastaks on positiivsed, kuid majanduskasvu osas oodatakse siiski mõningast aeglustumist 2,0%ni³.

RAHVUSVAHELISED FINANTS- JA TOORMETURUD

Peamistel **aktsiaturgudel** jätkus 2006. aastal tõusutrend, mida toetasid eelkõige maailmamajanduse tsükliline tõusufaas ja ettevõtete head majandustulemused. Kuigi mais-juunis leidis aset üsna järsk ja ulatuslik hinnalangus, ei mõjutanud see üldiselt soodsat majanduskeskkonda ning tõusutrend jätkus teisel poolaastal endise hooga. Juhtivatest ma-

³ Consensus Forecasts, jaanuar 2007.

janduspiirkondadest kasvas enim euroala aktsia-indeks FTSE Eurobloc 300 (19,1%). Eelmisest aastast edukam oli ka USA aktsiaturg, mille dünaamikat kajastav SP 500 indeks tõusis 13,6%. Jaapani aktsiaindeks Nikkei 225 kasvas 6,9%.

Võlakirjaturgudel mõjutas lühiajalisi intressimäärasid eelkõige juhtivate keskpankade rahapoliitika, mis oli suunatud majanduse ülekuumenemise vältimisele ja inflatsiooni pidurdamisele. Ameerika Ühendriikides jätkas föderaalreserv ootuspäraselt baasintressimäära tõstmist, kergitades selle esimesel poolaastal 4,25%lt 5,25%le. Teisel poolaastal baasintressimäära ei muudetud, kuna majanduskasv hakkas eeskätt eluasemeturu jahtumise tõttu aeglustuma. Euroopa Keskpank tõstis baasintressimäära viis korda, kokku 1,25 protsendipunkti võrra. Olulise sündmusena võib märkida ka baasintressimäära tõstmist Jaapanis 0,25%le, mis tähistas sealse majanduse elavnemise kindlustumist ja deflatsiooniperioodi ületamist. Kõrge majandusaktiivsuse ja karmistuva rahapoliitika tingimustes suurenesid ka pikaajalised intressimäärad. USAs tõusis kümneaastase tähtajaga riigivõlakirjade intressimäär 0,31, euroalal 0,64 ja Jaapanis 0,21 protsendipunkti võrra.

Valuutaturgudel toimus taas pööre USA dollari trendis. Kui 2005. aastal dollar tugevnes, siis 2006. aastal hakkas see teiste põhivaluutade suhtes taas nõrgenema, kuna ilmnisid märgid riigi majanduskasvu aeglustumisest. Euro kurss dollari suhtes tõusis seetõttu 1,32ni ehk 11,4% võrra. Jaapani jeeni kurss dollari suhtes muutus aga vähe, kuna jeeni kasutati jätkuvalt laialdaselt laenuvaluutana. Nõrgenevat jeeni ei suutnud kuigi palju toetada ka baasintressimäära tõstmine Jaapani keskpanga poolt, sest teised keskpangad suurendasid baasintressimäära veelgi enam. USA dollari suhtes nõrgenes jeen 1,1% ja euro suhtes 12,7%.

Toormeturgudel jätkus ühe olulisema trendina toornafta hinna tõus, mida kannustas tugev nõudluspoolne surve. Kõrgeim hinnatase saavutati augusti alguses, mil ühe barreli toornafta eest maksti

USAs 77 dollarit. Hiljem alanes naftahind taas aasta alguse tasemele (61 dollarit) ning jäi seega aasta kokkuvõttes praktiliselt muutumatuks. Küllaltki suurtes piirides kõikus ka kulla hind, tõustes aastaga 636,7 dollarini untsist ehk 23,2%. Elava globaalse majandusaktiivsuse ja sellest tuleneva nõudluse suurenemise tõttu kasvas peamiste toormete üldist hinnataset kajastav CRB indeks 21,5% ehk märgatavalt enam kui eelnenud aastal.

EESTI MAJANDUS 2006. AASTAL

REAALSEKTOR

Rahapoliitiline keskkond

Euroopa Keskpank (EKP) hakkas alates 2005. aasta detsembrist tõstma rahapoliitilisi intressimäärasid, et ohjeldada euroala hinnastabiilsust ohustavaid riske. EKP rahapoliitiliste intressimäärade tõstmine mõjutas pangalaenude intressimäärasid ka Eestis. 2005. aasta lõpukuudel alanud mõõdukas intressimääratõus jätkus kogu 2006. aasta vältel. Kiirenenud majanduskasvu ja tugevnenud inflatsioonisurve taustal jäi pangalaenude kallinemine siiski minimaalseks ning laenukasvu tempo hoogsaks.

Enamikku aastast iseloomustas Eesti krooni mõõdukas tugevnemine USA dollari ja Taani krooni suhtes. Rootsi krooni suhtes aga Eesti kroon hoopis odavnes ning seetõttu jäi krooni nominaalkursus tööstusriikide vääringute suhtes keskmisena praktiliselt muutumatuks.

Seega soodustas **rahapoliitiline keskkond** tervikuna 2006. aasta majanduskasvu.

Sise- ja välisnõudlus

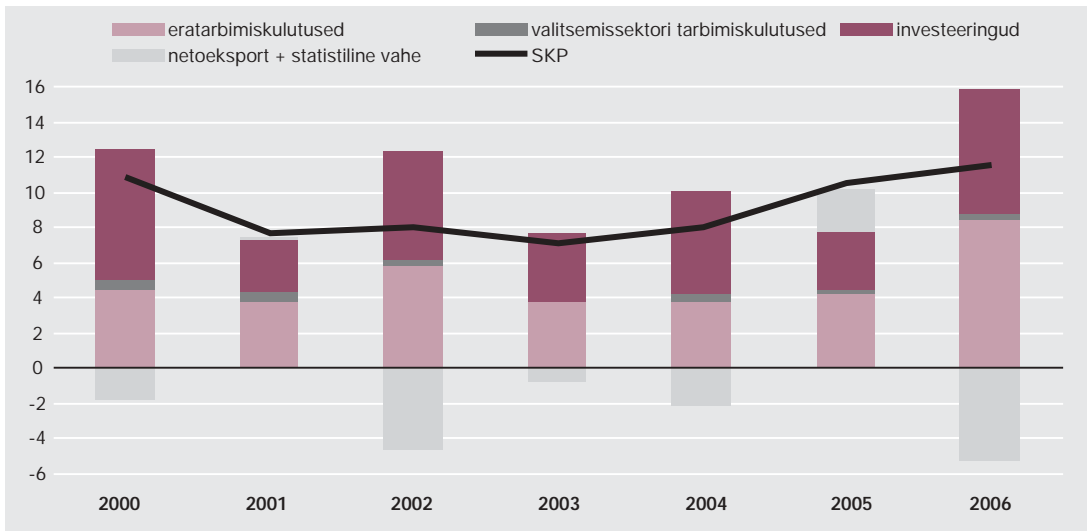
Esialgsete hinnangute järgi kasvas Eesti majandus 2006. aastal 11%. See on **viimase 15 aasta kiireim kasvutempo**. Pakkumise poolelt vaadatuna oli kasv laiapõhjaline, hõlmates peaaegu kõiki tegevusalasid ning töötleva tööstuse harusid (vt tabel 1).

Püsivhindades mõõdetuna kasvasid nii eratarbimine kui ka investeeringud veelgi kiiremini kui 2005. aastal. 2006. aasta esimesel poolel mängis sisenõudluse kasvu hoogustumises põhirolli kinnisvarasektor. Teisel poolaastal oli eratarbimise kasv veidi jõulisemgi kui esimesel poolaastal, ent investeeringud jagunesid majanduses ühtlasemalt. Kokkuvõttes ületas sisenõudluse kasv ikka veel suureneva pangalaenu mahu toel taset, mida võiks jätkusuutlikuks pidada.

Välisnõudlus oli viimaste aastate kõrgeim ning ekspordikasv oli jätkuvalt kiire. Kaupade väljavedu enam nii hoogsalt ei suurenenud kui 2005. aasta sügisel, mil see kiirenes (püsivhindades mõõdetuna) hüppeliselt 20%lt 30–35%ni. Kaubaekspordi kasvutempo jäi 2006. aasta sügisel ja talvel esimest korda üle mitme aasta alla 10%. Kaubagruppide ja tegevusalade kaupa oli kasvukiirus väga erinev. Kasv aeglustus eeskätt transiidi- ja allhankekaubanduse puhul. Lõppkokkuvõttes jäi SKP kasvutempo aasta teisel poolel veidi aeglasemaks võrreldes esimese poolaastaga (vt ka joonis 1).

Tabel 1. Sisemajanduse koguprodukti reaalkasv tegevusalade lõikes aastatel 2003–2006 (%)

	2003	2004	2005	2006
Põllumajandus, jahindus, metsamajandus	1,1	-7,1	2,4	0,4
Kalandus	-5,2	-8,4	0,5	-4,0
Mäetööstus	13,5	-4,9	6,3	7,3
Töötlev tööstus	7,0	11,5	12,6	12,8
Energeetika, gaasi- ja veevarustus	12,9	0,9	7,0	7,4
Ehitus	2,7	7,1	19,8	13,3
Hulgi- ja jaekaubandus	14,3	7,8	16,0	12,6
Hotellid ja restoranid	4,2	16,3	23,6	11,7
Veondus, laondus ja side	9,6	12,5	7,7	10,9
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	4,0	5,6	8,8	9,7
Finantsvahendus	18,9	22,6	25,2	22,8
Avalik haldus ja riigikaitse	4,7	1,1	2,3	2,1
Haridus	-0,9	0,9	0,9	5,3
Tervishoid ja sotsiaalhooldus	-0,6	4,2	6,5	6,8
Muud teeninduse liigid	1,6	5,5	5,7	7,0
SKP kokku	7,1	8,1	10,5	11,4

Joonis 1. SKP tarbimiskomponentide panus majanduskasvu (protsendipunkti)

Kiire majanduskasvu tugines, nagu eelmistelgi aastatel, välisrahastamisele ning 2006. aastat tervikuna iseloomustas jooksevkonto puudujäägi suurenenemine. Eelneva aastaga võrreldes halvenes jooksevkonto ja SKP suhe 2006. aastal umbes 4 protsendipunkti võrra; jooksevkonto puudujääk ulatus ligikaudu 15%ni (vt joonis 2).

Välisrahastamise vajadus ei kasvanud mitte väikes- te säästude, vaid suure investeeringunõudluse tõttu. **Kui säästumäär oli igati võrreldav arenenud tööstusriikide omaga, siis investeeringute tase oli tavatult kõrge.** Põhikapitali suurendamiseks ja varude soetamiseks tehtud rahapaigutuste maht kasvas 38%ni SKPst, ületades sellega veidi varasemate aastate taset. Välismaiste otseinvesteeringute sissevool jätkus senises tempos ega katnud kogu rahastamisvajakut. Seetõttu suurenes välisvõlg umbes 96%ni SKP suhtes.

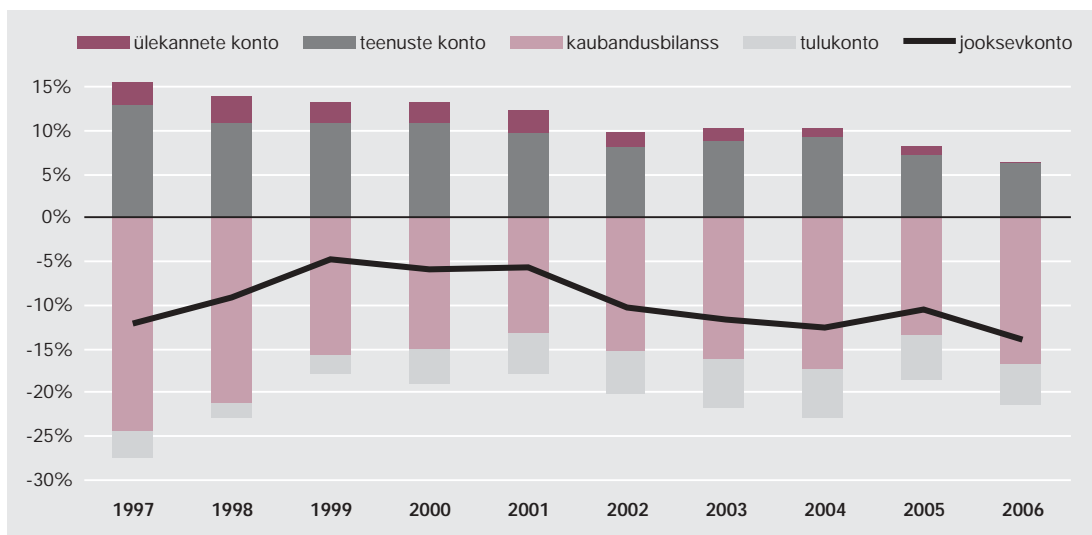
Inflatsioon

Juba teist aastat järjest kujunes tarbijahindade tõus oodatust kiiremaks. Aasta keskmisena kallines tarbijakorv 4,4%. **Algtõuge tarbijahindade kasvuks tulenes jällegi maailmaturuhindadest** (vt joonis 3).

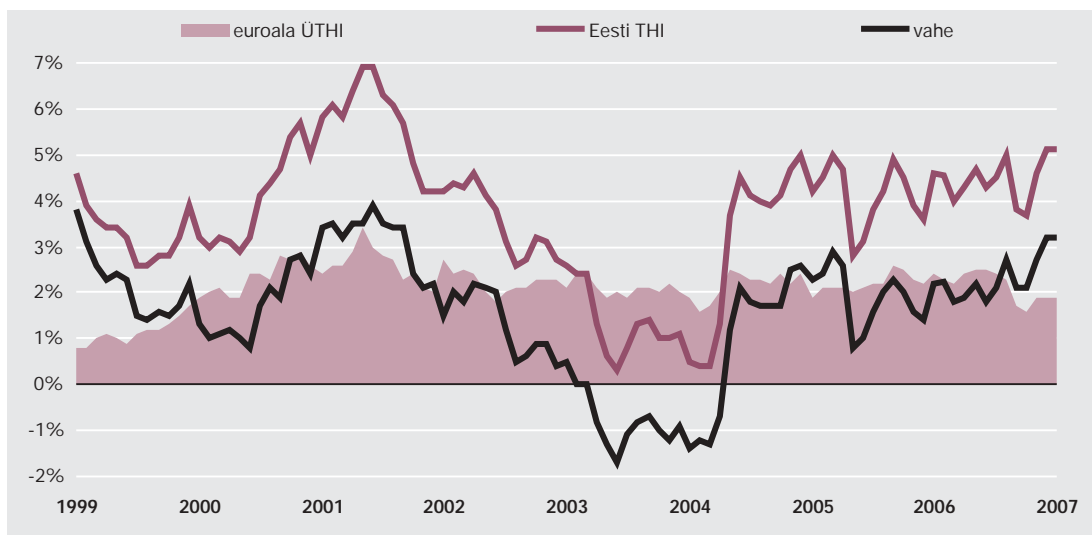
Kuigi aasta jooksul mõjutas inflatsioonitempot tugevasti naftahindade heitlikkus, ei kujunenud naftahinna tõus kõige tähtsamaks hinnakasvuteguriks. Naftahinna muutuste mõju ilmnes rohkem läbi ülekandumise teiste kütuseliikide ning transportiteenuste hindadele. Näiteks gaas kallines 52% ning sellega seotud soojusenergia 16%. Peale selle mõjutasid eluasemekulusid kommunaalteenuste hindade tõstmise, juba 2005. aasta lõpukuudel tõusma hakanud üürihinnad ning nõudlusest tulenev surve ehitusturul. **Eluasemekulude kasv tõi kaasa kogu teenustekorvi 5,7%se kallinemise.** Ootustega võrreldes kiirenes ilmselt kõige enam toidukaupade hinnakasv, mis jõudis aasta keskmisena 4,6%ni (vt joonis 4).

Kiirenenud tarbijahindade inflatsiooni tõttu kallines Eesti krooni reaalkursus tööstusriikide vääringute suhtes aastaga 2,7%. Teiste kaubanduspartnerite vääringute suhtes kroon aga hoopis odavnes – inflatsioonitempo oli Eestis isegi aeglasem ning kroon 1,7% odavam kui aasta tagasi (vt joonis 5).

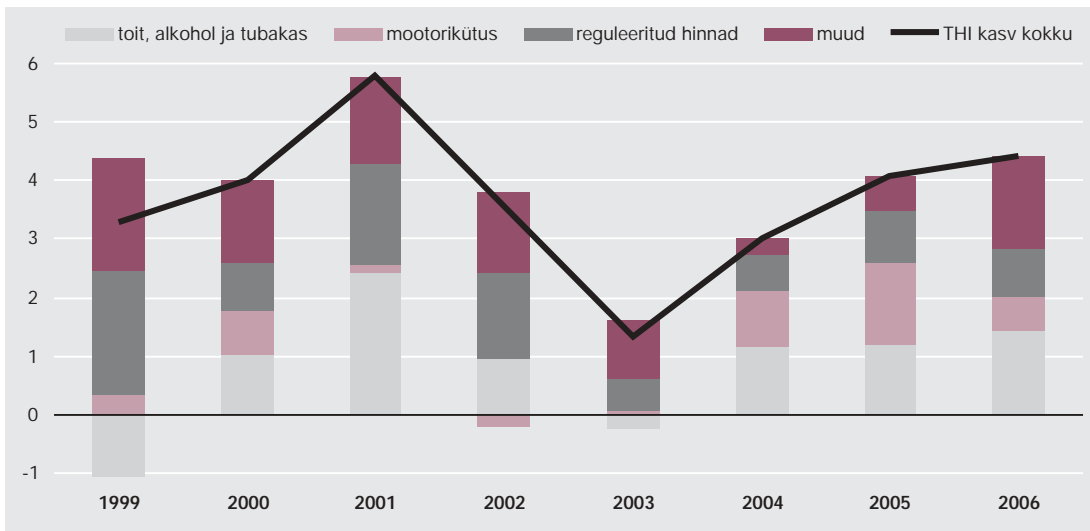
Inflatsioonisurve teokssaamist soodustas sissetulekute jõuline kasv. Keskmise palga kasv

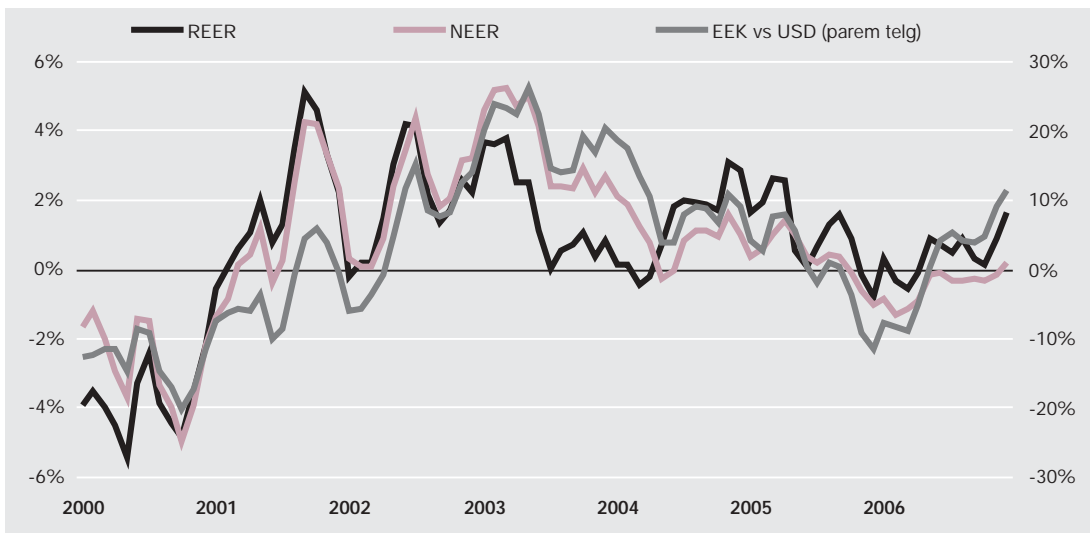
Joonis 2. Jooksevkonto saldo ja maksebilansi kontod (% SKPst)

Joonis 3. Eesti ja euroala 12 kuu tarbijahindade kasv

Joonis 4. Tarbijahindade kasv komponentide lõikes (protsendipunkti)

Joonis 5. Eesti krooni reaali- ja nominaalkursi 12 kuu muut

kujunes hoogsamaks kui varasematel aastatel ning suvest alates tugevnes risk, et tööjõu erikulud hakkavad kasvama tootlikkusest kiiremini. Palgasurveid võimendas kasvanud nõudlus tööjõu järele. Hõive kasv oli viimase kümne aasta kiireim ning jäi aasta keskmisena erinevatel hinnangutel 6–7% tasemele. Keskmisest enam uusi töökohti loodi teenindussektoris, eelkõige ehituses, kaubanduses ja veonduses. **Hõive kasvas nii uute tööturule sisenejate toel kui ka töötute ja heitunute vähenemise tõttu.** Võrreldes 2005. aastaga langes töötuse määr 7,9%lt 6%le; sealhulgas vähenes märgatavalt pikaajaliselt töötute arv. Tööturu olukorda pingestas kahtlemata ka hoogustunud ränne Euroopa Liidu piires.

Valitsussektor

Nii nagu varemgi, oli peamiseks välis- ja sisetasakaalu toetavaks jõuks eelarvepoliitika. 2006. aastal jätkus kavakohane tulumaksumäära alandamine ning 1. jaanuarist 2006 hakkas kehtima 23%ne tulumaksumäär. Varasemad kaudsete maksude tõstmise otsused, eratarbimise ja ka palga hoogsam kasv SKPga võrreldes suurendasid maksutulusi ning aasta kokkuvõttes üldine maksukoormus praktiliselt ei vähenenud. Valitsuse sääst suurenes aasta jooksul pidevalt ning 2006. aasta kokkuvõttes kujunes koondeelarve ülejääk eelmise aasta omast suuremaks – see ulatus ligikaudu 4%ni SKP suhtes. **Ülejääk tulenes teadlikust reservide suurendamisest, maksutulude prognoositust paremast laekumisest ning kavandatud kulude osalisest edasilükkamisest.** Nimelt ei võimaldanud kinnisvarabuumist põhjustatud pakkumispuudused piirangud täiel määral ellu viia ministriumide ja kohalike omavalitsuste küllalt ambitsioonikaid investeerimisprogramme. Koos ülejäägi kasvamisega jätkus valitsussektori võlakoormuse alanemine. Aasta lõpuks langes valitsemissektori võla ja SKP suhe 4,1%ni.

Järgides kevadel välja töötatud riigieelarve strateegiat, kiitis Riigikogu detsembris heaks 2007. aasta riigieelarve, mis seab eesmärgiks 1,9%se ülejäägi SKP suhtes. **Eelmiste aastate taustal on tege-**

mist märksa jõulisema, kuid äriühikli seisukohast siiski mõõduka ülesandepüstitusega.

REITINGUD

Reitinguagentuuride 2006. aasta otsused Eesti riigireitingute väljavaadete osas on arvestanud euro kasutuselevõtu hinnangulist mõju riigi krediitdivõimele.

2006. aastal tõstis Moody's Eesti **riigireitingu** väljavaate stabiilsest positiivseks ning Standard&Poor's ja Fitch langetasid positiivsest stabiilseks. Eesti reitingute taset ükski reitinguagentuur aasta jooksul ei muutnud. Standard&Poor's ja Fitch kinnitasid pikaajaliste välisvaluutakohustuste reitinguks A. Moody'se hinnang Eesti riigi laenude tagasimaksmise tõenäosusele on olnud sama alates 2002. aasta sügisest. A1 reiting on Standard&Poor'si ja Fitchi reitinguskaalaga võrreldes ühe astme võrra kõrgem.

Eesti **riigiriski reitingud**, mis seavad riigis tegevivate ettevõtete reitingule ülempiiri, jäid muutumatuks. 2006. aastal hakkas riigireitingu tasemest erinevat riigiriski reitingu meetodikat kasutama ka agentuur Moody's. Eesti riigiriski

reitinguks on Moody'sel Aa1, Standard&Poor'sil AA ja Fitchil AA-.

Moody'se positiivne väljavaade näitab euroalaga liitumisele suunatud pikemaajalist protsessi. Standard&Poor'si ja Fitchi reitinguhinnangutes kajastuva stabiilse väljavaate põhjuseks on eurole ülemineku edasilükkumine kaugemale kui 2008. aasta. Euroala liikmestaatus vähendaks agentuuride hinnangul märgatavalt maksebilansist ja võimalikest välisšokkidest tulenevaid riske. Samuti takistab Eesti riigireitingu edasist tõusu teiste sama reitinguga riikide tunduvalt kõrgem elatustase. Eesti riigireitingut toetavad peamiselt tugev eelarvepoliitika, paindliku ja konkurentsivõimelise majandussüsteemiga kaasnenud kiire majanduskasv ning tugev pangandussektor. Reitinguagentuuride Eesti-analüüsid on avaldatud Eesti Panga veebilehel.

FINANTSSEKTOR

Peamiselt sisenõudluse kasvul põhineva kiire majanduskasvu tingimustes oli ka laenu- ja liisingunõudlus 2006. aastal jätkuvalt tugev. Nii

nagu 2005. aastalgi, kasvas pankade finantseerimisportfellides kinnisvara soetamiseks ja arendamiseks väljastatud laenude osakaal. Peale tulubaasi kasvu toetas pankade kasumlikkust ka baasintressimäärade jätkuv tõus. Kodumaist võlakirjaturgu iseloomustas eelnevatest aastatest aktiivsem esmasturg. Tallinna Börsi arengut mõjutas 2006. aastal nii maailma aktsiaturgude kevadsuvine hinnakorrektsioon kui ka uute ettevõtete noteerimine. Aktsiaturgude korrektsoon mõjutas ka investeerimis- ja pensionifondide ning kindlustussektori tootlust ja kasumlikkust, mis tõi kaasa varade senise kiire kasvutempo mõningase aeglustumise. Mis puudutab makseviise, siis sularahata makseviiside osatähtsus kasvas veelgi.

Pangandus

Institutsionaalne areng

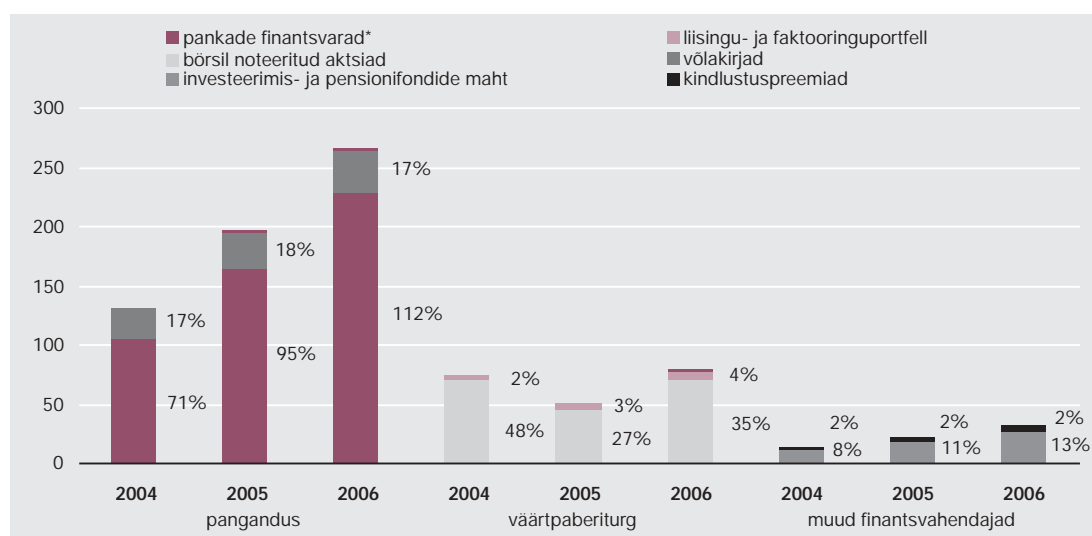
2006. aastal tegutses Eestis seitse **krediidiasutust** ning seitse väliskrediidiasutuse **filiaali**. Esindusi omasid 2006. aasta 31. detsembri seisuga Eestis

neli välismaa krediidiasutust. Finantsinspeksioonile Eestis **piiriüleste pangateenuste** osutamiseks esitatud sooviavalduste arv lähenes 2006. aasta lõpus 130-le.

Eesti pangaturu arengut iseloomustas 2006. aastal tugev laenuõudlus ning seega ka finantseerimisportfellide kiire kasv, mida ei pidurdanud ka rahapoliitiliste intressimäärade tõus (vt joonis 6). Ettevõtted eelistasid laenuvõtmisel jätkuvalt kohalikku pangasektorit välismaistele krediidipakkujatele. Erasisikud on lisaks eluaseme soetamiseks ja renoveerimiseks võetud laenudele asunud järjest rohkem võtma tarbimislaene.

Pankade varad ja kohustused

Pankade varad kasvasid suure laenuõudluse mõjul 2006. aastal koondarvestuses ligi 54 miljardi krooni võrra ehk 30%. Aasta lõpus ulatusid pankade koondvarad üle 240 miljardi kroonini. Pankade ja liisinguettevõtete finantseerimisportfellide koondmaht ületas 2006. aasta lõpus 201 miljardit krooni, olles aastaga kasvanud ligi 67 miljardi krooni võrra. Väärtpaberiportfellide osatähtsus pankade bilansis jäi eelnenud aasta tasemele. Pankade koondbilansis vähenesid nii nõuded kui ka kohus-

Joonis 6. Eesti finantsvahendajate struktuur (mld kr ja % SKP suhtes)

* v.a finantseerimisasutustele antud laenud

tused seoses grupisestest finantseerimisskeemide muutmisega.

Baasintressimäärade kasvust ja laenumarginaalide alanemise peatumisest hoolimata jätkus eluaseme- ja kommertsinnisvaralaenude kasv 2006. aastal senisest veelgi hoogsam tempos (vt joonis 7). Eraisikute eluasemelae- nude ja -liisingu jääk kasvas ligi 60% võrra, lähenedes aasta lõpus 66 miljardile kroonile. Peale eluasemelae- nude nõudluse püsis tugev ka eraisikute nõudlus tarbimislaenu- de järele. Nii jäi muul kui elu- aseme soetamise eesmärgil võetud laenu- de osa- tähtsus eraisikute koguvõlas 2005. aasta lõpuga ligilähedasele tasemele (22%).

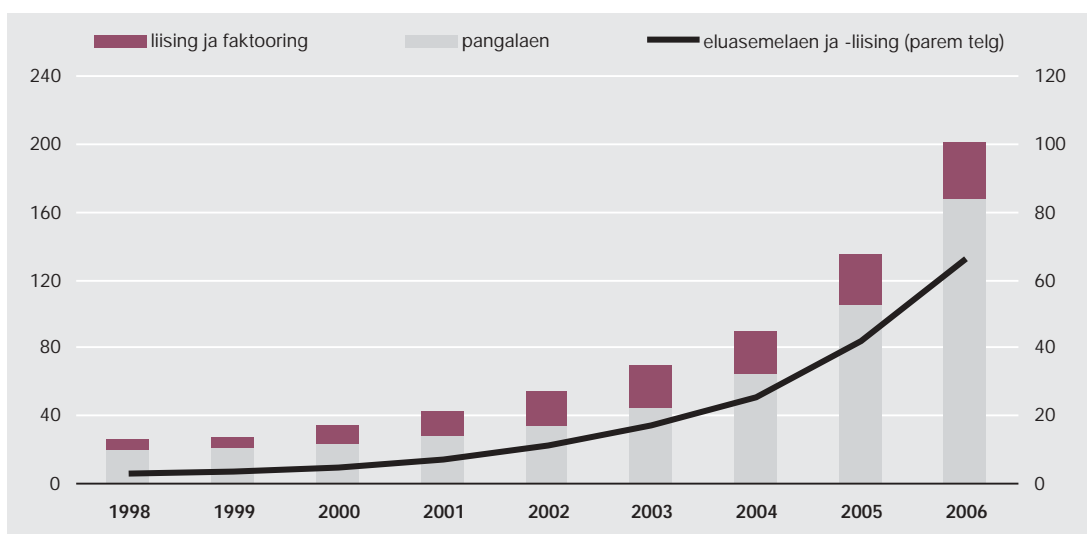
Ettevõtete puhul on pankade finantseerimisportfel- lides jõudsaimalt kasvanud kommertsinnisvaraga tegelevatele ettevõtetele väljastatud laenu- de osa- tähtsus. Aastaga kasvas nimetatud valdkonda oma põhitegevusalaks lugevatele ettevõtetele välja- statud laenu- de jääk enam kui 15 miljardi krooni võrra. Nende osatähtsus pankade laenu- ja liisinguportfellis lähenes aasta lõpus kolmandikule. Avatud sektori et- tevõtete hulgas kasvas mahuliselt enim (3 mld krooni võrra) tööstussektori finantseerimine. Kasvutempo

oli aga kiireim (66% ehk 1,3 mld krooni) hotellide ja restoranide tegevuse finantseerimise puhul.

Kuna hoiuste 27% aastakasvust (25 mld krooni) ei piisanud tugeva laenu- nõudluse rahuldamiseks, kaasasid pangad taas enam kui 20 miljardi krooni ulatuses täiendavaid vahendeid emapankadelt. Kasv oleks osutunud veelgi ulatuslikumaks, kuid pankade tütarettevõteteid hakati osaliselt rahastama otse mitteresidentsetest emapankadest. Tulenevalt kapitalinõude karmistamisest kasvas 2006. aastal pankade koondbilansis omavahendite, sealhulgas allutatud kohutuste osakaal.

Tulukus

Pankade **kasumlikkust** toetasid 2006. aastal nii laenumahu ja baasintressimäärade jätkuv kasv kui ka suhteliselt madalad laenu- de allahindluskulud (vt joonis 8). Kuna Eestis on valdav osa laenu- de väljastatud nn ujuva intressimääraga, on baasintressi- määrade kasv kajastunud pigem intressituludes kui -kuludes. Nii pöördusid 2006. aasta esimesel poolel veel pigem langustrendi järginud hinnavahe ja puhta intressimarginaali näitajad 2006. aasta teisel poolel kasvutrendile, ulatudes aasta lõpus vastavalt 2,1% ja 2,2%ni.

Joonis 7. Avaliku ja reaalsektori finantseerimine (mld kr)

Pangasektori 2006. aasta kasumlikkuse koondnäitajat mõjutasid varasema aastaga võrreldes madalamad investeeringutulud. Dividenditulud kahanesid valdavalt siiski seetõttu, et tütarettevõtete teenitud kasum jäeti dividendidena välja võtmata.

Tegevusmahu kiire kasvu juures on pangad suutnud administratiivkulude kasvu hoida tulude omast madalamana. Pankade koondarvestuses moodustasid kulud tuludest 2006. aastal 46%. Pangasektori omakapitali tulukus oli aga 2006. aastal madalamatele dividendituludele ning omavahendite osakaalu nõude suurendamise¹ vaatamata ligi 20%, mis ei erine kuigi palju 2005. aasta näitajast (21%). Pangagruppide konsolideeritud omakapitali tulukus ületas 25%.

Kapitali adekvaatsus ja riskid

Omavahendite osakaalu nõude karmistamine (st kapitali adekvaatsuse arvestamisel eluaseme-laenudele varasema 50% riskikaalu asemel 100% riskikaalu kehtestamine) tõi oodatult kaasa pankade kapitaliseerituse kasvu. Pankade riskivarad suurenesid 2006. aastal koondarvestuses 49%, pankade omavahendid aga enam kui kahe kolmandiku võrra. Nii oli pangasektori kapitali adekvaatsuse koondnäitaja 2006. aasta detsembri lõpus 13,2% ning konsolideeritud arvestuses 10,8% (vt joonis 9).

Kuigi baasintressimäärad tõusid veelgi, püsis pangaklientide laenuteenindamisvõime 2006. aastal hea. Maksetähtaega enam kui 60 päeva võrra ületanud laenude osakaal laenuportfellis püsis kogu aasta vältel 0,3% lähedal. Pankade proviseerimispõhimõtteid võib koondarvestuses lugeda siiski küllaltki konservatiivseks. 2006. aasta lõpuks oli tehtud allahindluste kogumaht üle 60 päeva viivises olevate laenude mahust ligikaudu 50% suurem.

Väärtpaberitur

Võlakirjaturg

Võlakirjaturgu iseloomustas 2006. aastal eelnenud aastast märksa aktiivsem esmasturg.

Alates 2004. aastast taas suureneva hakanud võlakirjaturu kapitalisatsioon kasvas 2006. aastal 69% ehk rohkem kui 8 miljardi kroonini. Suurima panuse turu kasvu andsid kohalike reaal- ja finantssektori ettevõtete võlakirjaemissioonid.

Erinevalt aktiivsemast esmasturust kahanes võlakirjade järelturu päevakäive 2005. aasta 17 miljonnilt kroonilt 2006. aastal 14 miljoni kroonini. Nagu eelneval aastalgi, hõlmasid 2006. aasta lõpu seisuga võlakirjainvestoritest 80% residendid. Põhiosa nendest moodustasid kohalikud krediidiasutused ja investeerimisfondid.

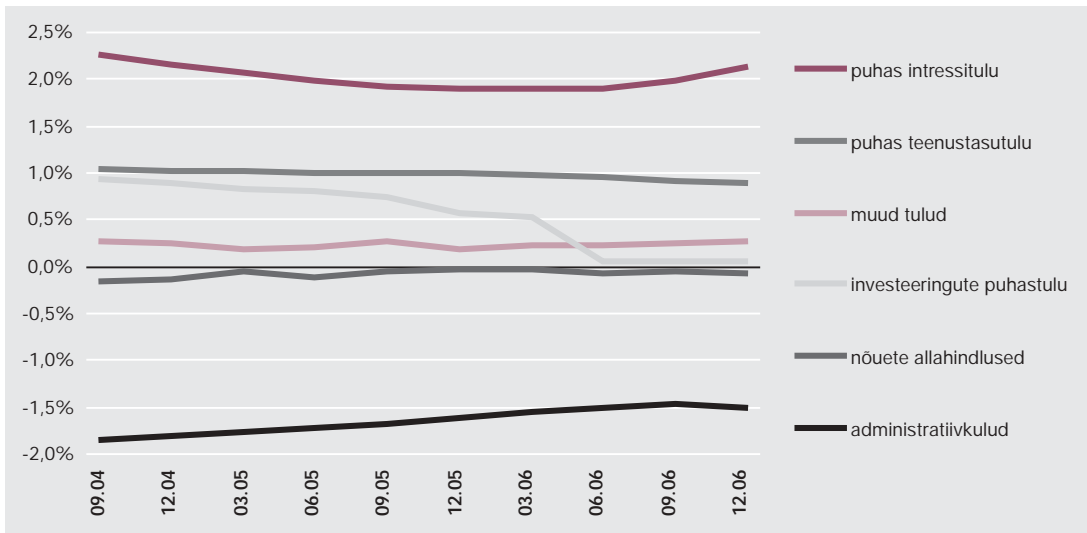
Aktsiaturg

Tallinna Börsi areng oli 2006. aastal vastuolu-

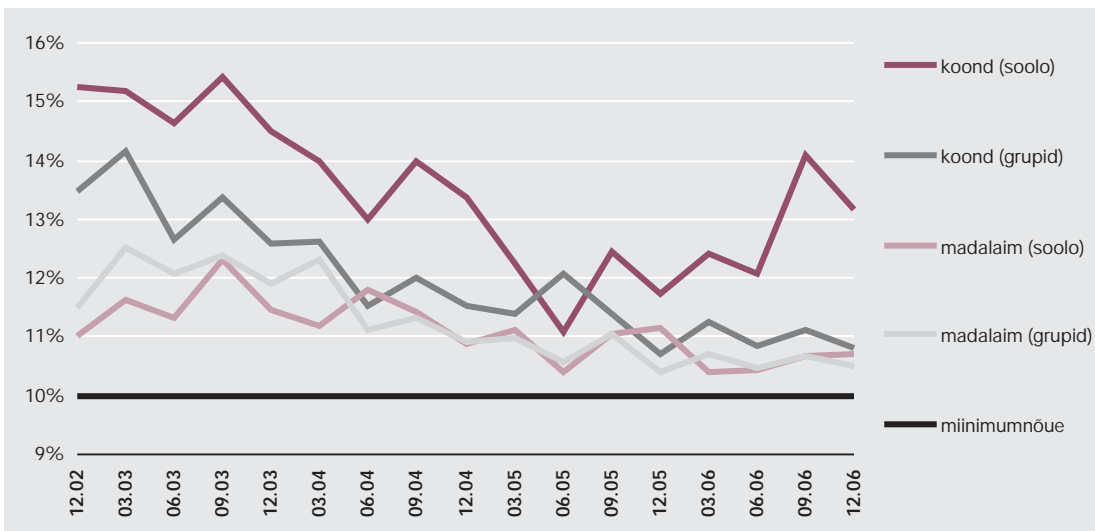
line. Kevadsuvel tabas maailma aktsiaturge üks viimaste aastate suuremaid korrektsioone, mis mõjutas märkimisväärselt ka Tallinna Börsi trende. Turgu elavdasid samas ehitusettevõtte AS Eesti Ehitus ja kasiinoettevõtte Olympic Entertainment Group AS aktsiate noteerimine börsil. Uute ettevõtete aktsiate noteerimine kasvatas börsi kapitalisatsiooni ligi 16% võrra. Sealjuures toimus Olympic Entertainment Group ASI aktsiate avalik pakkumine esimest korda Balti väärtpaberiturgude ajaloos Eestis, Lätis ja Leedus ühel ajal. Aasta teisel poolel hakkasid Tallinna Börsil noteeritud aktsiahinnad taas kiiresti kasvama.

Börsiindeks OMX Tallinn saavutas peamiselt sügiskulise aktsiahindade kasvu toel 2006. aasta lõpus 856 punktiga oma järjekordse rekordtaseme (vt tabel 2 ja joonis 10). Kuigi aktsiaturgude korrektsiooni mõjul langes indeksi väärtus 2006. aasta maisjuunis aastatagusele tasemele, oli indeksi aastakasv 2006. aasta lõpu seisuga 29%.

¹ Tulenevalt pankade kapitali adekvaatsuse arvestuses eluaseme-laenudele kohaldatava riskikaalu tõstmisest.

Joonis 8. Pankade tulud ja kulud sooloarvestuses (% koguvaradest)

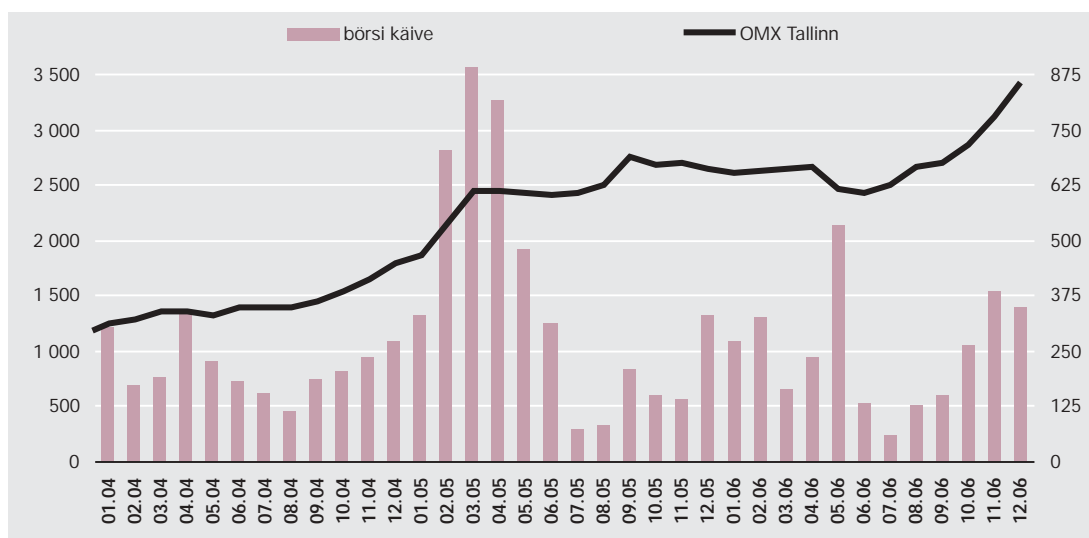

Joonis 9. Pankade kapitali adekvaatsus soolo- ja konsolideeritud arvestuses

Tabel 2. Väärtpaberituru koondnäitajad (mld kr)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Väärtpaberituru kapitalisatsioon*	10,6	19,1	12,6	31,9	35,2	31,9	42,2	53,5	80,0	60,1	79,2
Instrumentid											
börsil noteeritud aktsiad	8,0	13,1	8,3	28,3	31,0	26,4	36,2	47,3	71,9	46,9	71,0
võlakirjad	2,4	4,0	3,7	3,2	3,7	4,4	3,3	2,9	3,1	4,8	8,5
investeeringufondide osakud ja aktsiad	0,3	1,8	0,4	0,4	0,4	0,9	1,7	2,6	4,5	8,4	10,2
märkimistunnistused	-	0,1	0,2	0,0	0,0	0,2	1,0	0,7	0,5	0,0	0,0
Kogu turu käive*	3,2	32,8	32,8	12,4	10,1	10,2	13,0	14,9	13,9	68,4	37,4
Tallinna Väärtpaberibörsi kapitalisatsioon	8,0	13,1	8,3	28,3	31,0	26,4	36,2	47,3	72,4	46,9	72,3
mitteresidentsed investorid	36%	42%	54%	74%	78%	78%	81%	81%	83%	58%	49%
Tallinna Väärtpaberibörsi käive	2,3	21,8	13,4	4,5	5,5	4,1	4,0	7,6	10,3	30,3	12,0
Kogu turu kapitalisatsioon*/SKP	19%	29%	17%	39%	38%	31%	36%	42%	58%	46%	39%
Kogu turu käive / kapitalisatsioon	30%	172%	260%	39%	29%	32%	31%	28%	17%	90%	59%
Börsi käive / kapitalisatsioon	29%	167%	161%	16%	18%	16%	11%	16%	14%	47%	24%

* Väärtpaberituru kapitalisatsioonist ja kogu turu käibest on välja jäetud börsil noteerimata aktsiad.

Joonis 10. Tallinna Börsi kuukäive (mln kr; vasak telg) ja indeks OMX Tallinn kuu lõpus (punkti; parem telg)

Börsitehingute keskmine päevakäive oli 2006. aastal 48 miljonit krooni, mis on peaaegu kaks ja pool korda vähem kui 2005. aastal, mil toimus Hansapanga ülevõtmine Swedbanki poolt.

Muud finantsvahendajad

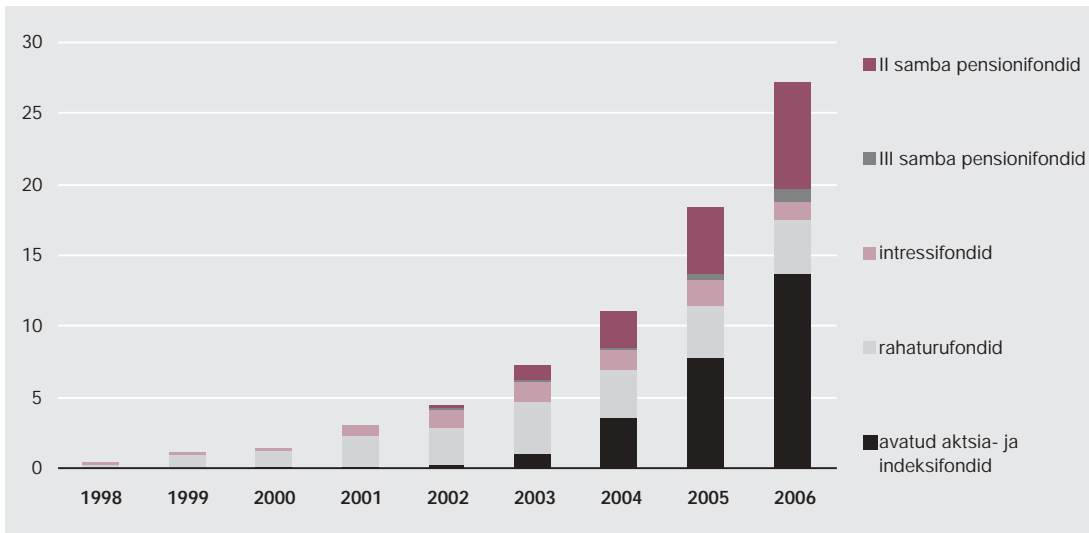
Investeeringis- ja pensionifondid

Investeeringisfondide varade kasv aeglustus 2006. aastal kõrge võrdlusbaasi ning aktsia-

turgude korrektsooni tõttu. Aasta kokkuvõttes suurenes investeeringisfondide varade maht 8,8 miljardi krooni võrra enam kui 27 miljardi kroonini. Nagu varemgi, mõjutasid kasvukiirust kõige rohkem aktsiafondidesse ning kohustusliku pensionisamba fondidesse tehtud rahapaigutused (vt joonis 11).

Kindlustus

Elukindlustusturu kasv oli 2006. aastal mõnevõrra aeglasem kui kolmel eelnenud aastal. Brutopree-

Joonis 11. Investeeringufondide maht aasta lõpus (mld kr)

miaid koguti siiski 21% võrra rohkem kui 2005. aastal. 2006. aastal ulatus elukindlustusseltside kogutud brutopreemiate maht rohkem kui 1,5 miljardi kroonini. Suurema osa sellest moodustasid investeerimisriskiga elukindlustuse ja kapitalikogumiskindlustuse brutopreemiad.

Kahjukindlustusseltside kogutud brutopreemiad kasvasid 2006. aastal 16% võrra. Brutopreemiate üldmaht oli 3,1 miljardit krooni.

Kahjukindlustusturule sisenesid 2006. aastal kaks uut kahjukindlustajat – AS Hansa Varakindlustus ning D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS. Hansa Varakindlustus keskendub peamiselt vara ja maismaasõidukite kindlustamisele, D.A.S. Õigusabikulude Kindlustus on spetsialiseerunud kohtukulude kindlustamisele.

Makseviisid

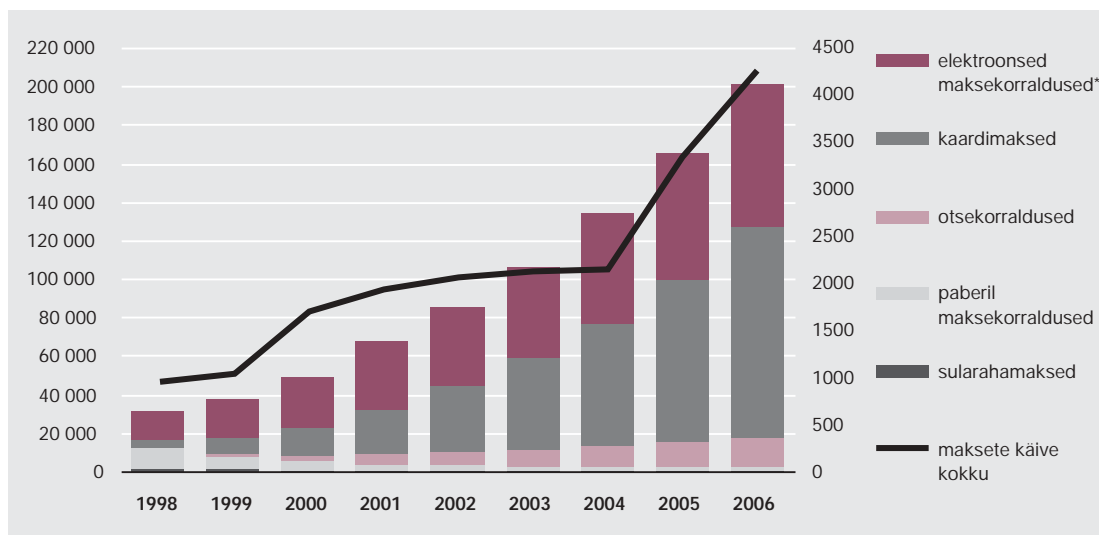
Maksete koguarv ületas 2006. aastal maksestatistika kogumise algusaasta, 1998. aasta näitajaid

kuus ja kogukäive neli korda (vt joonis 12). Üheksa aastaga on kõige enam (142 korda) kasvanud otsekorraldustega algatatud maksete arv. Kaardimaksete arv on suurenenud ligi 25 korda. Sularahamaksed ja paberil maksekorraldused ei ole tõhusaid elektroonseid makseviise eelistavate ees-timaalaste seas viimasel ajal populaarsed olnud ja nende kasutamine on aasta-aastalt vähenenud.

Suurima osakaaluga (55%) olid maksete arvus 2006. aastal kaardimaksete, kuigi nende käibe osatähtsus jäi alla 1% kogu maksekäibest. Populaarsuselt järgmised makseviisid olid Interneti- ja telepanga maksekorraldused. 2006. aastal ulatus **sularaha**² osatähtsus pankade vahendusel sooritatud maksetest vaid 0,3%ni maksete arvust ja 0,04%ni käibest.

Aasta lõpuks olid Eestis tegutsevad krediidasutused väljastanud kokku **1,6 miljonit pangakaarti**, mis on 14% rohkem kui 2005. aastal. Väljastatud pangakaartidest 79% moodustasid deebetkaar-

² Pankade vahendusel sooritatud sularahamaksed on sularaha sissemaksega algatatud maksed ja sularaha kaarditehingud.

Joonis 12. Maksete arv (tuhat tk; vasak telg) ja käive (mld kr; parem telg) makseviiside järgi

did (1,3 miljonit kaarti) ning 21% krediitkaardid (üle 340 000 kaardi). 25% kõikidest pangakaartidest olid passiivsed³. 2006. aasta lõpus olid deebetkaardid 95% elanikest ja krediitkaardid veerandil.

Detsembri lõpuks oli Eestis **918 pangaautomaati** ja nendest 85% võimaldas ristkasutust. Aastaga lisandus 77 uut pangaautomaati ehk umbes sama palju kui eelneval aastal. Kaardimakseid aktsepteerivate müügikohtade arv kasvas eelmise aastaga võrreldes 15% võrra ja aasta lõpu seisuga oli **pangakaardiga võimalik maksta 14 665 müügikohas**.

³ Pangakaardid, millega ei tehtud kvartali jooksul ühtki maksetehingut.

EESTI PANGA 2006. AASTA MAJANDUSPROGNOOSIDE PÕHISÕNUMID

Eesti Panga prognoosid

Eesti Pank avaldab prognoose kaks korda aastas – kevadprognoosi mais ja sügisprognoosi novembris. Prognoosi tarvis analüüsitakse jooksva aasta majandusarengut ning kahe järgmise aasta ettevaadet. Siin toodud kokkuvõte põhineb 2006. aasta sügisprognoosil, käsitleb majandusarengut aastatel 2006–2008 ning tugineb 2006. aasta oktoobri alguses olemas olnud informatsioonile. Lisaks põhistsenaariumile kuulub prognoosi juurde kaks riskistsenaariumit. Põhjalikum ülevaade Eesti Panga prognoosidest on olemas keskpanga veebilehel.

Prognooside põhisõnumid

Eesti majanduskasv oli 2006. aastal kiire, kuid järgnevatel aastatel ei ole kahekohaline kasvunumber enam jõukohane. Sisenõudluse kasv, mis on põhjustanud hinnatõusurveid ja välis-tasakaalu halvenemist, jääb aastail 2007–2008 tugevaks. Majanduse tootmispoolel hakkab lõppema kiire töökohtade loomine ning edaspidi peaks arengut rohkem toetama tootlikkuse kasv. Suurenenud on oht, et mõne aja pärast tuleb üle elada järsk kohandumine.

Üleilmne majanduskasv oli 2006. aastal viimaste aastakümnete üks kiireimaid ning väliskeskkond jääb ka järgnevatel aastatel Eesti majanduse jaoks soodsaks. Mõnevõrra aeglustub koguprodukti kasv USAs, kus kinnisvararikkuse kiire kuhjumise periood on läbi saamas. Euroopa majanduskasv kogub hoogu ja seda peaks jätkuma ka järgnevatel kaheks aastaks. Kiire majanduskasvu tõttu maailma erinevates paigus kallinesid 2006. aastal maavarad ja tootmisressursid. Aasta lõpus odavnes küll nafta hind, kuid ülejäänud toormehindade puhul oli valdavaks tõusutrend. Tulevikutehingute põhjal oodatakse järgnevatel aastateks naftahinna mõningast tõusu, sest nõudlussurve vähene-mine on ajutine. Vaatamata kallinenud toormele on pikaajalised inflatsiooniootused jäänud vaos-

hoituks. Seetõttu ei oota turud enam rahapoliitika märgatavat karmistumist.

Eesti majandustsükkel vormub lähiaastatel kolme olulise teguri koostoimes. Need on nõudlus, ressursside hõivatus ja konkurentsivõime. Välismaise laenukapitali sissevooluga on loodud väga tugev sisemaine nõudluskeskkond. Paljudel ettevõtetel napib kvalifitseeritud tööjõudu, masinaid ja materjale ning tootmise laiendamise asemel on lihtsam hindu tõsta. Tootmissisendite kallinemise tõttu kaotavad ettevõtted küll osa konkurentsivõimest, kuid prognoosi põhistsenaariumis ei too see kaasa suuri tagalööke. Tootmisressursside ulatuslikku ümberpaigutust majanduse tootmispoolel vaja ei lähe.

Lähiaastatel saab kiire majanduskasv püsida eelkõige tootlikkuse kasvu toel, kuna tööjõupuudus valitseb pea kõigis valdkondades. Paljude ettevõtete tootmismahd on kasvanud hüppeliselt, mistõttu ressursside optimaalne kasutus on jäänud tagaplaanile. Seega on vähemalt lühiajaliselt võimalik tootlikkust suurendada tootmissisendeid paremini ära kasutades. Pikemas perspektiivis on tootlikkuse kasv kooskõlas tehnoloogilise arenguga, mis eeldab investeringuid uutesse masinatesse ja seadmetesse ning tehnoloogilistesse lahendustesse.

Eesti majanduskasv põhines 2006. aastal peamiselt sisenõudlusel, mis jääb kasvu põhiteguriks ka järgmisel kahel aastal. Kui sissetulekute kasv pidurdub ja/või odava laenu- raha juurdevool hakkab vähenema, siis saab Eesti majanduskasv praeguselt tasemelt üksnes langeda. Küsimus on selles, kui järsuks muutus kujuneb. Põhistsenaariumi kohaselt jätkub kasvustiimuleid kogu prognoosiperioodil ning nõudlussurved taanduvad aegamööda. **Esimene märk sisenõudluse kasvu aeglus-**

tumisest on see, et palgad hakkavad kasvama kasumite arvel. Senised andmed seda ei kinnita ning kiire palgakasvu jätkumist võib oodata ka 2007. aastal. Eratarbimiskulutused jäävad prognoosiperioodil kõige hoogsamalt kasvavaks sisenõudluse komponendiks. **Kiire majandusarengu korral peaks investeerimisaktiivsus püsima kõrge, kuigi majapidamiste investeeringud saavutasid 2006. aastal eeldatavalt oma kasvulae.** Mõnes kinnisvaraturu segmendis on hinnakasvu tempo pidurdunud ning madalama sissetulekuga majapidamiste jaoks on kinnisvarahind tõusnud liiga kõrgele. Samas ei saa ikkagi veel väita, et pikaajaline tasakaalutase kinnisvaraturul on saavutatud, sest kiire areng toimub nüüd väljaspool Tallinna. Ettevõtete investeeringute osas oleks oluline, et suureneks masinate ja seadmetesse tehtavate kapitalimahutuste osakaal. Statistika pole paraku tänaseni pakunud piisavalt kinnitust, et see nii on.

Eesti tööturg on viimastel aastatel kiiresti arenenud ning jõudnud olukorda, kus palgasurved avalduvad tugevamalt kui seni. Kiire majanduskasvu ja tööturu avamise tingimustes on vabade töötajate arv muutunud sisuliselt olematuks. Nõudlus tööjõu järele on tugev kõigil tegevusaladel ning sellest tulenevad palgasurved jäävad kogu prognoosiperioodiks püsima. Palgakasvu kiirenemine on toonud kaasa töötajate suurema mobiilsuse – seda nii riikide ja riigisiselt piirkondade vahel, aga ka erinevate tegevus- ja ametialade lõikes. Eestist välisriiki tööle minejate arv kahekordistus 2006. aasta esimesel poolel ning see tendents jätkub ka järgnevatel aastatel. Teisalt väheneb hõivatute arv tööjõumahukatel tegevusaladel, nagu näiteks mööbli-, tekstiili-, rõiva- ja nahatööstuses. Vabanev tööjõud on seni liikunud ilma suuremate raskusteta teenindussektorisse.

2006. aasta sügisprognoosis hindas Eesti Pank lähiaastate inflatsiooni kõrgemaks

kui kevadprognoosi ajal. Inflatsioon on muutunud laiapõhjalisemaks, mis on kiirele majanduskasvule iseloomulik. Samas sõltub alusinflatsioon palgakasvust rohkem kui varem. Ent palgakasv jääb lähiajal kiireks. Stabiilse majandusarengu huvides on, et inflatsiooniootused jääksid vaoshoituks ega mõjutaks ettevõtete hinnaja palgakujunduse põhimõtteid. Lisaks selgus 2006. aasta sügisel, et toiduainete hinnakasv võib eeloleval talvel tunduvat ületada tavapärasest sesoonset kallinemist. Ilmastikuolud olid suvel ebasoodsad ning see mõjutas toiduainete hindu kogu Euroopas. Lähiaastatel jätkub järkjärguline energiahindade ühildumine maailmaturu hindadega ja see on hinnakasvuprognoosi üks peamisi riskiallikaid. Mis puudutab reguleeritud hindu, siis tõstetakse 2007. aastal soojusenergia käibemaksu määrat. 2008. aasta algul kiireneb inflatsioon hüppeliselt alkoholi-, tubaka- ja kütuseaktsiisi määrade tõstmise tõttu. Ilma aktiivsuse määrade tõusuta langeks inflatsioonitempo juba alates 2008. aastast.

Suure sisenõudluse tõttu majanduse välis- tasakaal niipea veel ei parane, kuigi välis- keskkond on ekspordikasvuks soodne. Jooksevkonto puudujääk väheneb alles 2008. aastal, mil sisenõudlus hakkab nõrgenema. Tootmis- sisendite hinnaühildumise kiirus määrab ära selle, kui võrd suudavad Eesti ettevõtted tugevast välis- nõudlusest kasu lõigata. Prognoosi põhistsenaariumi kohaselt ei teki Eestil suuri konkurentsivõime probleeme, kuigi oht on olemas.

Peamised riskid on lühemas perspektiivis seotud ohuga, et majandus võib üle kuumeneda, ning pikemas perspektiivis konkurentsivõime vähenemise probleemidega. Juhul kui riskid peaksid realiseeruma, sõltub majanduse kohandumise kiirus tööturu paindlikkusest ning ülekuumenemisest toibumine võib leida aset alles pärast 2008. aastat.

2006. AASTAL VASTU VÕETUD EESTI PANGA PRESIDENDI MÄÄRUSED

Nr 1, 19. jaanuar

Eesti Panga presidendi 13. detsembri 2002. a määruse nr 20 „Eesti krooni päevakursside fikseerimise kord“ muutmine

Nr 2, 30. jaanuar

Meenemüüdi käibelelaskmine

Nr 3, 2. veebruar

Eesti Panga presidendi 2. juuli 2002. a määruse nr 12 „Eesti krediitiasutuste usaldatavusnormatiivid“ muutmine

Nr 4, 2. veebruar

Kohustusliku reservi nõude arvestuse ja täitmise korra kehtestamine

Nr 5, 17. märts

Äriühingute maksebilansi aruande vormid

Nr 6, 14. juuli

Eesti Panga presidendi 2. veebruari 2006. a määruse nr 4 „Kohustusliku reservi nõude arvestuse ja täitmise korra kehtestamine“ muutmine

Nr 7, 28. august

Meenemüüdi käibelelaskmine

Nr 8, 19. september

Valuuta ostu-müügi aruande kehtestamine

Nr 9, 7. november

Eesti Panga reaajalise arveldussüsteemi alusdokumentatsiooni kinnitamine

Nr 10, 10. november

Eesti Panga presidendi 13. detsembri 2002. a määruse nr 20 „Eesti krooni päevakursside fikseerimise kord“ muutmine

Nr 11, 8. detsember

Kohustusliku reservi nõude arvestuse ja täitmise korra kehtestamine

Nr 12, 15. detsember

Eesti Panga presidendi 13. detsembri 2002. a määruse nr 20 „Eesti krooni päevakursside fikseerimise kord“ muutmine

Nr 13, 29. detsember

Krediitiasutuse ja krediitiasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide rakendamise ja arutamise kord

2006. AASTAL VASTU VÕETUD EESTI PANGA NÕUKOGU OTSUSED

Nr 4-1, 25. aprill

Eesti Panga kasumijaotuse strateegia korraline
ülevaatus

Nr 4-2, 25. aprill

Eesti Panga 2005. aasta aastaaruanne

Nr 6-1, 8. juuni

Audiitori nimetamine

Nr 6-2, 8. juuni

Meenemündi kujundus ja vermine

Nr 7-1, 5. september

Eesti Panga põhikirja muutmine

Nr 11-1, 12. detsember

Eesti Panga strateegiadokument

Nr 11-2, 12. detsember

Eesti Panga siseauditi osakonna 2007. aasta
tööplaani kinnitamine

EESTI PANGA PUBLIKATSIOONID 2006

Eesti Panga veebilehe aadress on www.eestipank.info. Veebilehel on teave **Eesti Panga** ja tema tegevuse kohta, samuti **Eesti rahasüsteemi, majanduse ja finantskeskkonna** kohta. Veebilehel on avaldatud **pangandusalased õigusaktid**, teave **Eesti rahatähtede ja müntide** kohta (k.a soovitusel kollektionääridele) ning **Eesti Panga publikatsioonid ja pressiteated**, teave **Euroopa Liidu** ning ühisraha **euro** kohta, **sõnastik** jpm. Lisaks on võimalik kasutada mahukat **statistika andmebaasi**, vaadata ja alla laadida **valuutade** päevakursse. Veebilehel asub ka **virtuaalraamatukogu**, mille kaudu pääseb paljudesse teistesse majandusala raamatukogudesse.

Eesti Panga kvartalikommentaar

Kvartalikommentaaris väljendab keskpang operatiivselt ja kokkuvõtlikult oma seisukohti tähtsamates majandus- ja pangapoliitilistes küsimustes. Kvartalikommentaari saab lugeda veebilehelt, kuid selle kohta avaldatakse ka pressiteade ning sageli kaasneb kommentaari avaldamisega pressikonverents.

Aastaruanne

Sisaldab konkreetse kalendriaasta raha- ja majanduspoliitilise keskkonna analüüsi, ülevaadet muutustest reaalmajanduses, finantssektoris ja keskpangas endas, kokkuvõtet panga rahvusvahelisest koostööst, keskpanga raamatupidamise aastaruannet jm.

Rahapoliitiline Ülevaade

Eesti Panga perioodiline trükis, milles analüüsitakse Eesti reaalmajanduse ja finantssektori muutusi.

Finantsstabiilsuse Ülevaade

Eesti Panga perioodiline trükis, milles käsitletakse finantsstabiilsuse erinevaid aspekte.

Tööturu Ülevaade

Eesti Panga perioodiline üllitis, milles käsitletakse tööturu ja tööhõive arengusuundumusi.

Eesti maksebilansi aastaraamat¹

Annab ülevaate Eesti välistmajandustegevusest, sealhulgas riigi rahvusvahelisest investeerimispositsioonist ja välisvõlast. Sisaldab palju statistilist materjali. Maksebilansi aastaraamat avaldatakse ainult elektroonsel kujul. Kõige käepärasem on seda kasutada veebilehel, kuid tellija soovil edastatakse üllitis tema e-posti aadressile.

Ajakiri Kroon ja Majandus

Ilmub kord kvartalis. Sisaldab ülevaateid ja analüüse aktuaalsetel majandusteemadel, kommentaare, tõlkeartikleid, statistikat jm. 2006. aastal ilmusid järgmised artiklid:

Euroala ja Venemaa majandus- ja finantssuhted (tõlge Euroopa Keskpanga kuubülletäänist)

Euroopa Liidu ja Venemaa suhted (K. Pollisinski)

Venemaa hiljuti tõusnud krediidireitingu tagamaadest (K. Pollisinski)

Venemaa pangandus (K. Pollisinski)

Venemaa kaubavahetus Soome, Eesti, Läti ja Leeduga (K. Keinast)

¹ Maksebilansi aastaraamat ilmub augustis pärast seda, kui lõplikud andmed eelmise aasta kohta on selgunud.

Kui suur on transiidiaari osatähtsus Eesti majanduses (A. Saarniit)
Eesti ja Venemaa vahelised investeeringud (J. Kroon)
Eesti-Venemaa maksebilansi jooksevkonto aastatel 2003–2005 (R. Kirt)
Euroala eluasemehindade arengu hindamine (tõlge Euroopa Keskpanga kuubületäänist)
Eesti eluasemeturu struktuur ja areng (R. Lättemäe, K. Touart)
Majapidamiste laenukasv Euroopa riikides: võrreldes võrreldamatuid (J. Kask)
Euroopa Liidu hoiusekindlustuse raamistiku probleemid (J. Tõrs)
Euroala institutsionaalsete sektorite integreeritud finants- ja mittefinantskontod (tõlge Euroopa Keskpanga kuubületäänist)
Finantskontod rahvamajanduse arvepidamise süsteemis (S. Korasteljov)
Sisemajanduse koguprodukti arvestus ja selle revisjonid (T. Mertsina)

Eesti Panga toimetised

Iga toimetis kujutab endast konkreetse majandusuuringu lühikokkuvõtet ning ilmub kas eesti või inglise keeles (*Working Papers of Eesti Pank*). 2006. aastal ilmusid järgmised toimetised:

Business Cycle Regimes in CEECs Production: A Threshold SUR Approach (N. Aslanidis)

Sources of Capital Structure: Evidence from Transition Countries (K. Jõeveer)

Forecasting Measures of Inflation for the Estonian Economy (A. Consolo)

The Profitability of simple trading strategies exploiting the forward premium bias in foreign exchange markets and the time premium in yield curves (A. Vesilind)

Palgakujunduse põhimõtted Eesti ettevõtetes (T. Rõöm, L. Uusküla)

Price Setting Behaviour and Price Setting Regulations at the Euro Changeover (T.A. Eife)

The Role of Innovation and Competition (P. Vahter)

Comparison of Pricing Behavior of Firms in the Euro Area and Estonia (A. Dabusinkas, M. Randveer)

Kõik Eesti Panga publikatsioonid ilmuvad eesti ja inglise keeles, v.a Eesti Panga toimetised, mis üldjuhul ilmuvad selles keeles, milles uuringu kokkuvõte on koostatud.

Ühekordset teavet saab

Eesti Panga infotelefonil **668 0719**

e-posti aadressil **info@epbe.ee**

Teavet Eesti Panga publikatsioonide tellimise kohta saab

e-posti aadressil **trykis@epbe.ee**

telefonil **668 0998**